

**ผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน
กรณีความรุนแรง
อันเนื่องมาจาก
โครงการก่อสร้างก๊าชไทย-มาเลเซีย**

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๑๙๙ และมาตรา ๒๐๐ และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ คณะกรรมการฯ ประกอบด้วยประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการ ๑๐ คน ซึ่งวุฒิสภาเป็นผู้คัดเลือกตามรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาฯ ได้คัดเลือกและนำเสนอ มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๖ ปี และดำรงตำแหน่งเพียงวาระเดียว

กรรมการที่ได้รับการโปรดเกล้าฯ เป็นคณะแรก มีดังนี้

๑. นายเสน่ห์ จามริก เป็นประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒. นายจรัล ดิษฐาอภิชัย เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๓. คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๔. นางสาวนัยนา สุภาพิ่ง เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๕. นายประดิษฐ์ เจริญไทยทวี เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๖. นายวสันต์ พานิช เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๗. นายสุทิน นพเกตุ เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๘. นางสุนี ไชยรส เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๙. นายสุรสีห์ โกศลนาวิน เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๑๐. คุณหญิงอัมพร มีสุข เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๑๑. นางสาวอาภร วงษ์สังข์ เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มีเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เป็นผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการฯ

**ผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน
กรณีความรุนแรง
อันเนื่องมาจาก
โครงการท่าอากาศยานไทย-มาเลเซีย**

รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน :
กรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย
โดย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

จัดทำโดย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๔๒๒ ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐
โทรศัพท์ ๐-๒๒๑๙-๒๙๘๒-๓ ๐-๒๒๑๙-๓๕๗๓
โทรสาร ๐-๒๒๑๙-๒๙๔๐ สายด่วน ๑๓๗๗
Website: www.nhrc.or.th E-mail: help@nhrc.or.th

พิมพ์ครั้งที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๗

พิมพ์ครั้งที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๘

จำนวนพิมพ์ ๕,๐๐๐ เล่ม

แบบปก ประพาส สาริกานนท์

ข้อมูลทางบรรณานุกรม หอสมุดแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน: กรณีความรุนแรงอันเนื่อง
มาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย.-กรุงเทพฯ : สำนักงาน, ๒๕๔๖.

๑๑๐ หน้า

๑. สิทธิมนุษยชน ๒. ความขัดแย้งทางสังคม I. ชื่อเรื่อง.

๓๒๓

ISBN 974-91381-5-5

คำนำ

รายงานผลการตรวจสอบ “กรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย” เป็นหนึ่งในอีกหลายๆ กรณี ที่เกิดขึ้นโดยมีสมมุติฐานมาจากปัญหาความขัดแย้งในนโยบาย และโครงการของรัฐ ที่ส่งผลกระทบต่อฐานทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม อันเป็นปัจจัยสำคัญ และจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น การณ์เป็นมาเช่นนี้ตลอดช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญฉบับ “ปฏิรูปการเมือง” ปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงได้บัญญัติหลักการและกระบวนการขั้นตอนต่างๆ ไว้ เพื่อให้การดำเนินนโยบาย และโครงการสาธารณะต่างๆ ได้กระทำ และเป็นไปอย่างเปิดเผย โปร่งใส และถูกต้องชอบธรรม ในขณะเดียวกันเพื่อเป็นการปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพอันพึงมีพึงได้ของประชาชน และชุมชนตามรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่ปล่อยให้กระทำกันโดยพลการ ก่อความสูญเสียและเสื่อมเสียอย่างเช่นภายใต้ระบอบเผด็จการในอดีต

การอ้างอิงถึงหลักการ และมาตรการอันถูกต้องชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญ มิใช่เพียงเพื่อเป็นการยุยงส่งเสริมกลุ่มผู้คัดค้าน หรือต่อต้าน

นโยบาย และโครงการอย่างที่กำลังพยายามกล่าวอ้างกัน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีความสำคัญ และตระหนักเป็นอย่างดีถึงภารกิจของรัฐบาลในอันที่จะต้องดำเนินงานพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า พร้อมทั้งให้ความเคารพในเกียรติ ศักดิ์ศรี และเอกสิทธิ์ของรัฐบาลในการบริหารบ้านเมืองอย่างเต็มกำลังสติปัญญา และความสามารถ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยึดมั่นในหลักการ และความสุจริตใจในข้อนี้ตลอดมา เพียงแต่จำเป็นต้องทำหน้าที่ที่ตติงในเรื่องกฎเกณฑ์ และกระบวนการขั้นตอนที่ถูกต้องชอบธรรม ตามรัฐธรรมนูญ อันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศไว้ ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เพื่อเกียรติ ศักดิ์ศรี และความสง่างามของรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยเป็นที่ตั้ง

ในระดับงานหน้าที่ราชการประจำ ผู้รับสนองปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลก็เช่นเดียวกัน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้ความเคารพในเกียรติ ศักดิ์ศรี และเอกสิทธิ์ในการใช้วิจารณ์ฎาณปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความมั่นคง และความสงบสุขของบ้านเมือง ด้วยเหตุนี้จึงมีเจตนาารมณอย่างแรงกล้าและจริงใจ ในการทำหน้าที่ตรวจสอบเหตุการณ์ พร้อมทั้งเสนอข้อสังเกตตติง เพื่อจุดมุ่งหมายให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นแนวทางที่จะได้ช่วยกันพัฒนา “วัฒนธรรมองค์กร” ซึ่งจะพึงเป็นประโยชน์ต่อทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนคนไทยโดยส่วนรวม ไม่ใช่ตั้งหน้าตั้งตาค่อนแคะและบั่นทอนทำลายกันเป็นส่วนบุคคลแต่ประการใดด้วยหลักการ และเหตุผลข้อนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงเรียกร้องอยู่เสมอให้ได้มี “วาระแห่งชาติ” ในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม และในการทำหน้าที่ตรวจสอบกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกๆ เรื่อง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ก็คำนึงถึงผลระยะยาวในข้อนี้เป็นสำคัญ นอกเหนือไปจากเรื่องของความผิดถูกเฉพาะเรื่องเฉพาะรายบุคคลตามกรณีไป

ถ้าจะพิเคราะห์กันด้วยใจเป็นธรรมแล้ว จุดใหญ่ใจความของรายงาน

ผลการตรวจสอบ “กรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย” นี้ อยู่ที่ประเด็นปัญหา ๒ ประการสำคัญที่ขาดการใส่ใจแก้ไข คือ ประการแรก ปัญหาความเดือดเนื้อร้อนใจในความถูกต้องชอบธรรมและผลกระทบของโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ซึ่งก็เป็นเหตุจูงใจให้เกิดการชุมนุมเคลื่อนไหวขอเข้าพบนายกรัฐมนตรี สำหรับเรื่องกาลเทศะและความถูกต้องเหมาะสมของการชุมนุมเคลื่อนไหว ก็เป็นเรื่องชอบที่จะต้องว่ากล่าวกันไปให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจร่วมกันในสภาวะการณ์สืบสนยุ่งยากที่เป็นอยู่ ไม่ควรที่จะให้เป็นการตีดรอนสายโย หรือลู่ทางสื่อสารความเข้าใจต่อกัน ความจริงในกรณีนี้ในเบื้องต้นก็ได้มีผู้ประสานงานจากทางรัฐบาลเอง พยายามทำหน้าที่เช่นว่านี้อยู่ แต่ก็เป็นอันต้องล้มไป จะเป็นด้วยเหตุผลใด ก็ยังไม่มีความอธิบายจนถึงบัดนี้

ประการที่สองต่อมา ก็คือ บทบาทของผู้นำรัฐบาล ในระดับนโยบาย และผู้บังคับบัญชาระดับสั่งการ ซึ่งเป็นบทบาทความสำคัญอย่างยิ่งยวด ในสถานการณ์ที่ขาดการสื่อประสานงาน และความเข้าใจ ก่อให้เกิดช่องว่าง และการเผชิญหน้าปะทะกัน โดยไม่จำเป็นระหว่างเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ ชั้นผู้น้อยกับกลุ่มผู้ชุมนุม ทั้งที่ต่างก็เป็นประชาชนคนไทยด้วยกัน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่า จุดความรับผิดชอบในระดับนโยบาย และสั่งการเป็นกุญแจสำคัญในอันที่จะขจัดปิดเป่า หรือว่าปล่อยปละละเลย ให้เกิดการใช้กำลังเกินกว่าความจำเป็น ไม่ว่าจะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม

สุดท้ายเกี่ยวกับคดีที่ทางการเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำการจับกุมฟ้องร้อง กลุ่มผู้ชุมนุม ข้อนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติถือเป็นเรื่องอยู่ในอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะ หากแต่จะเข้าไปเกี่ยวข้องดูแลเฉพาะในเรื่องการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาให้ถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมเท่านั้น ซึ่งเป็นหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดอยู่แล้วโดยชัดแจ้ง และในประการสำคัญ เป็นประเด็นข้อ

ปฏิบัติที่ไม่เกี่ยวกับข้อกล่าวหา และการดำเนินคดีต่อกลุ่มผู้ชุมนุมในชั้นศาลแต่ประการใด ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความตระหนักดีอยู่แล้วในหลักการที่จะต้องให้ความเคารพต่ออำนาจศาลสถิตย์ยุติธรรมโดยเคร่งครัด

เสน่ห์ จามริก

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มิถุนายน ๒๕๔๖

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	๑
บทที่ ๑ บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๑๑
๑.๑ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๑๑
๑.๒ ที่มาของปัญหา	
ปัญหาความขัดแย้ง	๑๒
๑.๓ กระบวนการศึกษาและตรวจสอบปัญหาตามอำนาจหน้าที่	๑๔
๑.๓.๑ คณะอนุกรรมการฯ กำหนดแนวทางการศึกษา และตรวจสอบ	๑๔
๑.๓.๒ คณะอนุกรรมการฯ ได้เชิญบุคคลผู้เกี่ยวข้องใน เหตุการณ์รุนแรงครั้งนี้มาให้ข้อมูล และตรวจสอบ ข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานรวมทั้งตรวจสอบ พื้นที่ที่เกิดเหตุ	๑๕
๑.๓.๓ คำชี้แจงเกี่ยวกับอำนาจการตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ	๑๗

บทที่ ๒	ข้อเท็จจริงและที่มาของเหตุการณ์รุนแรง	๒๑
	๒.๑ ข้อเท็จจริงก่อนเหตุการณ์รุนแรง	๒๑
	ข้อเท็จจริงจากผู้ชุมนุมก่อนประจันหน้ากัน	๒๑
	ข้อเท็จจริงจากเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อนการประจันหน้ากัน	๒๓
	๒.๒ ข้อเท็จจริงในขณะที่เกิดเหตุการณ์รุนแรง	๒๕
	ข้อเท็จจริงจากผู้ชุมนุม	๒๕
	ข้อเท็จจริงจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๒๗
	ข้อเท็จจริงจากผู้สื่อข่าว	๓๐
	ข้อเท็จจริงจากการสรุปเหตุการณ์จากวิดิทัศน์	๓๑
	๒.๓ ข้อเท็จจริงหลังเหตุการณ์รุนแรง	๓๓
	ข้อเท็จจริงจากฝ่ายผู้ชุมนุม	๓๓
	ข้อเท็จจริงจากสภานายความ	๓๔
	ข้อเท็จจริงจากฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๓๖
	ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้บาดเจ็บจากเหตุการณ์รุนแรง	๓๖
	๒.๔ ข้อเท็จจริงที่คณะอนุกรรมการฯ	
	ได้จากการตรวจสอบพื้นที่เกิดเหตุ	๓๗
	๒.๕ ข้อสรุปที่มาของเหตุการณ์รุนแรง	๓๘
	๒.๕.๑ สถานที่และการเดินทางมาชุมนุม	๓๘
	๒.๕.๒ เสรีภาพในการชุมนุมตามบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญ	๔๐
	๒.๕.๓ สิทธิผู้ต้องหาตามรัฐธรรมนูญ	๔๑

บทที่ ๓	ความเห็นและข้อสังเกต	๔๓
๓.๑	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ	๔๓
๓.๒	การรับฟังความเห็นของประชาชน	๔๔
๓.๓	การรับเรื่องราวร้องทุกข์และแจ้งผลการพิจารณา	๔๔
๓.๔	เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น	๔๕
๓.๕	เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ	๔๕
๓.๖	เสรีภาพในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน	๔๖
๓.๗	การจับ คမ်းขังและสิทธิของผู้ถูกจับกุมและผู้ต้องหาในคดีอาญา	๔๖
๓.๘	ข้อสังเกตด้านสังคมและวัฒนธรรม	๔๗
	๓.๘.๑ ด้านศาสนา	๔๗
	๓.๘.๒ ด้านทัศนคติและจิตสำนึก	๔๗
บทที่ ๔	มาตรการแก้ไข	๔๙
๔.๑	มาตรการเฉพาะหน้า	๔๙
๔.๒	มาตรการต่อเนื่อง	๕๑
๔.๓	มาตรการถาวร	๕๑

ภาคผนวก

● ภาคผนวก ๑

หนังสือถึงนายกรัฐมนตรี วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕

● ภาคผนวก ๒

สรุปเหตุการณ์จากวิถีทัศน์การชุมนุมเรียกร้องกรณีท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

แผนที่บริเวณชุมชนเทศบาลนครหาดใหญ่ ซึ่งเป็นสถานที่เกิดเหตุการณ์รุนแรง

สรุปรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา (๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๖)

Summary report on the investigation of human rights violation : The case of violence related to the Thai - Malaysian Gas Pipeline project (11 June 2003)

● ภาคผนวก ๓

แถลงการณ์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่องเหตุการณ์รุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย (๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๕)

แถลงการณ์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง ความก้าวร้าวรุนแรงกับปัญหาวิกฤติรัฐธรรมนูญ (๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๕)

วิกฤติรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ คือ วิกฤตกรรมของแผ่นดิน (๒ มกราคม ๒๕๔๖) คำชี้แจงของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง การตรวจสอบกรณีเหตุการณ์รุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย (๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖)

คำแถลงประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง เหตุการณ์ความรุนแรงอันเนื่องมาจากการชุมนุมคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย (๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๖)

**รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน
โดย
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ**

รายงานผลการตรวจสอบที่ ๒๐ / ๒๕๔๖

เรื่อง ความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

ผู้ร้อง เครือข่ายประชาชนต่อต้านโครงการท่อส่งก๊าซไทย-มาเลเซีย

จากกรณีที่ได้เกิดเหตุการณ์ปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับกลุ่มผู้ชุมนุมคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อคืนวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๕ ทำให้มีผู้บาดเจ็บหลายคน และเจ้าหน้าที่ตำรวจได้จับกุมผู้ปฏิบัติงานขององค์กรพัฒนาเอกชน รวม ๑๒ คน นั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้รับทราบเหตุการณ์ดังกล่าวทั้งจากสื่อมวลชนและจากการร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนต่อต้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย และหลังจากที่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้วเห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงได้หยิบยกเรื่องนี้ขึ้นพิจารณา โดยตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อการศึกษาและตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีเหตุการณ์รุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ให้มีหน้าที่ศึกษาและตรวจสอบข้อเท็จจริงว่ามีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ละเมิดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือไม่ เป็น

ไปตามปฏิกฤษาสาเกล้าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองหรือพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีหรือไม่ แล้วเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขเยียวยาปัญหาที่เกิดขึ้นรวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดความรุนแรงและการละเมิดสิทธิมนุษยชนในโครงการดังกล่าวอีกต่อไป

บทบาทของคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑.๑ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระที่ตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มีอำนาจหน้าที่สำคัญคือ การตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรืออันไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อเสนอมาตรการการแก้ไข เสนอแนะนโยบาย และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อไป

๑.๒ ที่มาของปัญหา

โครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ได้มีการอนุมัติและดำเนินการไปในลักษณะที่ปราศจากการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของประชาชน และชุมชนอย่างแท้จริง รัฐบาลชุดก่อนได้อนุมัติโครงการโดยไม่ปฏิบัติตาม

รัฐธรรมนูญ ไม่ได้จัดให้มีกระบวนการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และขาดกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการจัดทำ รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ต่อเมื่อเกิดกระแสคัดค้าน โครงการจากประชาชนจำนวนมาก รัฐบาลจึงได้จัดทำประชาพิจารณ์ โครงการขึ้น ซึ่งประชาชนเห็นว่าเป็นการทำประชาพิจารณ์ที่ไม่จริงจัง เพียงเพื่อต้องการสร้างความชอบธรรมให้แก่โครงการที่ได้อนุมัติไปแล้วเท่านั้น

เมื่อรัฐบาลชุดนี้เข้ามาบริหารประเทศ เนื่องจากมีกระแสคัดค้านที่ รุนแรงดังกล่าวยังต้น พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี จึงได้ เดินทางไปพบกลุ่มประชาชนที่คัดค้านในพื้นที่เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๕ และได้ตั้งคณะทำงานศึกษาโครงการนี้ขึ้นมา เพื่อการตัดสินใจขั้นสุดท้าย ของนายกรัฐมนตรี

ปัญหาความขัดแย้ง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เคยศึกษาและตรวจสอบ โครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียแล้วพบว่า โครงการดังกล่าวได้ก่อให้เกิด ความขัดแย้งอย่างรุนแรงในสังคม เนื่องจากโครงการดำเนินไปโดยรัฐบาล ไม่ได้ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญในเรื่องการรับฟังและการมีส่วนร่วมของ ประชาชนและไม่เคารพสิทธิของชุมชน ไม่มีการจัดตั้งองค์กรสิ่งแวดล้อม อิสระเพื่อให้ความเห็นต่อโครงการ ฯลฯ เพื่อป้องกันปัญหาให้ลุกลามต่อไป คณะกรรมการฯ จึงได้เสนอแนะให้รัฐบาลทบทวนโครงการนี้ โดยเริ่ม โครงการเสียใหม่ ให้มีการเปิดเผยข้อมูลทั้งหมดของโครงการ จัดทำรายงาน ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ จัดให้มีประชาพิจารณ์ ก่อนการตัดสินใจอนุมัติโครงการ ซึ่งจะเป็นการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญ เคารพศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และสิทธิเสรีภาพของ ประชาชน

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอแนะ ไม่ได้รับการตอบสนองจากรัฐบาลเท่าที่ควร ในที่สุด รัฐบาลก็ได้ตัดสินใจ ดำเนินโครงการต่อไป โดยเพียงย้ายจุดวางท่อขึ้นฝั่งห่างจากจุดเดิมประมาณ ๔.๘ กิโลเมตร ซึ่งกลุ่มประชาชนที่คัดค้านโครงการเห็นว่ารัฐบาลไม่รับฟัง ความคิดเห็นของประชาชนและการย้ายจุดท่อก๊าซขึ้นฝั่งไม่มีนัยสำคัญใน การปรับปรุงโครงการแต่อย่างใด การตัดสินใจดังกล่าวกลับทำให้เกิด กระแสคัดค้านโครงการมากยิ่งขึ้นทั้งจากประชาชนและชุมชนในพื้นที่ อำเภोजะนะ กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน รวมทั้งนักวิชาการจำนวนมากถึง ๑,๓๘๔ คน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเล็งเห็นว่าการตัดสินใจของ รัฐบาลดังกล่าวจะก่อให้เกิดความขัดแย้งและมีความรุนแรงยิ่งขึ้นจึงได้มีข้อ เสนอเชิงนโยบายเพิ่มเติมต่อรัฐบาล เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕ เพื่อ พิจารณาเป็นการเร่งด่วน ดังนี้^(๑)

๑) ขอให้พิจารณาสั่งการมิให้หน่วยงานใดๆ ของรัฐ มีท่าทีในการ สนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอันจะเป็นการทำให้สถานการณ์ตึงเครียดยิ่งขึ้น รวมทั้งกำชับมิให้ใช้มาตรการรุนแรงใดๆ ต่อการชุมนุมอันจะยิ่งทำให้โอกาสที่ จะแก้ไขปัญหาลดน้อยลงไปอีก

๒) ขอให้มีการชี้แจงและอธิบายเหตุผลและข้อมูลที่รัฐบาลได้ ศึกษาประกอบการพิจารณาตัดสินใจครั้งนี้อย่างชัดเจนเพื่อให้ทุกฝ่ายได้ มีโอกาสเข้าใจข้อมูลและเหตุผลอย่างแท้จริงอันจะก่อประโยชน์และมีการ แลกเปลี่ยนหรือ บนพื้นฐานข้อมูลและเหตุผลที่ถูกต้องร่วมกันในสังคมต่อไป

๓) ในประการสำคัญยิ่ง ขอให้พิจารณาทบทวนดำเนินการให้มี กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เพื่อ นำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง

(๑) โปรดดูภาคผนวก ๑

หลังจากที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีข้อเสนอเชิงนโยบายเพิ่มเติมแล้วรัฐบาลก็ไม่ได้มีคำสั่งแจ้งข้อมูลให้ประชาชนรับทราบ เหตุผลในการตัดสินใจในการดำเนินโครงการต่อไป ปัญหาความขัดแย้งจึงยังคงดำรงอยู่ และนำไปสู่เหตุการณ์รุนแรงที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๕

๑.๓ กระบวนการศึกษาและตรวจสอบปัญหาตามอำนาจหน้าที่

เมื่อเหตุการณ์รุนแรงดังกล่าวเกิดขึ้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงได้มีคำสั่งแต่งตั้ง**คณะอนุกรรมการเพื่อศึกษาและตรวจสอบกรณีเหตุการณ์รุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย** เพื่อตรวจสอบกรณีดังกล่าว

๑.๓.๑ คณะอนุกรรมการฯ ได้กำหนดแนวทางการศึกษาและตรวจสอบ ดังนี้

๑) ตรวจสอบสาเหตุของเหตุการณ์รุนแรงครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางป้องกันเหตุรุนแรงมิให้เกิดขึ้นอีก

๒) ตรวจสอบว่าเหตุการณ์ดังกล่าวมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ หรือไม่ และมีกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามหลักปฏิญญาสากล หรือพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีหรือไม่

๓) การตรวจสอบกรณีนี้เป็นการศึกษาตรวจสอบตามอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

๑.๓.๒ คณะอนุกรรมการฯ ได้เชิญบุคคลผู้เกี่ยวข้องในเหตุการณ์รุนแรงครั้งนี้มาให้ข้อมูลและตรวจสอบข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานรวมทั้งตรวจสอบพื้นที่เกิดเหตุ มีสาระสำคัญ ดังนี้

- ฝ่ายประชาชนผู้ชุมนุมมาให้ข้อเท็จจริง จำนวน ๖ คน
- สื่อมวลชนที่อยู่ในเหตุการณ์มาให้ข้อเท็จจริง จำนวน ๔ คน
- เจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐบาลมาให้ข้อเท็จจริง จำนวน ๓ คน

คณะอนุกรรมการฯ ได้เดินทางไปรับฟังข้อเท็จจริงจากประชาชนกว่า ๒๐๐ คน ที่ไปพบคณะอนุกรรมการฯ ณ ลานหอยเสียบ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๔๖ และรับฟังข้อเท็จจริงจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงสถานที่เกิดเหตุ ณ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ข้อมูลจากการประชุมของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนที่มีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ซึ่งได้พิจารณากรณีการใช้กำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจปราบปรามและสลายการชุมนุมของประชาชนที่รื้อกีดค้านโครงการก่อสร้างท่อส่งก๊าซและโรงแยกก๊าซไทย-มาเลเซีย เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๕ ซึ่งในรายงานการประชุมเมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๖ เป็นการบันทึกการให้ถ้อยคำของพลตำรวจเอกวิชัย ภัยลี รายงานการประชุม เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๖ เป็นการบันทึกการให้ถ้อยคำของนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา และรายงานการประชุม เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ เป็นการบันทึกการให้ถ้อยคำของพลตำรวจเอกสันต์ ศรีदानนท์

บุคคลที่ไม่มาชี้แจงข้อเท็จจริง จำนวน ๘ คน คือ

- ๑) นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

- ๒) พลตำรวจเอกสันต์ ศรีตานนท์
ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
- ๓) พลตำรวจเอกรัชชัย ภัยลี
รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
- ๔) นายอำนวยการ รองเงิน
ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา
- ๕) พลตำรวจตรีสัณฐาน ชยนนท์
ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสงขลา
- ๖) พลตำรวจตรีชัยยันต์ มะกล้าทอง
รองผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๙
- ๗) พันตำรวจเอกสุรชัย สืบสุข
รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสงขลา
- ๘) พันตำรวจเอกคำรณวิทย์ รูปกระจ่าง
รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสงขลา

บุคคลที่ไม่มาชี้แจงข้อเท็จจริงอ้างว่า คดีราชการ ขอเลื่อนการชี้แจงข้อเท็จจริงถึง ๒ ครั้ง ต่อมาคณะอนุกรรมการฯ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๖ แจ้งผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสงขลาเกี่ยวกับกำหนดการลงไปตรวจสอบพื้นที่ที่เกิดเหตุในอำเภอหาดใหญ่ และอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ในวันอาทิตย์ที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๔๖ เพื่อขอความร่วมมือในการนำคณะอนุกรรมการฯ ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ แต่ตำรวจได้รับเสนอสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลจังหวัดสงขลาในวันศุกร์ที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๔๖ โดยมีได้นำผู้ต้องหาไปศาลในวันยื่นฟ้องคดีดังกล่าวด้วย เป็นการเร่งรีบที่ผิดปกติ แล้วพลตำรวจตรีสัณฐาน ชยนนท์ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสงขลา มีหนังสือด่วนที่สุดที่ สข ๐๐๒๐/๖๗๒ ลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๔๖ ส่งโทรสารถึงคณะอนุกรรมการฯ แจ้ง

ว่ามีการฟ้องผู้ต้องหา คือ นายรัฐภูษะ วัฒนะศักดิ์ กับพวก รวม ๓๔ คน ตามคำฟ้องคดีหมายเลขดำที่ ๑๙๕/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๔๖ และกล่าวอ้างว่าคดีดังกล่าวเป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มิได้ให้อำนาจตรวจสอบและเสนอมาตรการแก้ไขแก่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไว้ โดยที่ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสงขลากับผู้เกี่ยวข้องเป็นพยานสำคัญในคดีดังกล่าว การชี้แจงข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญแห่งคดีให้บุคคลภายนอกทราบก่อนที่จะเบิกความในศาลจะทำให้เสียรูปคดีและอาจเป็นการทำผิดกฎหมายได้ โดยปฏิเสธการมาให้ถ้อยคำต่อคณะอนุกรรมการฯ

ต่อมานายวันมูหะมัดนอร์ มะทา พลตำรวจเอกสันต์ ศรีदानนท์ พลตำรวจเอกธวัชชัย ภัยลี และนายอำนาจ ร่องเงิน ก็ได้อ้างเหตุเดียวกันกับพลตำรวจตรีสันฐาน ชยนนท์ ปฏิเสธการมาชี้แจงข้อเท็จจริงต่อคณะอนุกรรมการฯ และนอกจากนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนยังออกมาให้ข่าวต่อสื่อมวลชนในทำนองสั่งให้คณะอนุกรรมการฯ ยุติการตรวจสอบข้อเท็จจริงในกรณีดังกล่าว

๑.๓.๓ คำชี้แจงเกี่ยวกับอำนาจการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ประเด็นที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้กล่าวอ้างว่า เมื่อมีการฟ้องร้องต่อศาลแล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไม่มีอำนาจตรวจสอบนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่ากรณีดังกล่าวไม่ใช่กรณีที่ถือได้ว่าอยู่ในบังคับของมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงได้มีคำชี้แจงกรณีดังกล่าวเมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ดังนี้

๑) การตรวจสอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มิได้มีจุดมุ่งหมายเข้าไปตรวจสอบการดำเนินคดีที่หน่วยงานของรัฐฟ้องร้องประชาชนต่อศาลว่ามีการกระทำความผิดฐานใด ไม่ว่าความผิดในทางอาญาทางแพ่ง หรือทางปกครองก็ตาม

๒) การตรวจสอบและการรายงานผลของการกระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน มุ่งประสงค์จะเสนอมาตรการแก้ไขในกรณีดังกล่าว ตั้งแต่ระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการขึ้นไปถึงระดับสั่งการและผู้รับผิดชอบในระดับนโยบาย รวมทั้งมาตรการป้องปรามสำหรับในอนาคตด้วย และเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมายให้ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๓) หากมีการฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐเป็นคดีต่อศาลในคดีที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ ผู้ถูกละเมิดเป็นผู้ฟ้องแล้ว ย่อมแสดงว่าผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนประสงค์จะไปใช้สิทธิทางศาลเพื่อขอความเป็นธรรม รวมทั้งการเรียกร้องค่าเสียหาย กรณีดังกล่าวคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ไม่อาจก้าวล่วงไปตรวจสอบได้

๔) แต่ในกรณีที่ประชาชนถูกฟ้องเป็นคดีอาญาเพียงฝ่ายเดียวไม่ว่าในศาลใด หากไม่เป็นประเด็นสิทธิมนุษยชนโดยตรง แม้จะมีพฤติกรรมบางประการที่เกี่ยวข้องกันในข้อเท็จจริง ย่อมไม่เป็นการตัดสิทธิอำนาจอันชอบธรรมตามกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่จะตรวจสอบกรณีดังกล่าวต่อไป เพราะการกระทำของหน่วยงานของรัฐดังกล่าวยังมิได้ถูกรตรวจสอบในประเด็นสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ

๕) การกล่าวอ้างว่าคดีอยู่ในศาล โดยไม่พิจารณาว่าประชาชนหรือหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ฟ้องคดีแล้ว ย่อมเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ของรัฐฉวยโอกาส รีบนำคดีขึ้นสู่ศาล ซึ่งไม่เป็นธรรมและเอาเปรียบประชาชน เพราะประชาชนยังมิได้ใช้สิทธิฟ้องร้องแต่ประการใด ทั้งที่เจตนาารมณ์ของ

รัฐธรรมนูญเป็นไปเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนของฝ่ายประชาชนด้วย เท่ากับ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยอมรับให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการ ละเมิดสิทธิมนุษยชนของประชาชนได้

บนพื้นฐานของเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจำเป็นต้องขอยืนยันถึงพันธหน้าที่ของบุคคลและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในอันที่จะพึงให้ความร่วมมือชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ เพื่ออำนวยให้กระบวนการตรวจสอบได้เป็นไปอย่างสมบูรณ์ และโปร่งใส และในประการสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด เพื่อร่วมกันพิทักษ์รักษาความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายบ้านเมือง ให้ดำรงคงอยู่อย่างมั่นคงสืบไป

ข้อเท็จจริงและที่มาของเหตุการณ์รุนแรง

๒.๑ ข้อเท็จจริงก่อนเหตุการณ์รุนแรง

หลังจากที่นายกรัฐมนตรีเดินทางกลับจากการเยี่ยมประชาชนที่ลานหอยเสียบ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๕ โดยมี นายวัชรพันธุ์ จันทรวงศ์ เป็นผู้ประสานงานในการที่นายกรัฐมนตรีไปพบกับประชาชน เพื่อรับฟังปัญหาต่างๆ จากผู้คัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียซึ่งต่อมานายกรัฐมนตรีได้แถลงว่าจะดำเนินโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียต่อไป โดยย้ายจุดวางท่อก๊าซขึ้นฝั่งห่างจากจุดเดิมประมาณ ๔.๘ กิโลเมตร ประชาชนก็ยังคงคัดค้านการดำเนินโครงการดังกล่าวและกลุ่มประชาชนผู้ชุมนุมได้มีการประชุมกันทุกวันอาทิตย์เพื่อปรึกษาหารือแนวทางการคัดค้านโครงการนี้อย่างต่อเนื่องตลอดมา

ข้อเท็จจริงจากผู้ชุมนุมก่อนประจันหน้ากัน

เมื่อประชาชนทราบข่าวว่าจะมีการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรที่อำเภอหาดใหญ่ และจะมีคณะรัฐมนตรีของประเทศมาเลเซียมาร่วมประชุมด้วย กลุ่มผู้ชุมนุมจึงตกลงกันว่าจะเดินทางไปยื่นหนังสือต่อนายกรัฐมนตรี ณ โรงแรมเจบี อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๕ เพื่อขอให้ทบทวนโครงการท่อก๊าซนี้อีกครั้งหนึ่ง วันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๕

นายวัชรพันธุ์ จันทรขจร ผู้ประสานงานฝ่ายรัฐบาล ได้พบกับนายบรรจจนะแส จากกลุ่มผู้ชุมนุมดังกล่าว เพื่อประสานงานในกรณีที่จะมีกลุ่มผู้ชุมนุมเดินทางไปยังหนังสือขอให้ทบทวนโครงการท่อก๊าซฯ ต่อนายกรัฐมนตรีหรือผู้แทน โดยกลุ่มผู้ชุมนุมขอไปชุมนุมที่สวนหย่อมริมคลองชลประทานด้านหลังโรงแรมเจบี ซึ่งเป็นโรงแรมที่จะใช้เป็นที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ในการเจรจากันนั้นมีพันตำรวจโทประพันธ์ สุทธิธรรม ตำรวจสันติบาลประจำพื้นที่ภาค ๘ ร่วมรับฟังการเจรจาด้วย ได้มีการกำหนดเส้นทางที่ผู้ชุมนุมจะเดินทางไปชุมนุมในครั้งนี้ ในการเดินทางของผู้ชุมนุมจะขอให้พันตำรวจตรี นภดล เพ็ชรสุทธิ สารวัตรปกครองป้องกันประจำสถานีตำรวจภูธรอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เป็นผู้นำทางไปที่อำเภอหาดใหญ่

วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๕ ประชาชนได้รวมตัวกันที่ลานกีฬาบ้านโคกสักประมาณ ๑,๕๐๐ คน ก่อนถึงเวลาเคลื่อนขบวน พันตำรวจตรี นภดลฯ แจ้งว่าไม่สามารถนำทางไปที่อำเภอหาดใหญ่ได้ เพราะถูกเรียกตัวด่วน แต่ขบวนผู้ชุมนุมก็ได้ออกเดินทางมาที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยไม่มีรถนำขบวนเพื่อยื่นหนังสือขอให้ทบทวนโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย มีการตกลงกันว่า การเดินทางไปยังหนังสือต่อนายกรัฐมนตรีครั้งนี้ ห้ามผู้ชุมนุมมีอาวุธ และจะไม่ใช้ความรุนแรง ผู้ที่ตีฆ้องหรือของมีนเมาไม่ให้เข้าร่วมชุมนุม มีรถยนต์ที่ใช้เป็นพาหนะในการเดินทางประมาณ ๖๐ คัน ขบวนผู้ชุมนุมเริ่มออกเดินทางจากสนามกีฬาบ้านโคกสัก เวลาประมาณ ๑๖.๐๐ นาฬิกา เมื่อขบวนผู้ชุมนุมเดินทางมาถึงอำเภอนาหม่อม มีตำรวจตั้งด่านสกัดขบวนผู้ชุมนุมและมีการตรวจค้นรถยนต์ ทำให้ขบวนผู้ชุมนุมต้องหยุดอยู่เป็นเวลาประมาณ ๒ ชั่วโมง ผู้ชุมนุมจึงลงจากรถแล้วเดินทางด้วยเท้าต่อไปอีกประมาณ ๒ กิโลเมตร จึงหยุดขบวนและมีการทำละหมาดกันบนถนน ต่อมา นายวัชรพันธุ์ฯ ได้เจรจากับตำรวจขอให้ปล่อยผู้ชุมนุมเดินทางต่อไปยังอำเภอหาดใหญ่ ในที่สุดตำรวจยอมให้ผู้ชุมนุมเดินทางต่อไปได้โดยจะมีรถ

ตำรวจนำขบวนไปยังอำเภอหาดใหญ่ และตำรวจได้นำขบวนผู้ชุมนุมเดินทางไปตามถนนกาญจนาภิเษก ไปถึงทางแยกแล้วนำขบวนเลี้ยวซ้ายไปตามถนนเพชรเกษมผ่านธนาคารกรุงไทย สาขาถนนเพชรเกษม รถตำรวจนำผู้ชุมนุมมาที่ทางแยกวงเวียนน้ำพุ ต่อมารถตำรวจที่นำขบวนผู้ชุมนุมได้กลับไป ส่วนผู้ชุมนุมต้องหยุดขบวนอยู่ที่บริเวณใกล้ทางแยกวงเวียนน้ำพุบนถนนจติอนุสรณ์ เนื่องจากตำรวจได้นำแผงเหล็กมากั้นขวางถนนตรงบริเวณจุดกึ่งกลางสะพานจุดกั้นดังกล่าวห่างจากมุมถนนทางแยกวงเวียนน้ำพุเป็นระยะทาง ๕๕ เมตร ปรากฏว่ามีตำรวจจำนวนมากว่าร้อยนายยืนเรียงรายรักษาการณ์อยู่ด้านหลังแผงเหล็กต่อมานายวัชรพันธุ์ฯ ได้เจรจากับกลุ่มผู้ชุมนุมโดยขอเวลา ๑ ชั่วโมง เพื่อเข้าไปเจรจากับฝ่ายรัฐบาล กลุ่มผู้ชุมนุมจึงหยุดพักรับประทานอาหารและมีการทำละหมาดในบริเวณถนนที่หยุดพักขบวน โดยมีตำรวจยืนควบคุมสถานการณ์แต่ไม่มีเหตุการณ์กระทบกระทั่งกับผู้ชุมนุมแต่ประการใด

ข้อเท็จจริงจากเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อนการประจันหน้ากัน

นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ได้ชี้แจงต่อคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ว่า ตำรวจได้ตั้งจุดสกัดเพื่อหยุดขบวนและตรวจค้นรถยนต์ แต่ผู้ชุมนุมลงจากรถยนต์แล้วเดินทางด้วยเท้าไปตามถนน ตำรวจตรวจค้นรถยนต์ได้เพียงคันเดียว เมื่อประชาชนลงมาเดินเท้า ตำรวจจึงเลิกตรวจค้น ในการตรวจค้นรถยนต์ที่อำเภอหาดหม่อมนั้น ตำรวจค้นรถยนต์คันแรกพบหนังสือ ๑๐ กว่าอัน มีลูกตะกั่ว เป็นถุงใหญ่ๆ และพบมีด ๒ อัน

พลตำรวจเอกสันต์ ศรีदानนท์ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติชี้แจงต่อคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ว่า ในการตรวจค้นรถยนต์ที่อำเภอหาดหม่อม เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๖ นั้น พบขงที่เหลาปลายแหลมจำนวน ๓๐-๔๐ อัน และพบหนังสือ ๕ อัน ลูกตะกั่วเป็นถุง ๆ อีกหลายกิโล มีมีดปลายแหลมอีก ๒ เล่ม

พลตำรวจเอกวิชชัย ภัยลี รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติชี้แจงต่อ คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๖ ว่าในการตรวจค้นรถยนต์ที่อำเภอหนองม่อม จังหวัดสงขลานั้น ตำรวจตรวจพบหนังสือดีก ๒ อัน ลูกตะกั่วประมาณ ๑ กิโลกรัม มีด ๑ เล่ม กระไร ๑ อัน ไม้สำหรับใช้ทำคันทอง ๔๐-๕๐ อัน

กลุ่มผู้ชุมนุมแจ้งผ่านมาทางนายวัชรพันธุ์ ว่า ผู้ชุมนุมต้องการไป ชุมนุมที่สวนหย่อมริมคลองชลประทานห่างจากโรงแรมเจบีประมาณ ๑๕๐ เมตร โดยพื้นที่ดังกล่าวอยู่ด้านหลังของโรงแรม เมื่อนายวัชรพันธุ์ แจ้งไป ทางฝ่ายรัฐบาล ซึ่งมีนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานคณะทำงานเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการ ประชุมคณะรัฐมนตรี ได้มีความเห็นว่าจุดสวนหย่อมนั้น อยู่ใกล้โรงแรมเกินไป ถ้าหากเกิดมีปัญหาคความไม่สงบขึ้นอาจเกิดความเสียหายต่อการประชุม คณะรัฐมนตรี จึงไม่อนุญาตให้มีการชุมนุมในจุดสวนหย่อมดังกล่าว แต่ได้ จัดสถานที่ชุมนุมไว้ให้ผู้ชุมนุมอีกที่หนึ่ง คือ สถานที่บริเวณใกล้ธนาคาร กรุงไทย สาขาถนนเพชรเกษม ห่างจากโรงแรมเจบีเป็นระยะทางประมาณ ๒๒๕ เมตร ได้จัดรถส้วม และน้ำดื่มไว้ให้ผู้ชุมนุมด้วย แต่ทางฝ่ายผู้ชุมนุมก็ ยืนยันว่าจะขอไปชุมนุมในจุดเดิม

นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ประธานคณะทำงานฯ ได้ชี้แจงข้อเท็จจริง ต่อคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๖ ว่า ตนไม่ทราบชื่อนายวัชรพันธุ์ เป็นผู้ได้รับมอบหมายให้ เป็นผู้ประสานงานของฝ่ายรัฐบาล เพราะไม่มีคำสั่งนายกรัฐมนตรี จึง ไม่ยอมให้บุคคลอื่นมารับผิดชอบในเรื่องความปลอดภัย เพราะถือว่าเรื่องนี้ อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติโดยตรง การประชุมคณะรัฐมนตรีครั้งนี้ไม่เกี่ยวกับ

โครงการท่องเที่ยวไทย-มาเลเซีย จึงไม่ได้มอบหมายให้มีผู้ประสานงานกับ
ผู้ชุมนุม การประสานงานกับฝ่ายผู้ชุมนุมยังไม่สามารถตกลงกันได้ จึงเป็นที่
ประจักษ์ชัดแจ้งว่า ยังไม่มีข้อยุติเกี่ยวกับสถานที่ชุมนุม

ในการประชุมวางแผนปฏิบัติการ ซึ่งมีนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา เป็น
ประธานคณะทำงานฯ ได้มีการเตรียมการดูแลความเรียบร้อยโดยแบ่งพื้นที่
รอบๆ โรงแรมเจบี ออกเป็น ๓ ชั้น ชั้นในสุด คือบริเวณรอบๆ โรงแรม การ
เดินทางเข้าออกโรงแรมมีรั้วกัน มีตำรวจคอยรักษาการณ์ควบคุมดูแลตลอด
เวลา ผู้ที่จะเข้าไปในบริเวณดังกล่าวต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่รักษา
ความปลอดภัยก่อน ถัดออกไปเป็นเขตชั้นที่ ๒ มีตำรวจควบคุมการเข้า-ออก
แต่ประชาชนทั่วไปสามารถเดินทางไป-มาได้ ส่วนชั้นที่ ๓ เป็นชั้นนอกสุด ไม่มี
ตำรวจควบคุมดูแลแต่ประการใด ในการประชุมวางแผนปฏิบัติการ คณะ
ทำงานฯ ได้มีการกำหนดว่าจะไม่ยอมให้ผู้ชุมนุมเข้ามาในเขตชั้นในสุด
เพราะไม่สะดวกในการรักษาความปลอดภัย จึงสมควรให้ผู้ชุมนุมอยู่ใน
บริเวณชั้นนอก คือ เขตพื้นที่ชั้น ๓ ตามที่ได้จัดเตรียมไว้ให้แล้ว

๒.๒ ข้อเท็จจริงในขณะเกิดเหตุการณ์รุนแรง

ข้อเท็จจริงจากผู้ชุมนุม

กลุ่มผู้ชุมนุมรวม ๖ คนได้มาให้ข้อเท็จจริงต่อคณะอนุกรรมการฯ
มีสาระสำคัญดังนี้

ประชาชนอำเภอจะนะจะไปประชุมกันที่ลานหอยเสียบทุกวันอาทิตย์
เพื่อหารือเกี่ยวกับการคัดค้านโครงการท่องเที่ยวไทย-มาเลเซีย เมื่อ
ประชาชนทราบว่าจะมีการประชุมคณะรัฐมนตรีร่วมระหว่างไทย-มาเลเซียที่
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จึงมีการนัดหมายกันว่าจะไปยื่นหนังสือต่อ

นายกรัฐมนตรีขอให้ทบทวนโครงการทอก๊าซนี้อีกครั้งหนึ่ง ตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านตกลงกันว่า การชุมนุมครั้งนี้จะไม่ใช้ความรุนแรงและมีการแจ้งเรื่องนี้ต่อนายวัชรพันธุ์ ว่า จะมีการไปยื่นหนังสือต่อนายกรัฐมนตรี

ในวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นวันที่เกิดเหตุการณ์รุนแรงในบริเวณถนนไกล้วเวียนน้ำพุ ขณะที่กลุ่มผู้ชุมนุมหยุดพักรับประทานอาหาร มีบางส่วนทำละหมาดและกำลังรอฟังผลการเจรจาของนายวัชรพันธุ์ ที่เข้าไปเจรจากับฝ่ายรัฐบาลเป็นเวลาประมาณ ๒๐ นาที ปรากฏว่ามีเสียงเป่านกหวีดเพื่อรวมพล ตำรวจเริ่มเดินอ้อมแผงเหล็กที่กั้นไว้ตรงกึ่งกลางสะพาน ต่อมา มีสัญญาณเป่านกหวีดและตำรวจเริ่มเดินหน้าเข้ากดดันผู้ชุมนุม โดยที่ไม่มีคำสั่งหรือแจ้งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมก่อนแต่อย่างใด จนเกิดเหตุชุลมุนขึ้น มีการทุบตีประชาชน รวมทั้งมีการทุบรถยนต์ของผู้ชุมนุมจนเสียหายหลายคน ผู้ชุมนุมที่ถูกตีจนได้รับบาดเจ็บให้การว่าตนพยายามห้ามปรามไม่ให้ตำรวจตีผู้ชุมนุม แต่กลับถูกตำรวจไล่ตีจนต้องวิ่งหนี ผู้ให้ข้อมูลอีกคนหนึ่งให้การว่าตนถูกตีที่หน้าผากและศีรษะจนสลบ และในขณะที่ตำรวจบุกเข้าไปสลายการชุมนุมนั้น ผู้ชุมนุมบางส่วนกำลังทำละหมาดกันอยู่ เนื่องจากกลุ่มผู้ชายจะทำละหมาดก่อน เมื่อเสร็จแล้วกลุ่มผู้หญิงจึงจะละหมาดต่อ ผู้หญิงบางคนถูกเตะจนล้มลุกคลุกคลานโดยเฉพาะนางสาวศุภวรรณ ชนะสงคราม ถูกกระชากจนเสื้อขาดทั้งตัว กลุ่มผู้ชุมนุมถ่ายภาพวิดีโอไว้ก็ถูกตำรวจยึดกล้องถ่ายวิดีโอไป ๒ เครื่อง ส่วนนายอะหมัด อดลสมาน ให้การว่าตนถูกตีที่ศีรษะจนสลบมีผู้นำส่งรักษาตัวที่โรงพยาบาลหาดใหญ่ และตนเป็นผู้ป่วยรายเดียวที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดพัทลุง ขณะที่รักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลนั้น ไม่เคยพบพลตำรวจเอกสันต์ ศรีदानนท์ และไม่เคยแจ้งกับผู้ใดว่าเคยรับเงินมาประท้วง

ข้อเท็จจริงจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ผู้แทนฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการฯ มีสาระสำคัญ ดังนี้

นายศิวัช แสงมณี รองปลัดกระทรวงมหาดไทยชี้แจงว่าตนได้รับมอบหมายให้ดูแลเกี่ยวกับเรื่องผู้ก่อการร้าย การรักษาความสงบเรียบร้อยตามหนังสือที่ มท ๐๒๑๑/๓๒๐๕ ลงวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ เป็นการสั่งการให้ดูแลด้านความสงบเรียบร้อยในภาคใต้ ไม่เกี่ยวกับเหตุการณ์รุนแรงกรณีท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ตนไม่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับเหตุการณ์การประชุมคณะรัฐมนตรีแต่อย่างใด และไม่ได้เห็นเหตุการณ์ตั้งแต่เริ่มต้น จึงไม่ทราบว่าฝ่ายใดเป็นผู้เริ่มก่อความรุนแรง

นายวัชรพันธุ์ จันทรวงศ์ ผู้ประสานงานฝ่ายรัฐบาลชี้แจงว่า ตนเป็นผู้ประสานงานระหว่างกลุ่มผู้ชุมนุมโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ตั้งแต่ครั้งที่นายกรัฐมนตรีไปพบประชาชนที่ลานหอยเสียบ เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๕ และเมื่อทราบว่าจะมีผู้ไปชุมนุมที่อำเภอหาดใหญ่ประมาณ ๒,๐๐๐ คน และจะขอค้างคืนที่สวนหย่อมเลียบบคลอง ห่างจากโรงแรมเจบีประมาณ ๑๕๐ เมตร ผู้ชุมนุมแจ้งว่าจะขอชุมนุมอย่างสงบ เมื่อยื่นหนังสือแล้ว ผู้ชุมนุมจะเดินทางกลับ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการประชุมคณะรัฐมนตรี การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและทางจังหวัดไม่เห็นด้วยกับจุดชุมนุมที่สวนหย่อมเลียบบคลอง แต่ได้จัดสถานที่ชุมนุมให้ใหม่ใกล้กับธนาคารกรุงไทย สาขานนเพชรเกษม ห่างจากโรงแรมเจบี ประมาณ ๒๒๕ เมตร มีการจัดเตรียมน้ำดื่ม และรถสุขาไว้ให้ แต่ผู้ชุมนุมก็ยังยืนยันว่าจะขอชุมนุมในจุดเดิม ในวันเกิดเหตุนายวัชรพันธุ์ฯ ได้ช่วยประสานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจตั้งแต่อำเภอหาม่อม ขอให้ปล่อยขบวน

ผู้ชุมนุมให้ผ่านไป และเมื่อมีการสกัดกั้นผู้ชุมนุมที่สะพานจุดบุญสูงอุทิศ
ตนก็ได้ประสานงานกับฝ่ายรัฐบาลโดยขอเวลา ๑ ชั่วโมง ในระหว่างที่
เข้าไปเจรจาได้ไม่นานได้เกิดเหตุรุนแรงขึ้น ไม่ทราบสาเหตุการรุนแรงนั้น
เกิดขึ้นได้อย่างไร

พันตำรวจโทประพันธ์ สุทธิธรรม ตำรวจสันติบาล ปฏิบัติงานประจำ
ในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค ๙ ให้ข้อมูลสรุปได้ว่า ทางตำรวจสันติบาลทำงาน
ร่วมกับตำรวจภูธรภาค ๙ โดยสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร ตนได้รู้จักกับ
นายวัชรพันธุ์ จันทระจร มาก่อน การที่มีกำหนดประชุมคณะรัฐมนตรี ที่
อำเภอหาดใหญ่ ทางตำรวจมีการประเมินและหาข่าวสารการเคลื่อนไหวของ
ผู้ชุมนุม ตนได้ไปกับนายวัชรพันธุ์ เพื่อเจรจากับนายบรรจง นะแส ในวันที่
๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๕ มีการเจรจาในรายละเอียดการเดินทางของผู้ชุมนุม
และนายวัชรพันธุ์ เป็นผู้รายงานให้พลตำรวจเอกวิชชัย ภัยสี ทราบถึง
ความต้องการในบริเวณพื้นที่ของการชุมนุม แต่ทางฝ่ายผู้ใหญ่ในรัฐบาลไม่
ยินยอม ทางผู้ชุมนุมก็ยังยืนยันจะขอชุมนุมในจุดเดิม นายวัชรพันธุ์ ได้
โทรศัพท์ไปหาผู้ใหญ่อีกครั้ง ฟังดูเหมือนกับมีการตกลงตามที่ผู้ชุมนุมขอในจุด
แรก แต่หลังจากที่นายวัชรพันธุ์ เดินทางไปประสานกับผู้ใหญ่ที่โรงแรมเจบี
จึงทราบว่ามีการเปลี่ยนแปลงจากจุดที่ตกลงไว้ครั้งแรกโดยจะให้ผู้ชุมนุมไปอยู่
ในจุดที่ตำรวจกำหนดไว้ให้

นายวีระ มุสิกพงศ์ ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ให้
ข้อมูลสรุปได้ว่าในการเตรียมงานอำนวยความสะดวกเรื่องที่พักประชุมคณะ
รัฐมนตรี มีการจัดแบ่งพื้นที่เป็น ๓ ชั้น รอบๆ โรงแรมชั้นในสุดเป็นชั้นที่ ๑
คือ บริเวณรอบโรงแรม ซึ่งสามารถเข้าออกโรงแรมได้สะดวกมีรั้วกันและมี
ตำรวจดูแล ถัดออกไปกำหนดเป็นชั้นที่ ๒ ซึ่งคนทั่วไปสามารถเดินทาง

ผ่านไป-มาได้ และชั้นที่ ๓ เป็นชั้นนอกสุดไม่ได้มีการควบคุม การประชุม คณะทำงานเพื่อเตรียมความพร้อมในการประชุม ซึ่งมีพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เป็นประธาน ได้มีโทรศัพท์จากนายวัชรพันธุ์ ถึงพลเอกชวลิตฯ แจ้งว่าจะมีการชุมนุม ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแจ้งต่อที่ประชุมว่าไม่มีปัญหาตกลงกันได้แล้ว แต่ถึงอย่างไรก็ตามจะไม่ยอมให้ผู้ชุมนุมเข้ามาในพื้นที่ชั้นในสุด เพราะไม่มีใครรับผิดชอบความปลอดภัยในจุดนั้นได้

เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหลายคนไม่ยอมมาชี้แจงข้อเท็จจริงต่อ คณะอนุกรรมการฯ ทั้งที่พยายามทำหนังสือเชิญถึง ๓ ครั้ง แต่ก็ถูก ปฏิเสธตลอดมา คณะอนุกรรมการฯ จึงขอข้อมูลจากคณะกรรมการ การมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา เป็นทางราชการ ซึ่งมีการบันทึกถ้อยคำ ของนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา พลตำรวจเอกสันต์ ศรีदानนท์ และ พลตำรวจเอกรัชชัย ภัยลี ที่ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการฯ ในกรณี ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์รุนแรงกรณีท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๕ เพื่อประกอบการพิจารณา

นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ชี้แจง ต่อคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภาว่า จำเป็นต้อง ดูแลการประชุมให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ตนมอบหมายให้ผู้ว่าราชการ จังหวัดไปแจ้งนายอำเภอ ให้บอกประชาชนว่าไม่ให้ประชาชนมาชุมนุม “ในวันเกิดเหตุมีการรายงานว่าประชาชนพยายามจะเดินฝ่าแนวรั้วเข้ามายัง โรงแรมเจบี ตนจึงสั่งให้ยื่นไว้อย่าให้เข้ามา ถ้าจะปะทะก็จะต้องปะทะ และการดูแลควบคุมสถานการณ์ได้มอบหมายให้ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด สงขลาเป็นผู้สั่งการทั้งหมด”

พลตำรวจเอกสันต์ ศรีदानนท์ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ชี้แจง

ต่อคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภาว่า “วันเกิดเหตุมีการ รายงานว่าผู้ชุมนุมบุกทะลวงแผงเหล็กกันเข้ามา ๓๐-๔๐ เมตร ตำรวจต้อง ถอยร่นตลอดเวลา และผู้รายงานแจ้งว่ามีการเอากระถางต้นไม้ข้างเข้ามาที่ ตำรวจ และตำรวจถูกตีด้วยคันธง ใบหน้าแตก ผู้ชุมนุมรับฟังคำสั่งคนที่อยู่ บนรถ จึงได้สั่งให้จับคนสั่งการ ซึ่งเป็นผู้นำในการชุมนุมและสั่งให้สลายการ ชุมนุม”

ผลตำรวจเอกธวัชชัย ภัยลีชี้แจงต่อคณะกรรมการการมีส่วนร่วม ของประชาชน วุฒิสภาว่า “ผู้ที่รายงานว่าผู้ชุมนุมดันเข้ามา ๔๐ เมตร คือ ผลตำรวจตรีสันฐาน ชยนนท์ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสงขลา เพราะเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมสถานการณ์ครั้งนี้” และยืนยันด้วยว่าการ สั่งให้สลายการชุมนุมเป็นคำสั่งของพลตำรวจเอกสันต์ ศรีदानนท์ เนื่องจาก พลตำรวจเอกสันต์ฯ ได้รับรายงานจากผู้บัญชาเหตุการณ์ในที่เกิดเหตุว่าผู้ ชุมนุมกดดันตำรวจเข้ามา ๔๐ เมตรแล้ว ทางตำรวจยืนไว้ไม่อยู่ จึงสั่งให้ตำรวจ เข้าจับกุมกลุ่มแกนนำการชุมนุมและให้สลายการชุมนุม

ข้อเท็จจริงจากผู้สื่อข่าว

ผู้สื่อข่าวที่อยู่ในเหตุการณ์ ๔ คน มาให้ข้อเท็จจริงต่อคณะอนุกรรมการฯ สรุปสาระสำคัญได้ว่า ถนนที่เป็นทางเข้าไปที่โรงแรมเจบีจะมีลวดหนามกันไว้ ทุกเส้นทางยกเว้นถนนหน้าวงเวียนน้ำพุไม่มีลวดหนามกัน แต่มีการวาง แผงเหล็กกันถนนตรงบริเวณกึ่งกลางสะพาน ผู้สื่อข่าวได้ยื่นผลตำรวจเอก ธวัชชัย ภัยลี ให้สัมภาษณ์ว่าผู้ชุมนุมทำผิดข้อตกลง รัฐบาลยอมให้เข้ามา ชุมนุมในอำเภอหาดใหญ่แล้วยังมีการนำอาวุธเข้ามา การตรวจค้นของ ตำรวจพบหนังสติ๊ก มีด ผู้ชุมนุมต้องการมาล้มการประชุมคณะรัฐมนตรีที่ จัดขึ้น ณ โรงแรมเจบี

ก่อนเกิดเหตุการณ์ชุมนุมตำรวจได้แจ้งให้ประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงสถานที่เกิดเหตุปิดร้านขายของและไม่ให้ประชาชนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมมาอยู่ใกล้เคียงที่ชุมนุม ผู้สื่อข่าวทุกคนที่มาให้ถ้อยคำยืนยันว่าตำรวจไม่ได้สั่งให้ประชาชนเลิกชุมนุมก่อนที่จะเข้าสลายการชุมนุม และในการแถลงข่าวตำรวจไม่เคยนำอาวุธที่ตรวจค้นได้มาแสดงให้ผู้สื่อข่าวดูแต่อย่างใด

ข้อเท็จจริงจากการสรุปเหตุการณ์จากวิดีโอ^(๒)

ภาพเหตุการณ์รุนแรงเมื่อคืนวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๕ ณ บริเวณถนนจุดต่อนุสรณ์ใกล้สะพานจุดบุญสูงอุทิศ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นภาพถ่ายจากวิดีโอ

ตำรวจได้นำแผงเหล็กมาวางขวางกั้นถนนตรงกึ่งกลางสะพานจุดบุญสูงอุทิศ และมีตำรวจยืนอยู่ด้านหลังแผงเหล็กเกินร้อยนาย

เวลา ๒๐.๐๐ น. ผู้ชุมนุมจับมือกันเดินเรียงแถวหน้ากระดานเดินหน้าเข้ามาที่แผงเหล็กโฆษกของผู้ชุมนุมประกาศว่า “ให้พี่น้องนั่งลงก่อนเพื่อพักผ่อน วันนี้เรามาอย่างสันติวิธี จะมายื่นหนังสือ” และมีเสียงประกาศให้ผู้ชุมนุมนำรถไปจอด

เวลา ๒๐.๐๒ น. ตำรวจชุดปราบจลาจลเดินเท้าเข้ามาอยู่ที่ด้านหลังแผงเหล็กอีกด้านหนึ่ง

เวลา ๒๐.๐๖ น. มีเสียงประกาศให้ผู้ชุมนุมนั่งลง และให้รับประทาน อาหาร ผู้ชุมนุมแถวหน้ายื่นใกล้แนวแผงเหล็ก มีเสียงประกาศขอให้ผู้ชุมนุมนั่งลง จากนั้นมีการเรียกนายหัวเอี้ย ซึ่งผู้ชุมนุมได้ขานรับเป็นระยะๆ มีการชูธงขึ้น มีเสียงประกาศว่าให้อยู่เฉยๆ

เวลา ๒๐.๒๙ - ๒๐.๔๒ น. ผู้ชุมนุมใช้น้ำล้างหน้าและผู้ชุมนุมบางส่วน

(๒) โปรดดูภาคผนวก ๒

ท่าละหมาดบนถนนที่หยุดพักขบวน ตำรวจก็ยืนอยู่ใกล้กับแผงเหล็ก
คนละด้านกับผู้ชุมนุม โดยไม่ได้มีการเตรียมพร้อม ผู้ชุมนุมก็มีการแจกน้ำ
ให้ดื่ม สถานการณ์ยังคงเป็นปกติ

เวลา ๒๐.๔๔ น. (เวลาตามภาพ เป็นเวลา ๒๑.๔๔ น. ซึ่งเป็นการตั้ง
เวลาของวีดีโอตามเวลาในประเทศมาเลเซีย ซึ่งจะเร็วกว่าเวลาของประเทศไทย ๑ ชั่วโมง) มีเสียงนายตำรวจเรียกแถวโดยสับเปลี่ยนให้ตำรวจที่แต่ง
ชุดปราบจลาจลเข้ามาแทนตำรวจที่ยืนรักษาการณ์ชุดเดิม นายตำรวจที่
สวมหมวกมีข้อชัยพฤษ์ เร่งให้ตำรวจเดินเร็วๆ ตำรวจที่แต่งชุดปราบ
จลาจลอ้อมแผงเหล็กมาตั้งแถว เป็น ๒ แถว ประชิดกับกลุ่มผู้ชุมนุม

เวลา ๒๐.๔๖ น. ตำรวจในชุดปราบจลาจลเข้ามายืนเป็นกลุ่มเรียงหน้า
ถือโล่และกระบองอยู่ในลักษณะเตรียมพร้อม มีเสียงเป่านกหวีดให้สัญญาณ
ต่อจากนั้นกลุ่มตำรวจดังกล่าวใช้โล่ดันประชิดผู้ชุมนุม

มีเสียงประกาศจากกลุ่มผู้ชุมนุมว่า “อย่าฉวยโอกาสอย่างนี้ เราอยู่
กันคนละฝั่ง” แต่ทางตำรวจยังคงเดินหน้ากดดันผู้ชุมนุมอย่างต่อเนื่องใน
ขณะที่ผู้ชุมนุมบางส่วนกำลังนั่งพักผ่อน บางส่วนก็ยืนโดยไม่มีลักษณะที่จะ
บุกหรือเตรียมพร้อมที่จะเดินหน้าเข้าไปที่โรงแรมเจบีแต่อย่างใด

เวลา ๒๐.๔๗ น. ตำรวจยังคงเดินหน้ารุกเข้าไปในกลุ่มผู้ชุมนุมโดยใช้
ไม้กระบองกวัดแกว่งตีผู้ชุมนุมและผู้ชุมนุมได้ใช้คันธงตีตอบโต้กับตำรวจอย่าง
ชุลมุน

ฝ่ายโฆษกของผู้ชุมนุมประกาศห้ามไม่ให้ผู้ชุมนุมตีกับตำรวจแต่
ตำรวจยังคงเดินหน้ากดดันผู้ชุมนุมจนผู้ชุมนุมต้องถอยหลัง

เวลา ๒๐.๔๔ น. ตำรวจ ๒ คน พยายามปีนขึ้นไปที่ยานขายเสียง โดยปีนขึ้นทางด้านหน้าของรถยนต์ที่จอดอยู่ริมถนนที่มีการชุมนุม แต่ตำรวจก็ลื่นตกลงมาหลายครั้ง ในที่สุดตำรวจใช้กระบองตีกระจกรถแตกแล้วปีนขึ้นไปด้านหน้าของเก๋งรถบรรทุกคันดังกล่าว

เวลา ๒๐.๕๔ น. นางสาวศุภวรรณ ชนะสงคราม ที่อยู่ในเก๋งรถยนต์ที่ใช้กระจายเสียงพยายามตะโกนขอให้ตำรวจหยุดการสลายการชุมนุม แต่ไม่เป็นผล ในที่สุดนางสาวศุภวรรณฯ ถูกดึงลงจากหน้าต่างรถบรรทุกดังกล่าวลงมาด้านล่าง

ตำรวจจับผู้ชุมนุมแล้วดึงตัวไป สำหรับนายกิตติภพ สุทธิสว่าง ซึ่งนั่งอยู่ในเก๋งรถยนต์บรรทุกก็ถูกตำรวจจับกุมแล้วลากตัวไปกับพื้นถนน ตำรวจได้ไล่ตีผู้ชุมนุมจนแตกหนีไปคนละทิศคนละทาง

เวลา ๒๑.๐๐ น. ไม่มีผู้ชุมนุมเหลืออยู่บนถนนจุดอนุสรณ์มีตำรวจเดินตรวจลาดตระเวน และเก็บสิ่งของโยนขึ้นรถยนต์บรรทุก

๒.๓ ข้อเท็จจริงหลังเหตุการณ์รุนแรง

ข้อเท็จจริงจากฝ่ายผู้ชุมนุม

ภายหลังจากได้มีการจับกุมตัวนางสาวศุภวรรณชนะสงครามนายกิตติภพ สุทธิสว่าง และนายบรรจง นะแส กับพวก รวม ๑๒ คน โดยไม่ได้แจ้งข้อหาว่าถูกจับในข้อหาใด ตำรวจได้นำผู้ต้องหาไปควบคุมไว้ที่ค่ายท่านมุก อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ซึ่งอยู่ห่างออกไปจากอำเภหาดใหญ่ โดยไม่ได้แจ้งให้ผู้ถูกจับกุมและญาติของผู้ต้องหาทราบว่านำตัวผู้ถูกจับกุมไปควบคุมไว้ ณ สถานที่ใด และตำรวจได้ทำการสอบสวนผู้ต้องหาในคืนนั้น ผู้ต้องหาทุกคน

ปฏิเสธโดยจะขอให้การในชั้นศาล ดำรวจจึงคุมขังผู้ต้องหาทั้งหมดไว้ที่ค่าย
ทำนบกุ่ก ต่อมาวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๕ ดำรวจนำผู้ต้องหาไปขึ้นศาลเพื่อ
ขอฝากขังโดยคัดค้านการขอประกันตัว หลังจากนั้น ได้นำผู้ต้องหาทั้ง ๑๒ คน
ไปคุมขังไว้ที่ค่ายรามคำแหง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา มีการแยก
ขังระหว่างหญิงและชาย และตำรวจไม่อนุญาตให้ผู้ต้องหาหรือผู้ถูกจับกุมทั้ง
๑๒ คน พบทนายความเพื่อปรึกษาเกี่ยวกับคดีที่ถูกจับกุมและไม่ยอมให้
ญาติเข้าเยี่ยมผู้ต้องหาด้วย

ข้อเท็จจริงจากสภาพนายความ

ญาติของผู้ต้องหาร้องเรียนต่อสภาพนายความในกรณีไม่ได้รับอนุญาต
ให้เข้าเยี่ยมผู้ต้องหาทางสภาพนายความจึงมอบหมายให้ทนายความให้
ความช่วยเหลือผู้ถูกจับกุมดังกล่าว

ผู้แทนสภาพนายความ รวม ๓ คน ได้แก่ นายदनัย อนันติโย นาย
สุรัชย์ ตรงงาม และนางสาว ส.รัตนมณี พลกล้า ได้ให้ข้อมูลต่อคณะ
อนุกรรมการฯ มีสาระสำคัญ ดังนี้

เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๕ สภาพนายความได้รับการร้องเรียน
จากญาติผู้ต้องหา และสภาพนายความมีคำสั่งให้ผู้ที่มาให้ข้อมูลครั้งนี้
เดินทางไปให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายแก่ผู้ต้องหา ทางตำรวจนำ
ผู้ต้องหาจำนวน ๑๒ คน ไปควบคุมไว้ที่ค่ายรามคำแหง และไม่อนุญาตให้มี
การเยี่ยม แต่เมื่อคณะทนายความจากสภาพนายความไปขอรับฟังการ
สอบสวนก็ได้รับอนุญาต แต่ให้ทนายความเข้าไปครั้งละหนึ่งคน ไม่ให้
เข้าไปทั้งหมด ระหว่างนั้นก็ได้แจ้งให้ผู้ต้องหาทำหนังสือขอพบทนายความ
เพื่อปรึกษาคดีแต่ทางตำรวจไม่อนุญาต ทนายความทำหนังสือยื่นไปอีก
ครั้งก็ได้รับการปฏิเสธอีก คณะทนายความได้พยายามประสานกับผู้บังคับ

บัญชาของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยตรง เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงยอมให้ทนายเข้าพบผู้ต้องหาได้ แต่ให้เวลาคนละ ๑๕ นาที **ทนายความเห็นว่าเป็นการขัดต่อสิทธิของผู้ต้องหา จึงยื่นหนังสือไว้ แต่ไม่มีการติดต่อกลับมา**

ในวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๕ ผู้ต้องหาได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว โดยได้รับประกันตัวทั้งหมด ตำรวจตั้งข้อหาร่วมกันทำร้ายเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติงานตามหน้าที่ พกอาวุธไปในเมือง หมู่บ้าน ทางสาธารณะโดยเปิดเผยและไม่มีเหตุอันควรไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าหน้าที่โดยไม่มีเหตุอันควรร่วมกันต่อสู้ ขัดขวางเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่ว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายโดยร่วมกันกระทำความผิดตั้งแต่ ๓ คนขึ้นไป และมีอาวุธ ซึ่งผู้ต้องหาทุกคนปฏิเสธ ต่อมาวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๔๖ พนักงานสอบสวนยื่นคำร้องขอฝากขังต่ออีก ๑๒ วัน และมีการแจ้งข้อหาเพิ่มเติมคือข้อหาทำลายทรัพย์สิน ซึ่งมีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะ และข้อหาเป็นหัวหน้าในการมั่วสุม ตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไป โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่ว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายหรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๖ เจ้าของรถยนต์ได้ยื่นหนังสือขอคืนรถยนต์ แต่พันตำรวจเอกเสวี วิไลลักษณ์ รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสงขลา ไม่รับหนังสือ โดยแจ้งว่าได้มีคำสั่งให้ยึดรถยนต์ที่เป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด นอกจากรถยนต์ก็ยังมีกระเป๋าคอมพิวเตอร์ และกระเป๋าของผู้ต้องหาไปโดยไม่มีการทำบัญชีทรัพย์สินที่ยึดไป ไม่มีใครได้เห็นบัญชีทรัพย์สินดังกล่าว ผู้ต้องหาที่ได้รับบาดเจ็บได้หายามาใส่แผลรักษาตนเอง ผู้ที่มาดูแลก็ไม่ใช่พยาบาล ส่วนแพทย์ที่เข้ามาดูแลก็เป็นแพทย์อิสระไม่ได้มีการส่งตัวผู้ป่วยไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลแต่ประการใด

ข้อเท็จจริงจากฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐ

พลตำรวจเอกสันต์ เศรษฐานนท์ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ มีหนังสือด่วนที่สุดที่ ดช ๐๐๐๑(ส)/๔๒๐ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๖ และพลตำรวจเอก รัชชชัย ภยลี รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ มีหนังสือด่วนที่สุดที่ ดช ๐๐๐๑(กต)/๕๐ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๔๖ ซึ่งแจ้งข้อเท็จจริงโดยมีสาระสำคัญเช่นเดียวกันสรุปความได้ว่าการเกิดเหตุการณ์ในคืนวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๕ มีสาเหตุจากกลุ่มผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่จะไปชุมนุม ณ จุดที่จัดไว้ กลุ่มผู้ชุมนุมได้ปิดทางสัญจร ได้ขับรถฝ่าแนวกันของเจ้าหน้าที่ตำรวจและทำร้ายเจ้าหน้าที่ตำรวจจนสถานการณ์ไม่สามารถแก้ไขด้วยการตั้งรับปกติได้

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้บาดเจ็บจากเหตุการณ์รุนแรง

ผู้บาดเจ็บที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาลขนาดใหญ่ และโรงพยาบาลสงขลานครินทร์ จำนวนทั้งสิ้น ๔๔ ราย (เป็นชาวบ้าน ๑๖ ราย, ตำรวจ ๒๘ ราย) ในจำนวนนี้ ๓๘ ราย (ชาวบ้าน ๑๑ ราย, ตำรวจ ๒๗ ราย) ได้รับบาดเจ็บเพียงเล็กน้อยแพทย์ให้ทำแผลและจ่ายยาแล้วอนุญาตให้กลับบ้านได้ มีเพียง ๖ ราย (ชาวบ้าน ๕ ราย, ตำรวจ ๑ ราย) ได้รับบาดเจ็บปานกลางแพทย์ให้พักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลเป็นผู้ป่วยใน ในจำนวน ๖ รายนี้ มี ๒ ราย (ชาวบ้าน ๑ ราย, ตำรวจ ๑ ราย) ที่ได้รับบาดเจ็บถึงกระดูกแตก คือกระดูกนิ้วก้อยซ้ายแตกชนิดเปิด และกระดูกฝ่ามือขวาชิ้นแรกแตกชนิดเปิดตามลำดับ ลักษณะบาดเจ็บที่พบในกลุ่มผู้ชุมนุมหรือชาวบ้าน ส่วนใหญ่เป็นลักษณะบาดเจ็บลักษณะขาดบริเวณศีรษะ ใบหน้า และแขน ซึ่งน่าจะเกิดจากการถูกกระแทกด้วยของแข็ง นอกจากนี้ บางส่วนมีรอยแผลฟกช้ำและรอยแผลถลอก ส่วนลักษณะบาดเจ็บที่พบในกลุ่มตำรวจส่วนใหญ่ เป็นลักษณะบาดเจ็บเป็นรอยฟกช้ำและรอยแผลถลอก นอกจากนี้ บางส่วนมีรอยแผลลักษณะขาดบริเวณนิ้วและมือ ในผู้บาดเจ็บทั้งหมด ไม่พบบาดเจ็บที่เกิดจากอาวุธมีคม ของแหลม หรือกระสุนปืน

๒.๔ ข้อเท็จจริงที่คณะอนุกรรมการฯ ได้จากการตรวจสอบพื้นที่เกิดเหตุ คณะอนุกรรมการฯ ไปพบประชาชนที่ลานหอยเสียบ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๔๖ มีกลุ่มประชาชน ประมาณ ๒๐๐ คน มาชุมนุมโดยผู้มาชุมนุมแจ้งว่าในการเดินทางไปชุมนุมคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๕ ผู้ชุมนุมยืนยันว่า เจตนาไปชุมนุมกันโดยสงบและต้องการยื่นหนังสือต่อนายกรัฐมนตรีเท่านั้น แต่การที่ผู้ชุมนุมเดินทางไปจำนวนมากนั้นก็เพื่อแสดงให้เห็นว่ามีผู้เข้าร่วมคัดค้านโครงการดังกล่าวจำนวนหลายพันคน

จากการตรวจสอบพื้นที่จุดบริเวณที่มีการปะทะระหว่างตำรวจกับผู้ชุมนุมซึ่งมีสะพานจุดบัญชาการสูงอุทิศเชื่อมถนนข้ามคลองชลประทานผ่านหน้าโรงแรมเจบี ลำคลองชลประทานดังกล่าวลึกประมาณ ๕ เมตร ด้านข้างเป็นคอนกรีตมีความลาดชันมาก ไม่สามารถปีนขึ้นได้ ประชาชนที่อยู่บริเวณใกล้จุดปะทะแจ้งว่าในวันเกิดเหตุ ตำรวจสั่งให้ปิดประตูบ้านและให้อยู่แต่ในบ้านของตนเองเพราะเกรงว่าอาจถูกลูกหลงจากเหตุการณ์ในการชุมนุม ก่อนเกิดเหตุชุมนุมได้ยื่นตำรวจสั่งการว่า“ใช้แผนก้าวหน้า”จากนั้นก็เกิดเหตุชุมนุมขึ้น

การตรวจสอบวัดระยะทางจากจุดปะทะไปถึงหน้าทางเข้าโรงแรมเจบี มีความยาว ๓๕๙ เมตรเศษ ระยะทางวัดจากจุดกึ่งกลางสะพานที่มีการวางแผงเหล็กออกไปถึงทางแยกน้ำพุมีความยาว ๕๕ เมตร ระยะทางวัดจากจุดที่ทางตำรวจจัดพื้นที่ไว้ให้กลุ่มผู้ชุมนุมข้างธนาคารกรุงไทยถึงตัวโรงแรม มีความยาว ๒๒๕ เมตร และระยะทางวัดจากบริเวณสวนหย่อมเสียบลำคลอง ซึ่งเป็นจุดที่ผู้ชุมนุมจะขอเข้าไปชุมนุมกันห่างจากอาคารจอดรถด้านหลังของโรงแรม ๓๐ เมตร

๒.๕ ข้อสรุปที่มาของเหตุการณ์รุนแรง

คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาข้อเท็จจริง ทั้งจากฝ่ายผู้ชุมนุม ฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐ สื่อมวลชน ภาพจากวีดิทัศน์ ตลอดจนตรวจสถานที่เกิดเหตุ พยานบุคคลและพยานเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว สรุปข้อเท็จจริงได้ดังนี้

๒.๕.๑ สถานที่และการเดินทางมาชุมนุม

ข้อเท็จจริงที่ได้จากผู้ชุมนุมและนายวัชรพันธุ์ จันทรวงศ์ ในเบื้องต้นได้ตกลงกันว่าจะไปชุมนุมกันตรงบริเวณสวนหย่อมใกล้โรงแรมเจบี อำเภอบางใหญ่ และในการจะเคลื่อนขบวนจากบริเวณสนามกีฬาโคกสักเข้ามาอำเภอบางใหญ่นั้น ก็มีรถยนต์ตำรวจนำหน้าขบวนผู้ชุมนุมโดยตลอดแต่ครั้งเวลาเคลื่อนขบวนผู้ชุมนุมจริง ตำรวจผู้ที่นำขบวนกลับปลิกตัวไปโดยอ้างเหตุติดราชการ ปล่อยให้ขบวนผู้ชุมนุมเดินทางกันเองมายังอำเภอบางใหญ่ ในระหว่างทางกลับถูกตำรวจตั้งด่านสกัดที่อำเภอบางหม่อมเป็นเวลานานหลังจากนั้นจึงมีรถตำรวจนำเข้ามายังอำเภอบางใหญ่ และถึงอำเภอบางใหญ่ในเวลาค่ำแล้ว ทั้งๆ ที่ความตั้งใจของผู้ชุมนุมต้องการถึงอำเภอบางใหญ่ในเวลาก่อนค่ำ แต่มาถูกหยุดตรวจและขัดขวางการเดินทางที่อำเภอบางหม่อม ทำให้เสียเวลาไปกว่า ๒ ชั่วโมง

เมื่อรถตำรวจนำขบวนเข้าเขตอำเภอบางใหญ่นั้น รถตำรวจที่นำขบวนมิได้วิ่งตามเส้นทางที่ได้ตกลงกันไว้ แต่กลับนำมาตามถนนเพชรเกษมและผ่านหน้าธนาคารกรุงไทย สาขานนเพชรเกษมจนถึงบริเวณใกล้หน้าพูนถนนจตุตถสุนทรภณ แล้วรถตำรวจนำขบวนได้หลบไป ขบวนผู้ชุมนุมจึงเดินทางต่อไปยังสวนหย่อมใกล้โรงแรมเจบี หากแต่กลับพบกับแถวของตำรวจและแผงเหล็กกันตรงกลางสะพานจตุตถสุนทรภณสูงอุทิศเสียก่อน จึงไม่สามารถเดินทางเข้าไปได้ เมื่อนายวัชรพันธุ์ จันทรวงศ์ ได้บอกกับผู้ชุมนุมว่าขอเวลาในการประสานงานกับฝ่ายรัฐบาลก่อน ทางกลุ่มผู้ชุมนุมจึงพักขบวนอยู่ตรงบริเวณแยกหน้าพุดังกล่าว

สำหรับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐอ้างว่าขอให้ผู้ชุมนุมมาชุมนุมด้านข้าง
ธนาคารกรุงไทย สาขาถนนเพชรเกษม โดยได้จัดเตรียมที่นั่งและรถสุขาไว้ให้
นั้น แต่สถานที่ตั้งของบริเวณที่ชุมนุมที่จัดโดยเจ้าหน้าที่รัฐดังกล่าวอยู่ใน
บริเวณจุดที่ไม่สามารถติดต่อกันได้ระหว่างผู้ที่จะเป็นผู้แทนไปยื่นหนังสือ
คัดค้านที่โรงแรมเจบีกับกลุ่มผู้ชุมนุม ณ จุดดังกล่าว จึงยังไม่เป็นที่ตกลงกันได้

การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้กำหนดสถานที่ชุมนุมว่าต้องเป็นบริเวณข้าง
ธนาคารกรุงไทย สาขาเพชรเกษม พร้อมทั้งเอาแผงเหล็กมากั้นมิให้ผู้ชุมนุม
เดินทางไปยังสวนหย่อม ทั้งยังเอาลวดหนามกั้นรอบบริเวณด้านอื่นๆ ของ
โรงแรมเจบีทั้งหมด (ยกเว้นเฉพาะบริเวณที่ตั้งแผงเหล็กดังกล่าว) นั้น คณะ
อนุกรรมการฯ เห็นว่าสิทธิในการชุมนุมตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๔ ได้ให้เสรีภาพในการชุมนุม
โดยสงบและปราศจากอาวุธของประชาชนไว้ จะมีข้อจำกัดก็แต่เฉพาะการ
ดำเนินการโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายในกรณีชุมนุม
สาธารณะและเพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ
หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะ
สงคราม หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศใช้กฎ
อัยการศึกเท่านั้น แต่จากกรณีดังกล่าวข้างต้น การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
มิได้เป็นไปตามข้อยกเว้นข้างต้น ทั้งที่ได้มีความพยายามประสานความ
เข้าใจกันในเรื่องนี้จากผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องจากทั้งภาครัฐบาลและฝ่ายชุมนุม
แต่ผู้มีหน้าที่ในการเตรียมความพร้อมกลับเพิกเฉยต่อท่าทีการประนีประนอม
โดยการสื่อให้มีการสลายการชุมนุมแทนการที่จะเจรจากันซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่
เกิดขึ้นก่อนวันประชุมคณะรัฐมนตรีที่ควรจะยุติลงได้ด้วยดีโดยปราศจาก
การใช้กำลัง

๒.๕.๒ เสรีภาพในการชุมนุมตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธของประชาชนได้รับการรับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในการตรวจค้นของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อำเภอหนองม่อม อ้างว่ามีการพบอาวุธ ซึ่งได้แก่ หนังสือดีกลูกตะกั่ว มีด และธงกิติ แต่ข้อมูลดังกล่าวทั้งจากนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา พลตำรวจเอกสันต์ ครุฑานนท์ และพลตำรวจเอกวิชัย ภัยสิทธิ์ จะไม่ตรงกันทั้งจำนวนและสภาพสิ่งของที่อ้างว่าประชาชนใช้เป็นอาวุธ

ในทางตรงกันข้าม ภาพจากวิดีโอทัศน์และบาดแผลของผู้ได้รับบาดเจ็บทั้งจากฝ่ายประชาชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น ไม่ปรากฏว่ามีการใช้อาวุธไม่ว่าจะเป็นหนังสือดีกลูกตะกั่ว มีด ในการทำร้ายเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่อย่างใด มีเพียงการใช้ธงกิติหรือฟุ้งสีมิให้เจ้าหน้าที่ตำรวจบุกเข้าไปในขบวนของผู้ชุมนุมเท่านั้น อีกทั้งลักษณะของธงดังกล่าวที่คณะอนุกรรมการฯ ได้เห็น ณ บริเวณลานหอยเสียบหลังจากเหตุการณ์รุนแรงซึ่งมีลักษณะเดียวกับที่ใช้ในการชุมนุมก็ได้มีการเสียหายไปหมดตามที่เจ้าหน้าที่กล่าวอ้าง บาดแผลที่เกิดกับเจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่เป็นเพียงบาดแผลเพียงเล็กน้อย แพทย์ได้อนุญาตให้กลับบ้านได้ทั้งหมด มีตำรวจเพียงรายเดียวที่พบมีรอยบาดแผลฉีกขาดบริเวณนิ้วและมือ แต่เป็นบาดแผลที่มีได้เกิดจากอาวุธมีคมหรือของแหลมหรือกระสุนปืนแต่อย่างใด ซึ่งเมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ได้รับจากสื่อมวลชน และขั้นตอนการสลายกลุ่มผู้ชุมนุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจจากภาพแล้ว จะเห็นได้ว่าเมื่อผู้ชุมนุมมาถูกสกัดกั้นด้วยแผงเหล็กบริเวณกึ่งกลางสะพานบนถนนจตุรสุรณี และในระหว่างที่ผู้ชุมนุมลงมือรับประทานอาหารและละหมาดกันอยู่นั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเดินอยู่หลังแผงเหล็กก็ได้มีการให้สัญญาณ พร้อมทั้งตั้งแถวพร้อมโล่และกระบองเดินหน้าเข้าไปสลายการชุมนุม โดยผู้ชุมนุมมิได้มีความพยายามใดๆ ที่จะฝ่าแนวแผงเหล็กเข้าไป แม้รถยนต์ที่ใช้เดินทางมาชุมนุมก็จอดอยู่เพื่อรอผลการ

เจรจาระหว่างนายวัชรพันธุ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงไม่มีการใช้กำลังหรืออาวุธ
ใดจากกลุ่มประชาชนผู้ชุมนุม นอกจากจะขว้างปาสิ่งของใกล้ตัว รวมทั้งถุง
อาหารที่นำมาเพื่อป้องกันตนเองจากการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจบุกเข้ามาสลาย
การชุมนุม

๒.๕.๓ สิทธิผู้ต้องหาตามรัฐธรรมนูญ

ข้อเท็จจริงที่ได้จากสภานายความและผู้ชุมนุมที่ตกเป็นผู้ต้องหาสรุป
ได้ว่าการจับกุม คမ်းขัง และแจ้งข้อหาการกระทำความผิดตามกฎหมาย
อาญาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ มิได้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๗ มาตรา ๒๓๘ และมาตรา ๒๔๑ ซึ่งผู้ถูก
จับกุมหรือผู้ต้องหาต้องได้รับการคุ้มครอง กล่าวคือ การได้รับการแจ้งข้อ
กล่าวหาและรายละเอียดของการจับ แต่ผู้ถูกจับกุมบางรายถูกจุดกระชาก
ลากไปตามท้องถนนโดยไม่มีการแจ้งข้อหาผู้ถูกจับกุมทั้งหมดจาก
เหตุการณ์ไม่ได้รับโอกาสแจ้งญาติหรือผู้ที่ถูกจับไว้วางใจทราบในโอกาสแรก
และบรรดาญาติไม่ทราบว่าจะถูกนำไปควบคุมตัวไว้ ณ ที่ใด ผู้ถูกจับกุมจาก
เหตุการณ์ถูกนำตัวไปยังสถานที่ที่ถูกควบคุมตัวและสอบสวนซึ่งมีใช้ที่ทำงาน
ของพนักงานสอบสวน เป็นสถานที่ตั้งค่ายตำรวจตระเวนชายแดนทำนบก
อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา และค่ายรามคำแหง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัด
สงขลา เจ้าหน้าที่ไม่ให้ญาติเข้าเยี่ยมผู้ต้องหาตามสิทธิ รวมทั้งถูกปฏิเสธสิทธิ
ในการร้องขอให้ทนายความเข้าร่วมรับฟังการสอบปากคำของผู้ต้องหาด้วย

การกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวข้างต้นจึงไม่สอดคล้องกับ
บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ไม่เชิดชูและคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
สิทธิและเสรีภาพของประชาชน เป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักนิติธรรม และ
เป็นการใช้อำนาจของรัฐที่ละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่าง
ชัดแจ้ง โดยไม่พยายามที่จะพิจารณาแก้ไขหาทางออกที่ละมุนละม่อม

ความเห็นและข้อสังเกต

คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาจากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีแล้ว คณะอนุกรรมการฯ จึงมีความเห็นและข้อสังเกตดังต่อไปนี้

๓.๑ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ

ประชาชนโดยเฉพาะชาวอำเภอจะนะซึ่งจะได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงต่อวิถีชีวิต ความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อม ไม่ได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลอย่างเพียงพอจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับโครงการท่อก๊าซ ไทย-มาเลเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อนการอนุญาตหรือดำเนินโครงการตามสิทธิที่พึงมีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๕๘ และมาตรา ๕๙ ทั้งรัฐบาลก็ไม่ได้จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มดังกล่าวตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

๓.๒ การรับฟังความเห็นของประชาชน

การที่รัฐบาลอนุมัติโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย และดำเนินโครงการต่อไปโดยปราศจากการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของประชาชน และชุมชนชาวจะนะซึ่งมีสิทธิโดยชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และการได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ตนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติ และต่อเนื่อง ทั้งการที่รัฐไม่ได้ดำเนินการให้มืองค์การอิสระ ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ให้องค์การอิสระให้ความเห็นประกอบการพิจารณาก่อนการอนุมัติและการดำเนินโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย นั้น เป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๖ และมาตรา ๖๐

๓.๓ การรับเรื่องราวร้องทุกข์และแจ้งผลการพิจารณา

ประชาชนที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในอำเภอจะนะที่จะได้รับผลกระทบโดยตรงอย่างรุนแรงจากโครงการดังกล่าว ได้ใช้สิทธิของตนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๑ ในการร้องเรียน ร้องทุกข์ต่อทางราชการ เพื่อให้มีการชี้แจง รับฟัง และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ อนุมัติและดำเนินโครงการดังกล่าว แต่คำร้องเรียนร้องทุกข์ดังกล่าวไม่ได้รับการพิจารณาจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง แต่กลับถูกกีดกันและบีบบังคับจากเจ้าหน้าที่รัฐ

๓.๔ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

ในสภาพที่สิทธิต่างๆ ของประชาชนและชุมชนชาวจะนะ ไม่ได้รับการเคารพจากเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐดังกล่าวข้างต้น ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียย่อมมีสิทธิโดยชอบธรรมและชอบด้วยกฎหมายที่จะแสดงออกซึ่งการไม่เห็นด้วยกับโครงการโดยวิธีการต่างๆ อันชอบด้วยกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๙ และข้อ ๑๙ แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกอยู่ รวมทั้งการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ดังที่ระบุไว้ในมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และข้อ ๒๑ แห่งกติการะหว่างประเทศฉบับดังกล่าว

การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจโดยการปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐบาลหรือของผู้ใดก็ตามพยายามจะสร้างอุปสรรคและขัดขวางการใช้สิทธิในการชุมนุมของประชาชนเป็นสิ่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและขัดต่อสิทธิมนุษยชน เช่น การปิดกั้นถนน การตรวจค้นโดยจงใจที่จะชะลอหรือขัดขวางการชุมนุม รวมทั้งการกำหนดบริเวณว่าจะต้องชุมนุมในที่ที่จัดไว้เท่านั้น เป็นต้น

๓.๕ เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุมโดยที่ตามข้อเท็จจริงประชาชนผู้ชุมนุมได้ชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ทั้งไม่มีท่าทีที่แสดงให้เห็นว่าจะใช้กำลังบุกฝ่าแผงเหล็กที่เจ้าหน้าที่ได้กั้นถนนไว้เข้าไปในบริเวณโรงแรมแต่อย่างใด เป็นการกระทำที่ละเมิดบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๔ เกี่ยวกับเสรีภาพในการชุมนุมและทำให้
ผู้ชุมนุมเสื่อมเสียเสรีภาพ ผู้ที่ออกคำสั่งให้มีการใช้กำลังดังกล่าวย่อมเป็นผู้ที่
ต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกับผู้ปฏิบัติ แม้ว่าจะได้สั่งการเนื่องจากได้รับรายงาน
ข้อเท็จจริงที่ไม่ถูกต้องก็ตาม

๓.๖ เสรีภาพในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน

การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าปฏิบัติการสลายการชุมนุมโดยใช้กำลังเข้า
กดดันประชาชนและใช้ไม้กระบองไล่ทุบตีประชาชนผู้ชุมนุม ทำลายทรัพย์สิน
เช่น ทุบกระจกรถยนต์ ลากตัวผู้ชุมนุม ทำให้ผู้ชุมนุมจำนวนมากได้รับ
บาดเจ็บทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทรัพย์สินสิ่งของเสียหายจำนวนมาก
นอกจากเป็นการละเมิดสิทธิในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินและเป็นการกระทำที่
มีลักษณะไร้มนุษยธรรม อันเป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๑ และข้อ ๗ แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วย
สิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมืองแล้ว ยังเป็นการละเมิดต่อกฎหมายทั้ง
เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและผู้ออกคำสั่งให้มีการปฏิบัติการดังกล่าว

๓.๗ การจับกุม ขังและสิทธิของผู้ถูกจับกุมและผู้ต้องหาใน คดีอาญา

การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมประชาชนที่ชุมนุมโดยไม่แจ้งข้อกล่าวหา
นำผู้ถูกจับไปควบคุมตัวไว้ในค่ายตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งมีโซ่ที่ทำการ
พนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบ ไม่แจ้งรายละเอียดแห่งการจับกุมให้ผู้ถูกจับ
ทราบ ไม่ให้ผู้ถูกจับได้รับโอกาสแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งถูกจับไว้วางใจทราบ
ในโอกาสแรก ไม่ให้ผู้ถูกจับได้รับสิทธิในการพบทนายความของสภา

ทนายความ ปรีक्षाทนายความและให้ทนายความรับฟังการสอบปากคำนั้น นอกจากจะเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา ๒๓๗ มาตรา ๒๓๘ มาตรา ๒๔๑ และบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว ยังเป็นการละเมิดต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๘ ด้วย

๓.๘ ข้อสังเกตด้านสังคมและวัฒนธรรม

๓.๘.๑ ด้านศาสนา

ประชาชนที่มาชุมนุมมากกว่าร้อยละ ๘๐ เป็นชาวไทยมุสลิม การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าสลายการชุมนุมในขณะที่ผู้ชุมนุมบางส่วนกำลังทำพิธีละหมาดอยู่นั้นเป็นภาพที่ไม่เหมาะสมและเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและอ่อนไหวต่อความรู้สึกของชาวมุสลิม แม้ว่ากรณีสลายการชุมนุม ความอ่อนไหวในเรื่องศาสนามีได้กลายเป็นประเด็นของความขัดแย้งอาจเป็นเพราะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา เป็นมุสลิมเองก็ตาม แต่รัฐก็ไม่อาจจะเลยเรื่องดังกล่าว กล่าวคือ รัฐและเจ้าหน้าที่ควรจะต้องใช้ความระมัดระวังและคำนึงเป็นพิเศษเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้กลายเป็นประเด็นขัดแย้งในด้านศาสนา ในเรื่องที่ว่าผู้ปกครองหรือรัฐบาลใช้อำนาจรุนแรงต่อชาวมุสลิม

๓.๘.๒ ด้านทัศนคติและจิตสำนึก

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงและสอบปากคำพยานผู้เกี่ยวข้อง คณะอนุกรรมการฯ มีข้อสังเกตว่า ผู้ชุมนุมและชาวบ้านอำเภอจะนะเป็นผู้ที่มีความเข้าใจและเป็นผู้ที่มีจิตสำนึกทางการเมือง รู้และเข้าใจในสิทธิและความเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตย และรัฐธรรมนูญอย่างดี ในขณะที่

ฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐและนักการเมืองยังมีทัศนคติและจิตสำนึกแบบเก่าที่ชอบผูกขาดความถูกต้องและถือเอาความคิดเห็นและการตัดสินใจของตัวเองเป็นใหญ่ ถือว่าประชาชนมีหน้าที่ต้องเชื่อฟังหรือรับฟัง และต้องไม่ปฏิบัติ การใดๆ ที่เป็นการฝ่าฝืนหรือขัดต่อผู้มีอำนาจ โดยอ้างผลประโยชน์ของชาติ หากใครคัดค้านก็ถือว่าเป็นอันตรายต่อความมั่นคง มากกว่าการเคารพสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพของประชาชนในระบบประชาธิปไตย ซึ่งทัศนคติ และความเข้าใจที่แตกต่างกันดังกล่าว อาจกลายเป็นปัญหาลุกลามต่อไปในอนาคต

มาตรการแก้ไข

เพื่อเป็นการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากการที่เจ้าหน้าที่ใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุมของผู้คัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย และป้องกันมิให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมถึงไม่ให้เกิดความรุนแรงเกิดขึ้นอีก คณะอนุกรรมการฯ จึงเสนอให้รัฐบาลดำเนินการดังนี้

๔.๑ มาตรการเฉพาะหน้า

๔.๑.๑ ให้รัฐบาลแก้ไขเยียวยาความเสียหายให้ผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อของการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้บังคับบัญชา เช่น การชดเชยค่าเสียหายทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สินแก่ผู้ชุมนุม และยุติการดำเนินคดีผู้ชุมนุม เป็นต้น โดยให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่รับรายงานฉบับนี้

๔.๑.๒ ให้รัฐบาลตั้งคณะกรรมการที่เป็นอิสระและมีอำนาจสอบสวนข้อเท็จจริง ในการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของเจ้าหน้าที่และ

ผู้บังคับบัญชา เช่น การใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุมโดยที่ผู้ชุมนุมได้ชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การใช้ไม้กระบองไล่ทุบตี ทำร้ายร่างกายและทำลายทรัพย์สินของผู้ชุมนุม รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้ถูกจับกุมหรือผู้ต้องหาซึ่งเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมาย แล้วดำเนินการต่อเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดทั้งทางวินัยและทางอาญา เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเป็นบรรทัดฐานต่อไปว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ปฏิบัติและเคารพกฎหมาย รัฐธรรมนูญและสิทธิมนุษยชน ไม่ควรปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา หากคำสั่งดังกล่าวขัดต่อหลักการดังกล่าว ทั้งนี้ขอให้ดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงให้แล้วเสร็จภายในกำหนด ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๔.๑.๓ ให้รัฐบาลทบทวนและสอบสวนกระบวนการและขั้นตอนในการออกคำสั่งและปฏิบัติตามคำสั่งที่ให้ใช้กำลังสลายการชุมนุมว่า มีการตรวจสอบกลั่นกรองข้อมูลอย่างไร คำนี้ถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญและสิทธิมนุษยชนหรือไม่ เพื่อแก้ไขและหามาตรการในการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนด ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๔.๑.๔ ให้รัฐบาลทบทวนโครงการทอล์กไทย-มาเลเซีย ตามข้อเสนอที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เคยเสนอไว้ โดยให้มีหลักประกันอย่างเพียงพอว่า สิทธิของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการดังกล่าวจะได้รับการยอมรับนับถือและปฏิบัติ

๔.๑.๕ ให้รัฐบาลจัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความเข้าใจและจิตสำนึก ทศนคติด้านสิทธิมนุษยชน การยึดถือปฏิบัติตามกฎหมาย รัฐธรรมนูญและพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย

การปฏิบัติต่อผู้ชุมนุมโดยสันติวิธี และด้วยความมีมนุษยธรรม เพื่อให้เจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชาเคารพสิทธิมนุษยชนของประชาชนที่อาจมีความเห็นที่ต่างจากรัฐบาลและคัดค้านการดำเนินโครงการบางอย่างของรัฐบาล รวมทั้งการฝึกอบรมด้านทักษะในการปฏิบัติต่อผู้ชุมนุมและผู้ต้องหา

๔.๒ มาตรการต่อเนื่อง

๔.๒.๑ ให้รัฐบาลวางกรอบและแนวปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐที่จะปฏิบัติต่อการชุมนุม เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนให้สามารถใช้สิทธิของตนตามรัฐธรรมนูญได้อย่างเต็มที่ และเป็นไปตามมาตรฐานสากลด้านสิทธิมนุษยชน

ในการจัดแนวปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ดังกล่าว ให้รัฐจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือ หรือประชาพิจารณ์ โดยเชิญตัวแทนจากกลุ่มผู้ชุมนุม องค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มประชาชน ผู้นำศาสนา ฯลฯ มาร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย เพื่อให้แนวปฏิบัติดังกล่าวเป็นที่ยอมรับของประชาชน

๔.๒.๒ ในการปฏิบัติต่อผู้ชุมนุม ให้รัฐบาลจัดตั้งกลไกประสานงานระหว่างกลุ่มผู้ชุมนุมและเจ้าหน้าที่ของรัฐ กลไกดังกล่าวควรประกอบด้วยบุคคลที่เป็นที่ยอมรับนับถือของทั้งสองฝ่าย เพื่อให้คำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่และกลุ่มผู้ชุมนุมเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้นระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับผู้ชุมนุม

๔.๓ มาตรการถาวร

๔.๓.๑ รัฐบาลต้องส่งเสริมหลักนิติธรรม (Rule of Law) ในการบริหารกิจการของรัฐรวมทั้งการปฏิบัติต่อประชาชนโดยตั้งอยู่บนพื้นฐาน

ของการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยรัฐบาลต้องมีมาตรการในการทำให้หลัก
นิติธรรมเป็นพื้นฐานทางสังคมและเป็นที่ยึดถือปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐและ
บุคคลในสังคม การกระทำใดๆ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐ
อันขัดต่อหลักนิติธรรม จะต้องได้รับการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข โดย
เฉพาะการยึดถือปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

๔.๓.๒ ให้รัฐบาลส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ สร้าง
วัฒนธรรมองค์กรที่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของ
ประชาชน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม
กันตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๐ และมาตรา
๗๖

๔.๓.๓ ให้รัฐบาลส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับพื้นฐาน
ไปถึงระดับอุดมศึกษาในเรื่องสิทธิมนุษยชนเพื่อให้ประชาชนมีความตระหนัก
และเคารพศักดิ์ศรีศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพของผู้อื่นและรวมทั้ง
ปกป้องสิทธิของตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญของการปกครองระบอบ
ประชาธิปไตย

จากบทเรียนของเหตุการณ์รุนแรงในครั้ง นี้ คณะอนุกรรมการฯ
เห็นว่ามาตรการต่าง ๆ ตามที่ได้เสนอไว้ในรายงานฉบับนี้จะเป็นผล
สำเร็จและเป็นคุณูปการต่อประชาชนและสังคมไทย และเพื่อให้
เป็นการเชิดชูบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในเรื่องศักดิ์ศรีศรีความเป็น
มนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้อย่างจริงจัง รัฐบาล เจ้าหน้าที่
และหน่วยงานของรัฐต้องให้ความร่วมมือ มีความกล้าหาญในการ
ปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ผลเช่นนานาอารยประเทศเพื่อให้
สังคม วัฒนธรรม และการเมืองไทยได้ก้าวหน้าต่อไปอย่างมั่นคง

๕๒ รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน
กรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

ประติษฐ์ (เจริญไทยทวี)

(ศาสตราจารย์เกียรติคุณประติษฐ์ เจริญไทยทวี)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ประธานอนุกรรมการเพื่อศึกษาและตรวจสอบกรณี

เหตุการณ์รุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

รณาทญา จันทร์तीय

(นางรตยา จันทร์तीय)

อนุกรรมการ

เดชอดม ไกรฤทธิ

(นายเดชอดม ไกรฤทธิ)

อนุกรรมการ

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ

(นายชาญวิทย์ เกษตรศิริ)

อนุกรรมการ

สมชาย หอมลออ

(นายสมชาย หอมลออ)

อนุกรรมการ

จรัล ดิษฐาอภิชัย

(นายจรัล ดิษฐาอภิชัย)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อนุกรรมการ

วสันต์ พานิช

(นายวสันต์ พานิช)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อนุกรรมการ

(นางสุนี ไชยรส)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
อนุกรรมการ

(นายชูชัย ศุภวงศ์)

อนุกรรมการและเลขานุการ

(นายสุพจน์ เวชมุข)

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

(นายมานะ งามเนตร)

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
วันพฤหัสบดีที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๖

● **ภาคผนวก ๑**

หนังสือถึงนายกรัฐมนตรี วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕

● **ภาคผนวก ๒**

- สรุปเหตุการณ์จากวิดิทัศน์การประชุมเรียกกรณีต่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

- แผนที่บริเวณชุมชนเทศบาลนครหาดใหญ่ ซึ่งเป็นสถานที่เกิดเหตุการณ์รุนแรง

- สรุปรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการต่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา (๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๖)

Summary report on the investigation of human rights violation : The case of violence related to the Thai - Malaysian Gas Pipeline project (11 June 2003)

● **ภาคผนวก ๓**

แถลงการณ์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง เหตุการณ์รุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการต่อก๊าซไทย-มาเลเซีย (๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๕)

แถลงการณ์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง ความก้าวร้าวรุนแรงกับปัญหาวิกฤติรัฐธรรมนูญ (๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๕)

วิกฤติรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ คือ วิกฤติกรรมของแผ่นดิน (๒ มกราคม ๒๕๔๖) คำชี้แจงของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง การตรวจสอบกรณีเหตุการณ์รุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการต่อก๊าซไทย-มาเลเซีย (๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖)

คำแถลงประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง เหตุการณ์ความรุนแรงอันเนื่องมาจากการชุมนุมคัดค้านโครงการต่อก๊าซไทย-มาเลเซีย (๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๖)

ภาคผนวก ๑

- หนังสือถึงนายกรัฐมนตรี วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕

ที่สม ๐๐๐๑/๕๗

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๕๒๒ ถนนพญาไท เขตปทุมวัน
กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพิ่มเติม กรณีโครงการท่อก๊าซ และโรงแยกก๊าซ
ไทย-มาเลเซีย

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

- อ้างถึง
๑. ข้อเสนอจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อรัฐบาล กรณีโครงการโรงไฟฟ้า พลังงานความร้อนจากถ่านหิน หินกรูด-บ่อนอก และโครงการท่อส่งก๊าซและโรงแยกก๊าซธรรมชาติไทย-มาเลเซีย เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๕
  ๒. แฉลงการณ์สำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับสามโครงการ ฉบับที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๕
  ๓. แฉลงการณ์สำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับสามโครงการ ฉบับที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๕
  ๔. มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๕ เรื่องหลักการและแนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในการชุมนุมเรียกร้อง

ตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีการศึกษาและตรวจสอบข้อเท็จจริงจากฝ่ายต่างๆ รวมทั้งการตรวจสอบในพื้นที่ จนในที่สุดได้มีข้อเสนอต่อรัฐบาล เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๕ ขอให้มีการทบทวนการดำเนินโครงการทั้งสาม เนื่องจากในกระบวนการตัดสินใจมีการละเมิดต่อสิทธิของประชาชนตามที่มีการบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญในประเด็นที่สำคัญหลายประเด็น รวมทั้งเสนอให้มีมาตรการปกป้องและขจัดความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการกระบวนการดำเนินโครงการโดยทันทีข้อเสนอดังกล่าวอยู่บนพื้นฐานของการยึดมั่นในหลักการที่ถือรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด และมีเจตนารมณ์ที่เคารพสิทธิของชุมชนและประชาชน บนพื้นฐานของหลักการรัฐธรรมนูญเช่นว่านี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้เรียกร้องให้รัฐบาลพิจารณาทบทวนการดำเนินการทั้งสามโครงการ โดยเริ่มจากการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด การจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น และการจัดให้มีการปรึกษาหารือโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนอย่างถูกต้องและแท้จริง

ตามรัฐธรรมนูญ อันจะเป็นการร่วมกันพิจารณาเพื่อค้นพบทางเลือกที่ดีที่สุด โดยไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับรัฐและระหว่างประชาชนด้วยกันเอง ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นแบบอย่างของการเคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญในส่วนของรัฐบาลเอง เป็นเบื้องต้น

อย่างไรก็ตาม แถลงการณ์สำนักนายกรัฐมนตรีวันที่ ๑ วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๔๕ ขอเลื่อนการตัดสินใจออกไป หลังจากที่นายกรัฐมนตรีได้ไปดูสถานที่และรับฟังความเห็นของประชาชนในพื้นที่ และยังคงการตั้งคณะทำงานจากหลายหน่วยงานอีกหลายชุด เพื่อให้รัฐมีข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน โดยนายกรัฐมนตรีเห็นว่าต้องมีเหตุผลสามารถอธิบายการพิจารณาตัดสินใจได้อย่างชัดเจน ซึ่งคำแถลงดังกล่าวทำให้ทุกฝ่ายในสังคมต่างยินดีที่จะรอคอยการตัดสินใจและการชี้แจงเหตุผล ด้วยความเชื่อมั่น

แต่แถลงการณ์สำนักนายกรัฐมนตรีวันที่ ๒ วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๕ เรื่องการตัดสินใจต่อสามโครงการดังกล่าว ปรากฏว่า ไม่มีการชี้แจงและอธิบายข้อมูลและเหตุผลของการพิจารณาตัดสินใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการท่อก๊าซฯ ซึ่งมีเพียงข้อสรุปว่า

“รัฐบาลตกลงที่จะให้ดำเนินการต่อไปตามสัญญา และเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาส่งผลกระทบต่อสังคมและชุมชน จึงให้การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย เปลี่ยนจุดวางท่อขึ้นฝั่งจากจุดเดิมในรัศมีไม่เกิน ๕ กิโลเมตร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้มีการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมไว้แล้วและให้ทำความเข้าใจกับราษฎรในพื้นที่ด้วย”

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ติดตามผลกระทบจากการตัดสินใจของรัฐบาลดังกล่าว พบว่า ไม่ได้มีการชี้แจงและอธิบายเหตุผลและข้อมูลของการพิจารณาตัดสินใจ เพียงแต่ระบุว่า จะเลื่อน จุดดำเนินการไม่เกิน ๕ กิโลเมตร โดยไม่จำเป็นต้องมีการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมใหม่ที่ทั้งที่ไม่ถูกต้องกับข้อเท็จจริง เป็นการบั่นทอนความเชื่อมั่นต่อการดำเนินการของภาครัฐต่อสังคมโดยรวม และก่อให้เกิดความขัดแย้งที่มีแนวโน้มรุนแรงยิ่งขึ้น ทั้งระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและระหว่างประชาชนในพื้นที่ ที่สำคัญคือ แสดงถึงการไม่นำพาต่อการกระทำที่เป็นไปตามขั้นตอนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะเป็กรณีตัวอย่างที่นำไปสู่การกำหนดนโยบายที่ผิดพลาด และการกระทำที่ละเมิดต่อรัฐธรรมนูญมากยิ่งขึ้นในอนาคต

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงไม่เห็นด้วยกับข้อสรุปของรัฐบาล ที่ละเลยไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนของรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดในบ้านเมือง และไม่ได้ตัดสินใจเพื่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง อันมีผลต่อสถานการณ์ในพื้นที่ ซึ่งการชุมนุมคัดค้านโครงการนี้ มีแนวโน้มที่ชัดเจนว่าจะดำเนินต่อเนื่อง และยังมี

บรรยากาศตึงเครียดมากขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากมีข้อมูลว่ารัฐบาลส่งเจ้าหน้าที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในไปควบคุมพื้นที่เพื่อแยกสลายกลุ่มคัดค้าน จึงทำให้ประชาชนเกิดความระแวง เมื่อประกอบกับมีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๕ เรื่องหลักการและแนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในการชุมนุมเรียกร้องที่มีมติให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและตำรวจดำเนินการตามกฎหมายอย่างจริงจัง จึงเป็นที่ห่วงใยของหลายฝ่ายในสังคมว่า อาจจะมีการใช้ความรุนแรงจากเจ้าหน้าที่ของรัฐได้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงใคร่ขอเสนอแนะเชิงนโยบายเพิ่มเติมต่อรัฐบาล สำหรับโครงการทอล์กซ และโรงเรียนกักขังไทย-มาเลเซีย เพื่อการพิจารณาเป็นการเร่งด่วน ดังต่อไปนี้

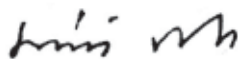
๑) ขอให้พิจารณาสั่งการมิให้หน่วยงานใดๆ ของรัฐ มีท่าทีในการสนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอันจะเป็นการทำให้สถานการณ์ตึงเครียดยิ่งขึ้น รวมทั้งกำชับมิให้ใช้มาตรการรุนแรงใดๆ ต่อการชุมนุม อันจะยิ่งทำให้โอกาสที่จะแก้ไขปัญหามีลดน้อยลงไปอีก

๒) ขอให้มีการชี้แจงและอธิบายเหตุผลและข้อมูล ที่รัฐบาลได้ศึกษาประกอบการพิจารณาดัดสันใจครั้งนี้อย่างชัดเจน เพื่อให้ทุกฝ่ายได้มีโอกาสเข้าใจข้อมูลและเหตุผลอย่างแท้จริง อันจะก่อประโยชน์และมีการแลกเปลี่ยนหรือ บนพื้นฐานข้อมูลและเหตุผลที่ถูกต้องร่วมกันในสังคมต่อไป

๓) ในประการสำคัญยิ่งขอให้พิจารณาทบทวนดำเนินการให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ขฟนช นายกรัฐมนตรี และรัฐบาลจะพิจารณาแก้ไขปัดเป่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนี้ โดยยึดพื้นฐานแห่งเจตนารมณ์และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเป็นที่ตั้ง ทั้งนี้ เพื่อขจัดการกระทำอันเป็นการละเมิดและฝ่าฝืนกฎหมายสูงสุดของบ้านเมืองอย่างไม่รู้จบอยู่ในปัจจุบันนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายเสน่ห์ จามริก)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ภาคผนวก ๒

- สรุปเหตุการณ์จากวีดิทัศน์การชุมนุมเรียกร้องกรณีท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย
- แผนที่บริเวณชุมชนเทศบาลนครหาดใหญ่ ซึ่งเป็นสถานที่เกิดเหตุการณ์รุนแรง
- สรุปรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา (๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๖)
- Summary report on the investigation of human rights violation : The case of violence related to the Thai - Malaysian Gas Pipeline Project (11 June 2003)

สรุปเหตุการณ์จากวีดิทัศน์การชุมนุมเรียกร้องกรณีทอผ้าไทย-มาเลเซีย
 บรรยายภาพจากวีดิทัศน์การชุมนุมเรียกร้อง กรณีเหตุการณ์รุนแรง อันเนื่องมาจากโครงการก่อสร้าง
 ทอผ้าไทย-มาเลเซีย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๕ โดยความ
 เห็นชอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๑.	๒๐:๕๙:๕๐ - ๒๑:๐๐:๓๙	-	ตำรวจในชุดเครื่องแบบ (สวมหมวกทรงหม้อตาล, สวมเสื้อกั๊กสะท้อนแสงสีส้ม) จัดเตรียมแผงเหล็กกั้นกลางถนนและมีรถบรรทุกผู้ต้องหาของตำรวจ และรถกระบะตรวจการณ์แบบสองตอนวิ่งเข้ามา	เริ่มภาพที่ไม่ชัดเนื่องจากกล้องส่ายไป มา
๒.	๒๑:๐๐:๔๐ - ๒๑:๐๐:๕๕	-	ตำรวจในชุดเครื่องแบบ (สวมหมวกทรงหม้อตาล, สวมเสื้อกั๊กสะท้อนแสงสีส้ม) เดินไปมาจำนวนหนึ่ง, มีเสียงสั่งการทางวิทยุ (สั่งการร้อย ๑ ร้อย ๒ ให้ปฏิบัติหน้าที่ที่สะพาน), มีเสียงเป่านกหวีด และมีนายตำรวจ (ระดับ พ.ต.อ.-สังเกตุได้จากปีกหมวกทรงหม้อตาล มีช้อชัยพฤกษ์ ประดับ (นายตำรวจ๑)) เดินอยู่ในถนนโดยภาพกวาดไปเห็นแผงเหล็กกั้นขวางถนน	นายตำรวจ (๑) คนนี้คือใคร
๓.	๒๑:๐๐:๕๖ - ๒๑:๐๑:๒๓	-	มีรถบรรทุกขนาดใหญ่แล่นเข้ามา มีนายตำรวจ (นายตำรวจ ๒) ไม่สวมหมวก รูปร่างไม่สูง) เดินพูดโทรศัพท์เข้ามา และนายตำรวจที่สวมหมวก ประดับช้อชัยพฤกษ์ เดินตาม	นายตำรวจ (๒) คนนี้คือใคร

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๔.	๒๑:๐๑:๒๔- ๒๑:๐๒:๒๐	-	มีรถบรรทุกขนาดใหญ่ ด้าน ข้างกระบะมีตัวอักษร "มทบ. 60" แล่นเข้ามา โดยมีนาย ตำรวจ ๑ อำนวยกาการ	
๕.	๒๑:๐๒:๒๑ - ๒๑:๐๒:๒๙	-	ภาพจากข้างถนน มีต้นไม้และ เสาไฟฟ้า เป็นฉากหน้า ในถนน มีรถบรรทุก "มทบ.60" จอดอยู่ และมีรถกระบะตรวจการณ์ แบบสองตอนแล่นสวนไป	
๖.	๒๑:๐๒:๓๐ - ๒๑:๐๒:๓๖	-	ภาพการรวมพลของตำรวจ ชุดปราบจลาจล (สวมหมวก นิรภัย, ในมือมีโล่พลาสติก และกระบอง) โดยมีนาย ตำรวจ ๒ (ไม่สวมหมวก) เดินผ่านไป	
๗.	๒๑:๐๒:๓๗ - ๒๑:๐๒:๕๔	เสียงประกาศจากผู้ชุมนุม (เสียงผู้ชาย) "ให้พี่น้องเดิน เรื่อยๆ" มีภาพผู้ชุมนุมเดินจับ มือกันเป็นแถวหน้ากระดาน เต็มถนน	- ตำรวจชุดปราบจลาจล เริ่ม ออกเดินเข้าไปข้างหน้า มี นายตำรวจ ๑ สั่งการอยู่ข้าง หน้าแถว ตำรวจชุดปราบ จลาจล - ภาพกวาดไปให้เห็นการเดิน เท้าของตำรวจชุดปราบ จลาจล จากขวาไปทางซ้าย เห็นแนวแถวเหล็ก	- มีเสียงผู้ชาย "ระวังคนน้ำ" และ เสียงผู้หญิง "ไม่ เป็นไร-ขอบคุณ" - ผู้ชุมนุมและ ตำรวจฯ ต่าง ฝ่ายอยู่ห่างจาก แถวเหล็กระยะ ไม่น้อยกว่า ๑๐ เมตร เท่าๆ กัน
๘.	๒๑:๐๒:๕๕ - ๒๑:๐๓:๑๖	ผู้ชุมนุมเดินจับมือกันเป็นแถว หน้ากระดานเต็มถนน เดิน หน้าเข้าหาแถวเหล็ก บางส่วน ถือธงสีแดง คั่นธงสีขาวตาม หลังมา	- นายตำรวจยืนอยู่มุมซ้าย ของภาพและนายตำรวจ ๑ เดินอยู่ชิดแถวเหล็ก หันมา มองตำรวจชุดปราบจลาจล พร้อมกับตะโกนสั่งการ	เสียงประกาศจาก ผู้ชุมนุมให้นำรถ ไปจอดด้านข้าง

งานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๔.	๒๑:๐๑:๒๔- ๒๑:๐๒:๒๐	-	มีรถบรรทุกขนาดใหญ่ ด้าน ข้างกระบะมีตัวอักษร "มทบ. 60" แล่นเข้ามา โดยมีนาย ตำรวจ ๑ อำนวยกา	
๕.	๒๑:๐๒:๒๑- ๒๑:๐๒:๒๙	-	ภาพจากข้างถนน มีต้นไม้และ เสาไฟฟ้า เป็นฉากหน้า ในถนน มีรถบรรทุก "มทบ.60" จอดอยู่ และมีรถกระบะตรวจการณ์ แบบสองตอนแล่นสวนไป	
๖.	๒๑:๐๒:๓๐- ๒๑:๐๒:๓๖	-	ภาพการรวมพลของตำรวจ ชุดปราบจลาจล (สวมหมวก นิรภัย, ในมือมีโล่พลาสติก และกระบอง) โดยมีนาย ตำรวจ ๒ (ไม่สวมหมวก) เดินผ่านไป	
๗.	๒๑:๐๒:๓๗- ๒๑:๐๒:๕๔	เสียงประกาศจากผู้ชุมนุม (เสียงผู้ชาย) "ให้พี่น้องเดิน เรื่อยๆ" มีภาพผู้ชุมนุมเดินจับ มือกันเป็นแถวหน้ากระดาน เต็มถนน	- ตำรวจชุดปราบจลาจล เริ่ม ออกเดินเท้าไปยังหน้า มี นายตำรวจ ๑ สั่งการอยู่ข้าง หน้าแถว ตำรวจชุดปราบ จลาจล - ภาพกวาดไปให้เห็นการเดิน เท้าของตำรวจชุดปราบ จลาจล จากขวาไปทางซ้าย เห็นแนวแถวเหล็ก	- มีเสียงผู้ชาย "ระวังคนนำ" และ เสียงผู้หญิง "ไม่ เป็นไร-ขอบคุณ" - ผู้ชุมนุมและ ตำรวจฯ ต่าง ฝ่ายอยู่ห่างจาก แถวเหล็กระยะ ไม่น้อยกว่า ๑๐ เมตร เท่าๆ กัน
๘.	๒๑:๐๒:๕๕- ๒๑:๐๓:๑๖	ผู้ชุมนุมเดินจับมือกันเป็นแถว หน้ากระดานเต็มถนน เดิน หน้าเข้าหาแถวเหล็ก บางส่วน ถือธงสีแดง คั่นธงสีขาวตาม หลังก	- นายตำรวจยืนอยู่มุมซ้าย ของภาพและนายตำรวจ ๑ เดินอยู่ชิดแถวเหล็ก หันมา มองตำรวจชุดปราบจลาจล พร้อมกับตะโกนสั่งการ	เสียงประกาศจาก ผู้ชุมนุมให้นำรถ ไปจอดด้านข้าง

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๙.	๒๑:๐๓:๑๗ - ๒๑:๐๓:๔๓	-	- ตำรวจชุดปราบจลาจลเดิน เท้าถึงแมงเหล็ก ประจันหน้า กับผู้ชุมนุม โดยมีกำลังเสริม เดินตามเข้ามาอย่างต่อเนื่อง/ มีเสียงเรียกให้ผู้ที่อยู่โล่ง เดินไปข้างหน้า (น่าจะเป็น ผู้คุมกองกำลังผสม)	- จุดที่ตำรวจ เดินผ่าน ผ่าน หน้าป้าย "จุดบุญ สูงอุทิศ"
๑๐.	๒๑:๐๔:๐๕ - ๒๑:๐๔:๒๒	-เสียงประกาศจากผู้ชุมนุม (เสียงผู้ชาย ที่ยืนอยู่บนรถ บรรทุกลำโพง) "ให้พี่น้องนั่งลง ก่อน นั่งเพื่อพักก่อน ให้พี่ น้องมาพร้อมก่อนวันนี้เรามา อย่างสันติวิธี เราจะมาขอยื่น หนังสือ"	- ตำรวจชุดปราบจลาจลยืน คุมเชิงที่แนวแมงเหล็ก มีนาย ตำรวจ ๒ โทรศัพท์/ประชาชน ยืนปะปนอยู่แนวเดียวกับ ตำรวจปราบจลาจล - นายตำรวจ ๑ เดินสั่งการอยู่ หลังแนวตำรวจปราบจลาจล - นายตำรวจ ๒ ยังคงใช้ โทรศัพท์ต่อ	
๑๑.	๒๑:๐๕:๓๔ - ๒๑:๐๖:๐๐	-เสียงประกาศจากผู้ชุมนุม "เชิญพี่น้อง ให้นำรถไปจอด" /ผู้ชุมนุมบางส่วนเดินกลับไป (ด้านหลังรถบรรทุกลำโพง ขยายเสียง มีรถยนต์หลายคัน เปิดไฟ ตามมา) "ให้ผู้ที่อยู่ บนรถลงมาข้างล่าง เพื่อให้ บอดีการ์ดดูได้ง่าย หากเกิด อะไรขึ้นมาให้ลงมาจับประทอน อาหารกัน"	-	- ภาพอยู่ในแนว รั้วเหล็ก ฝั่งซ้าย เป็นผู้ชุมนุม ฝั่ง ขวาเป็นตำรวจ ปราบจลาจล - มีกล้องจาก ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ อย่างน้อย ๔ ตัว ถ่ายภาพ

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๑๕.	๒๑:๑๐:๒๓ - ๒๑:๑๐:๓๘	เสียงประกาศจากผู้ชุมนุม "ผู้ที่ อยู่ด้านหลังขอให้เดินเข้ามา ด้านข้างก่อน"	-	ทราบภายหลังว่า ชายคนดังกล่าว คือ คุณวัชรพันธุ์ จันทร์ขจร (ผู้ช่วย เลขานุการนายก รัฐมนตรี)
๑๖.	๒๑:๑๐:๓๙ - ๒๑:๑๑:๑๙	เสียงประกาศจากผู้ชุมนุม "ให้ พี่น้องนั่งลงบริเวณนี้ ระวังมือ ที่สาม/มกอย่างสันติวิธี ให้พี่น้อง นั่งเข้ามา บอด้การืด	-	- คุณวัชรพันธุ์ และนายตำรวจที่ เดินมาพร้อมกัน เดินผ่านแนวแผง เหล็ก แล้วข้ามไป ยังฝั่งผู้ชุมนุม - คุณวัชรพันธุ์ และนายตำรวจ เดินไปไกลถึงหน้า รถยนต์ขยายเสียง ของกลุ่มผู้ชุมนุม อยู่ท่ามกลางผู้ ชุมนุม (ถือธงสี แดง) และได้พูดคุย กับผู้ชุมนุม แล้ว เดินต่อไปยังกลุ่ม ผู้ชุมนุมแถวหลัง
ช่วงระหว่างนี้ ไม่มีภาพที่บันทึก ทำให้ ไม่ทราบบรรยากาศ ไม่ทราบเหตุการณ์				

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๑๗.	๒๑:๑๑:๓๗ - ๒๑:๑๒:๐๔	เสียงประกาศจากผู้ชุมนุม "นายหัวเอ๊ยๆ" มีเสียงโห่ร้อง/ ชูธงแดง "ขอบคุณ พี่น้อง/ให้พี่ น้องเดินเข้ามา จะให้ทำอะไร ต่อ"	มีเสียงนกหวีด/ตำรวจยืน เฉยๆ	- มีกล้องจากผู้ สื่อข่าวโทรทัศน์ อย่างน้อย ๔ ตัว ถ่ายภาพ
๑๘.	๒๑:๑๓:๓๓ - ๒๑:๑๓:๔๘	มีเสียงปรบมือ/เสียงประกาศ จากผู้ชุมนุม "ขอบคุณครับ/ต่อ การยึดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ/ อย่าเพิ่งโมโห ทิ้งไว้ก่อนพอ สอนไว้/ขอเสียงอีกครั้ง สิ่ง ที่จะบอกต่อไปนี่ก็คือ..."	-	- มีกล้องจากผู้ สื่อข่าวโทรทัศน์ อย่างน้อย ๔ ตัว ถ่ายภาพ
๑๙.	๒๑:๑๔:๑๖ - ๒๑:๑๕:๒๗	เสียงประกาศ "ให้ชูธงพร้อมๆ กันและยืน" / "ให้ยืนอยู่นิ่งๆไม่ ไขว่คว้า/ให้ชูธงสูงๆ" (ผู้ชุมนุม ชูธงสูง) เสียงประกาศ "นายหัวเอ๊ย" ผู้ชุมนุมกล่าวตาม พร้อมร้อง "อีกครั้งครับพี่น้อง/ถ้าผมว่าสั้น พี่น้องก็สั้น ถ้าผมว่ายาว พี่น้อง ก็ยาว/นายหัวเอ๊ย" สั้นๆยาวๆ หลายครั้งผู้ชุมนุมตะโกนตาม ข้อความข้างต้น และมีเสียง ประกาศ "ขอบคุณครับพี่น้อง ต่อจากนี้ให้พี่น้องนั่ง เพราะ เหนื่อยกันมามากแล้ว"	นายตำรวจ ๒ คน เดินกลับ มาจากฝั่งของผู้ชุมนุม พร้อม ด้วยकुवेรพันธุ์ กลับไปสู่ แนวหลังของตำรวจปราบ จลาจล ยืนพักปรึกษาหารือ กันภาพช่วงท้ายเป็นแนว แผงเหล็ก ภาพช่วงท้ายเป็นแนว แผงเหล็กตำรวจปราบจลาจล ยืนอยู่กับที่บริเวณแผงเหล็ก	- ภาพตอนท้าย กวาดมาทางแนว แผงเหล็ก - หลังจากเวลานี้ ไม่มีภาพ

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๒๐.	๒๑:๑๖:๓๔ - ๒๑:๑๙:๐๙	เสียงผู้ชาย (คนยืนบนรถ ขยายเสียง) นำสวดบทสวด ของศาสนาอิสลาม (และหัน กลับมาดูด้านแนวแผงเหล็ก พร้อมกับหยุดนำสวดเป็นระยะ /กล้องดึงภาพเข้าไปใกล้ จนเห็นหน้าผู้นำสวด) ผู้ชุมนุม ส่วนใหญ่หันหน้าไปทางด้าน เดียวกัน คือ ด้านท้ายรถขยาย เสียง (น่าจะเป็นการนำทำพิธี ละหมาด)	ตำรวจปราบจลาจล ยืนอยู่กับ ที่บริเวณแผงเหล็ก ภาพ กวาดไปด้านหลังของตำรวจ ปราบจลาจลที่ยืนอยู่ มีตำรวจ จำนวนหนึ่งนั่งลง	กล้องถ่ายภาพ กวาดไปมา จากซ้ายไปขวา จากขวาไปซ้าย เพื่อเก็บ บรรยากาศของ การชุมนุม
๒๒.	๒๑:๒๑:๒๘ - ๒๑:๒๑:๓๘	เสียงผู้ชายประกาศ "ห้ามออก จากบริเวณ บอร์ด์การ์ด ช่วย ดูในบริเวณในหลายมุม หลาย ที่ทราบว่ามันนอกจากที่อื่น..."	ภาพเริ่มที่ตรงกลางแผงเหล็ก ด้านขวาเป็นตำรวจปราบ จลาจลและกวาดไปด้านขวา มีชายสวมเสื้อยืดคอโบล สีเข้ม แถบคาดขาว เดินเข้ามา	- หลังจากเวลาที่ ปรากฏ ในช่วงนี้ ไม่มีการบันทึก ภาพไว้
๒๓.	๒๑:๒๘:๑๖ - ๒๑:๒๘:๓๖	ภาพผู้ชุมนุมนั่งกระจัดกระจาย ตามขอบถนน และยืนเป็นกลุ่ม บริเวณใกล้รถยนต์ขยายเสียง และรถยนต์กระบะที่จอดใกล้ เคียงกันมีเสียงผู้ชายประกาศ ไม่เร่งเข้า เป็นลักษณะประกาศ เตือน	-	- ช่างภาพเดิน บันทึกภาพ และ หัน กล้อง ไป บันทึกรอบๆ - หลังจากเวลาที่ ปรากฏ ในช่วงนี้ ไม่มีการบันทึก ภาพไว้
๒๔.	๒๑:๒๙:๑๓ - ๒๑:๒๙:๕๖	ภาพผู้ชายกำลังใช้น้ำล้างหน้า อยู่บนรถยนต์, มีผู้ชายมาตัก น้ำจากถังสีน้ำเงินบนรถยนต์ และภาพกวาดไปมีผู้ชายชาว มุสลิมกำลังทำพิธีละหมาด บนถนน	-	- ช่างภาพเดิน บันทึกภาพ - หลังจากเวลาที่ ปรากฏ ในช่วงนี้ ไม่มีการบันทึก ภาพไว้

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๒๕.	๒๑:๓๐:๑๘ ๒๑:๓๐:๕๔	ภาพผู้หญิงชาวมุสลิม สวมชุดขาว กำลังทำพิธีละหมาดคนอื่น ๆ กำลังเตรียมตัวสวมชุดละหมาด	-	- ช่างภาพเดินบันทึกภาพ - หลังจากเวลาที่ปรากฏ ในช่วงนี้ ไม่มีการบันทึกภาพไว้
๒๖.	๒๑:๓๑:๒๓ ๒๑:๓๑:๕๑	ผู้ชายชาวมุสลิม กำลังทำพิธีละหมาด บนถนน บริเวณท้ายรถขายเสียง และภาพกวาดไปทางซ้าย มีผู้ชุมนุมยืน นั่งกระจ่ายทั่วไปอย่างประปราย	-	- ช่างภาพเดินบันทึกภาพ - หลังจากเวลาที่ปรากฏ ในช่วงนี้ ไม่มีการบันทึกภาพไว้
๒๗.	๒๑:๓๓:๒๗ ๒๑:๓๓:๓๗	ผู้ชายชาวมุสลิม กำลังทำพิธีละหมาด บนถนน ด้านข้างของแถวผู้ละหมาดเป็นแถวเล็ก ตำรวจปราบจลาจลยืนอยู่, บางส่วนนั่งเป็นวง ใกล้กับแถวเล็ก	-	- ช่างภาพเดินบันทึกภาพ - หลังจากเวลาที่ปรากฏ ในช่วงนี้ ไม่มีการบันทึกภาพไว้
๒๘.	๒๑:๓๓:๔๗ ๒๑:๓๔:๐๗	ผู้ชายชาวมุสลิม กำลังทำพิธีละหมาด บนถนน ด้านข้างของแถวผู้ละหมาดเป็นแถวเล็ก	-	- หลังจากเวลาที่ปรากฏ ในช่วงนี้ ไม่มีการบันทึกภาพไว้
๒๙.	๒๑:๓๔:๑๓ ๒๑:๓๔:๓๗	ผู้ชุมนุมนั่งเป็นวงใกล้แผงเหล็ก ผู้ชายชาวมุสลิม กำลังทำพิธีละหมาด บนถนน	ตำรวจปราบจลาจลยืนอยู่ที่แผงเหล็ก ในลักษณะไม่ได้เตรียมพร้อม มีการสนทนาและตีม้า	

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๓๐.	๒๑:๓๔:๔๙ - ๒๑:๓๕:๔๓	ผู้ชายชาวมุสลิม กำลังทำพิธี ละหมาด บนถนน ด้านข้าง ของแถวผู้ละหมาดเป็นแถว เหล็กตำรวจปราบ-จลาจลยืน อยู่, บางส่วนหนึ่งเป็นวง ใกล้เคียง แถวเหล็ก	ตำรวจปราบจลาจลยืนอยู่ที่ แถวเหล็ก	- หลังจากเวลาที่ ปรากฏ ในช่วงนี้ ไม่มีการบันทึก ภาพไว้
๓๑.	๒๑:๓๖:๐๒ - ๒๑:๓๖:๓๑	ชาวมุสลิม กำลังทำพิธี ละหมาด บนถนน ด้านข้าง ของผู้ละหมาดเป็นแถวเหล็ก ตำรวจปราบจลาจลยืนอยู่	ตำรวจปราบจลาจลยืนอยู่ที่ แถวเหล็ก ในลักษณะไม่ได้ เตรียมพร้อม มีการแบ่งอาหาร จากถุงพลาสติก	- หลังจากเวลาที่ ปรากฏ ในช่วงนี้ ไม่มีการบันทึก ภาพไว้
๓๒.	๒๑:๓๙:๕๔ - ๒๑:๔๒:๐๒	ชาวมุสลิม กำลังทำพิธี ละหมาด ในช่วงท้าย เมื่อ เสร็จพิธี ผู้ทำละหมาดเก็บ ผ้ารองนั่งที่ใช้ในพิธี	-	- บางช่วงหยุด บันทึกภาพ แต่ เป็นภาพกิจกรรม ละหมาด
๓๓.	๒๑:๔๔:๐๖ - ๒๑:๔๕:๐๕	ผู้ชุมนุมหลบทางให้ เดินออก จากแถวเหล็ก มีชายคนหนึ่ง ถูกนายตำรวจจับด้านหลังไว้ แต่พยายามหมุนตัวให้พ้นจาก การคุมตัว และหลุดพ้นมาได้	มีเสียงเรียกแถว "กอง" ตำรวจ ทุกคนยืน/มีนายตำรวจเดิน เลาะแถวเหล็กมาด้านริมแล้ว เดินอ้อมแถวเหล็ก เข้าไปอยู่ฝั่ง ผู้ชุมนุม ตามด้วยตำรวจปราบ จลาจล มีเสียงสั่งให้ผู้ที่อยู่ด้าน ผู้ชุมนุมหลบทางออกจากแถว เหล็ก "จะตั้งขบวน" มีตำรวจ อ้อมมาจากอีกด้านของแถว เหล็ก	

ลำดับที่	เวลาในภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๓๔.	๒๑:๔๕:๐๖ - ๒๑:๔๕:๔๓	ผู้ชุมนุมหลบทางให้ ด้วยสีหน้าจุนจง	มีนายตำรวจเดินและแหงเหล็กมาด้านริมแล้วเดินและตามแนวแหงเหล็กฝั่งผู้ชุมนุม ตามด้วยตำรวจปราบจลาจลนายตำรวจ (สวม หมวก มี ข้อขั้วพฤษ์ ประดับหน้าหมวก) ออกเสียงสั่ง "สองแถวๆ" พร้อมทำมือประกอบ และสั่งเพิ่มกระตุ้น "เร็วๆ อย่าชักช้า" พร้อมกับสั่งให้ผู้ชุมนุม "ถอยไปเร็วๆ"/นายตำรวจคนเดิมใช้มือโอบ ดึงตัวตำรวจปราบจลาจลลักษณะให้เร่งเดินเร็วๆ มีตำรวจเดินอ้อมมาจากอีกด้านของแหงเหล็กตามมาอีก/นายตำรวจคนเดิมยังเร่งรัดให้ตำรวจปราบจลาจลตามมาเรื่อยๆ และยังคงเดินเข้าไปสั่งการในกลุ่มของตำรวจปราบจลาจลอีกด้วย	- หลังจากเวลาที่ปรากฏ ในช่วงนี้ ไม่มีการบันทึกภาพไว้
๓๕.	๒๑:๔๕:๕๓ - ๒๑:๔๖:๓๔	มีเสียงประกาศ (จากชายที่ใช้โทรศัพท์/ยื่นหูมือหันไปมา) "...อย่าเพิ่งนะครับ อย่าฉวยโอกาสอย่างนี้ะครับ อย่ารุกขำ มาเราอยู่กันคนละฝั่ง...(จากนั้นฟังไม่ได้ศัพท์..เสียงซุลมุน..."	ตำรวจปราบจลาจลยืนเป็นกลุ่มแน่น มีตำรวจปืนข้ามแหงเหล็กเข้ามาฝั่งผู้ชุมนุม มีเสียงเป่านกหวีดสั้นๆ เป็นห้วงยาวกลุ่มตำรวจพยายามดันประชิดผู้ชุมนุมที่อยู่แถวหน้าใกล้ตำรวจ เริ่มเดินแถวเข้าหาผู้ชุมนุม	

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๓๖.	๒๑:๔๖:๓๕ - ๒๑:๔๗:๒๐	ผู้ชุมนุมใช้ค้อนทุบยั้งการ รุกของตำรวจ/มีเสียงประกาศ "...อย่าตีตำรวจครับพี่น้องอย่า ตี" พร้อมกับเสียงนำสวด บทสวดของชาวมุสลิม/ผู้ชุมนุม เดินถอยหลัง	ตำรวจปราบจลาจล มีการ กระทบกระทั่งกับผู้ชุมนุมกลุ่ม หนึ่งก่อน และลุกลามเป็นกลุ่ม ใหญ่ขึ้น โดยตำรวจยัง คงเคลื่อนกำลังเข้าไปหากกลุ่ม ผู้ชุมนุมอย่างต่อเนื่อง	
๓๗.	๒๑:๔๖:๓๕ - ๒๑:๔๗:๒๐	มีเสียงประกาศ "...อย่าครับ พี่ น้อง อย่าได้ตอ/เรามากันอยู่ นี่ๆ/ผู้ชุมนุมเดินถอยหลัง ไม่ อาจทัดทานได้/เสียงสวด บทสวดของชาวมุสลิม/ผู้ชุมนุม เดินถอยหลัง	ตำรวจปราบจลาจล ยังคงเดิน หน้าเข้าไปหากกลุ่มผู้ชุมนุม อย่างต่อเนื่อง ผู้ที่อยู่ด้านหลัง เสริมกำลังอีก มีเสียงเป่า นกหวีดยาว	(ต่อจากนี้ ตำรวจฯ หมายถึง ตำรวจปราบ จลาจล)
๓๘.	๒๑:๔๗:๒๑ - ๒๑:๔๗:๔๕	มีเสียงประกาศ "...พี่น้อง ห้าม ตีครับพี่น้อง นั่งครับ พี่น้อง นั่งลง"/ ผู้ชุมนุมเดินถอยหลัง ไม่อาจทัดทานกำลังของตำรวจ ได้	แนวรุกแถวหน้าของตำรวจฯ บุกนำเข้าไปหากกลุ่มผู้ชุมนุม มีการใช้กระบองกวัดแกว่งไป ข้างหน้า มีผู้ชุมนุมบินหนีขึ้น ที่สูง และหลบจากกระบอง	แนวแรกของ ตำรวจฯ ถึงแถว หน้าของรถ ขยายเสียง
๓๙.	๒๑:๔๗:๔๖ - ๒๑:๔๘:๓๐	มีเสียงประกาศ "...เราจะขอ กินข้าวกันพี่น้อง อย่าตีเด็ด ขาดครับพี่น้อง/อย่าทุบ ครับพี่น้อง อย่าทุบ หนึ่ง ๆ ครับพี่น้อง/พี่น้อง หนึ่ง ๆ ครับ พี่น้อง" แต่ยังมีกรดิ่งตั้นกัน ในแนวปะทะ "พี่น้อง เดินเข้า มา ๆ ครับ พี่น้อง"	- นายตำรวจ (อย่างน้อย ๒ คน) ยืนสังเกตการณ์อยู่ด้าน หลังแนวที่มีการปะทะกัน - ภาพกวาดไปแนวปะทะ มี การชุลมุนอย่างต่อเนื่อง	- ภาพกวาดไป ด้านหลังของ แนวตำรวจปราบ จลาจล - มีเสียงผู้ชาย "ปะทะกันแล้ว"

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๔๐.	๒๑:๔๘:๓๑- ๒๑:๔๘:๓๕	มีเสียงประกาศ “..พี่น้อง นิ่ง ๆ ครับ ๆ พี่น้อง” แต่ยังคงมีการดึง ดันกันในแนวปะทะ	- นายตำรวจ (อย่างน้อย ๒ คน) ยืนสังเกตการณ์อยู่ด้าน หลังแนวที่มีการปะทะกัน - ภาพกวาดไปแนวปะทะ มีการขุดมุนอย่างต่อเนื่อง	- ภาพกวาด ไป มาระหว่าง ด้าน หลังของแนว ปะทะกับแนว ตำรวจปราบ จลาจล
๔๑.	๒๑:๔๘:๕๒- ๒๑:๔๙:๒๓	มีเสียงประกาศ “..อย่าตีครับ พี่น้อง ๆ ๆ ๆ” แต่ยังคงมีการดึง ดันกันในแนวปะทะ/ผู้ชุมนุมรถ โบกคันธงไปมา	ตำรวจฯ ที่อยู่ด้านหลังใช้มือ ดันหมุนตำรวจที่อยู่ด้านหน้า (หลังหมวกนิรภัยสีดำของ ตำรวจปราบจลาจล มีอักษร ปน.น่าจะหมายถึง ปัดตานี)	- มีเสียงผู้ชาย “เขาไม่ยอมกัน” - ช่างภาพเดินฝ่า ระหว่างแนว ตำรวจเข้าไป - มีเสียง “ตำรวจ ตีรถ ๆ ๆ” “เรา เข้าสายสด”
๔๒.	๒๑:๔๙:๔๙- ๒๑:๕๐:๒๐	ยังคงมีการปะทะกันต่อเนื่อง/ ผู้ชุมนุมรถโบกมือ/มีเสียง ประกาศ “..ถอยครับพี่น้อง ถอย ๆ ๆ ๆ”	ตำรวจฯ ที่อยู่ใกล้รถขยายเสียง พยายามปีนขึ้นไปด้านหน้าของ แก๊งรถบรรทุก แต่ขึ้นไม่ได้	
๔๓.	๒๑:๕๐:๒๑- ๒๑:๕๐:๔๕	ยังคงมีการปะทะกันต่อเนื่อง/ ชายที่อยู่บนรถสองคนใช้ธง ป้องกันตัว ฟาดไปยังตำรวจ/ มีเสียงประกาศ “..พี่น้อง เจ้า หน้าที่ตำรวจอย่าตีพี่น้อง ประชาชน ๆ กำลังจะกินข้าวอยู่ นายหัวเอ๊ย ๆ”/ภาพผู้หญิงอยู่ ในแก๊งรถบรรทุก	ตำรวจฯ ที่อยู่ใกล้รถขยาย เสียง ปีนขึ้นไปด้านหน้าของ แก๊งรถบรรทุก ๒ คนกำลังใช้ กระบองกวัดแกว่งไปยังผู้ชาย ที่อยู่บนรถคนหนึ่งตกลงไป เหลืออีกหนึ่งคนมีตำรวจหนึ่ง นาย โบกมือลักษณะเรียก กำลังตำรวจฯ	

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๔๔.	๒๑:๕๐:๔๖ - ๒๑:๕๒:๐๐	ยังคงมีการปะทะกันต่อเนื่อง/ ชายที่อยู่บนรถสองคน ใช้ ธงป้องกันตัว พาดไปยัง ตำรวจ/มีเสียงประกาศ “...นายหัวเอี้ยๆ”/ผู้หญิงที่นั่ง อยู่ในเก๋งรถขยายเสียง พยายามออกมาแสดงตัว และตะโกน แต่ฟังถ้อยคำไม่ ชัดเจน/มีเสียงประกาศ “..พี่น้องๆ เอี้ยๆ”/ ภาพ การปะทะกันระหว่างผู้ชุมนุม กับตำรวจ ด้านข้างรถบรรทุก /มีเสียงประกาศ “..พี่น้อง เอี้ยๆ นั่งลงๆ พี่น้อง อย่าตีกันๆ พี่น้อง หยุคก่อน อย่าตีกัน”/ ภาพผู้ชุมนุมปะทะ กับตำรวจ	- ตำรวจฯ คนเดิมยังคง พยายามปีนขึ้นไปด้านหน้า ของเก๋งรถบรรทุก เปลี่ยนจาก กระบองเป็นวัสดุที่ยาวขึ้น และใช้กระทุ้ง ไปยังผู้ชาย ที่อยู่บนรถ - มีนายตำรวจอยู่ในเหตุการณ์ ด้านหลังตำรวจ	
๔๕.	๒๑:๕๒:๐๑ - ๒๑:๕๔:๐๐	มีเสียงประกาศ“..พี่น้องเอี้ยๆ นั่งลงๆ พี่น้องอย่าตีกันๆ พี่น้องหยุคก่อน อย่าตีกัน” ดังเป็นระยะๆ/ภาพผู้หญิงใน เก๋งรถบรรทุก ยื่นหน้าออกมาที่ หน้าต่างรถบรรทุก ใช้มือจับ ขอบหน้าต่างรถ และเมื่อ ตำรวจ ๒ คน พยายามปีน ที่ด้านหน้ารถ หญิงดังกล่าว พยายามตะโกน “เราจะมายื่น หนังสือ” และใช้มือซ้ายจับแขน ตำรวจฯ ไม่ให้ตีผู้อยู่บนรถ/	- ตำรวจฯ ๒ คน ที่อยู่ใกล้รถ ขยายเสียง ปีนขึ้นไปด้านหน้า ของเก๋งรถบรรทุกกำลังใช้กระบอง กวัดแกว่งไปยังผู้ชายที่อยู่บนรถ - ตำรวจฯ คนที่ผู้หญิงจับแขน ใช้กระบองตีผู้อยู่บนรถ แต่ เสียหลักตกลงไปข้างล่าง แต่ ยังมีตำรวจฯ คนอื่นปีนขึ้นมามาก อีก ๑ คน ไม่นานนักก็ลง ไปจากรถ - แนวหลังของตำรวจฯ มีภาพ ผู้ชาย (เสื้อคลุมสีเขียว) และนายตำรวจ เดินมาอยู่ใน	

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
		มีเสียงประกาศ "...พี่น้อง เย็น ๆ พี่น้องนั่งลง ๆ เกาะ กันไว้ ๆ"/เสียงแตรรถดัง ระงม/ผู้ชุมนุมและตำรวจยัง คงตั้งต้นใช้กำลังต่อกัน แต่ผู้ ชุมนุม เบาลง	เหตุการณ์ และได้พูดคุยใช้มือ สัมผัสด้านหลังของผู้หญิง คนหนึ่ง	ช่างภาพ เดินลุย เท้าถ่ายทำบริเวณ แนวหน้าของ ตำรวจ
๔๖.	๒๑:๕๔:๐๕ - ๒๑:๕๔:๕๐	ภาพผู้หญิงในแก๊งรถบรรทุก ยื่นหน้า ออกมาที่หน้าต่างรถ บรรทุก ใช้มือขวาโหมกและส่าย หน้าไป มาฯ/มีเสียงประกาศ "...พี่น้อง อย่าตีเจ้าหน้าที่ ตำรวจ/ภาพผู้หญิงในแก๊งรถ บรรทุก มีผู้ชายรูปร่างท้วมนั่ง อยู่ที่บริเวณคนขับ และชาย ดังกล่าวพยายาม ใช้มือโหมก ไปมา โดยผู้หญิงใช้เสียง ตะโกนฟังความไม่ได้	-ตำรวจที่อยู่ใกล้รถขยายเสียง บินขึ้นไปด้านหน้าของแก๊งรถ บรรทุก กำลังใช้กระบองกวัด แกว่ง ไปยังผู้ชายที่อยู่บนรถ และกลับลงมา -ตำรวจฯ ที่อยู่ใกล้รถขยาย เสียงระดมกำลัง ใช้กระบอง ฟาด ตี ไปยังบริเวณกระจก หน้ารถบรรทุก	
๔๗.	๒๑:๕๔:๕๓ - ๒๑:๕๖:๐๐	ภาพผู้หญิงในแก๊งรถบรรทุก ใช้เสียงตะโกน ฟังความไม่ได้	ตำรวจฯ ยังคงกับผู้ชุมนุม/มี นายตำรวจ (สวมหมวกหนีบ ซีมีอลัง) จับใจความไม่ได้/ ภาพตำรวจฯ ระดมกำลังอย่าง ต่อเนื่อง	

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๔๘.	๒๑:๕๖:๐๑ - ๒๑:๕๗:๐๐	ภาพผู้หญิงในแก๊งรถบรรทุก ใช้เสียงตะโกน ฟังความไม่ได้/ ภาพที่ช่องทางต่างรถบรรทุก ผู้หญิงหลุดจากกรอบหน้าต่าง ตกลงไปด้านล่าง (ไม่เห็นภาพ เพราะตำรวจ ยืนบัง)/ผู้ชายที่ นั่งตรงบริเวณคนขับ ตะโกน บอกรถตำรวจ ที่เข้าไปประชิด ประตูรถบรรทุก แต่จับใจความ ไม่ได้/ตำรวจ เพิ่มกำลังระดม เข้าไปประชิดประตูรถบรรทุก/ ตำรวจ เปิดทางให้ชาย ดังกล่าว เปิดประตูออกมา ตกลงไปด้านล่าง (ไม่เห็นภาพ เพราะตำรวจ ยืนบัง)	- ตำรวจฯ ยังคงระดมตั้งคัน ประทะกับผู้ชุมนุม ระดมผลักดัน ต่อเนื่อง - ตำรวจฯ ที่อยู่ใกล้ขยายเสียง กำลังใช้กระบองฟาด ตี ไปยัง กระชกหน้ารถจนแตกละเอียด - ชายที่ใส่เสื้อคลุมสีเข้ม เสื้อยืด คอโปโล ลายขวาง (เส้นเล็ก) ยืนอยู่ใกล้ประตูรถบรรทุก - ตำรวจฯ ฉุดกระชากชายรูปร่าง ห้วน โดยมีชายที่ใส่เสื้อคลุม สีเข้มฯ เดินตามไป	-ช่างภาพ เดินลุย เข้าถ่ายทำบริเวณ แนวหน้าของ ตำรวจฯ - เสียงทุบกระจก แดก
๔๙.	๒๑:๕๗:๐๑ - ๒๑:๕๘:๐๐	-	ภาพท่ามกลางการเดินของ ตำรวจฯ/มีเสียง "อ้อมไป ๆ"	- ภาพถ่ายทำใน ลักษณะอยู่ใน กลุ่มผู้ที่กระหนาบ กระทั่ง สายไป สายมา - บางช่วงไม่ได้ บันทึกภาพ

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๕๐.	๒๑:๕๘:๑๓ - ๒๒:๐๐:๐๐	- ภาพผู้ชุมนุม ชาย - หญิง กำลังโต้ตอบกับตำรวจ - ภาพผู้ชุมนุมกำลังชุลมุนกับ ตำรวจ	- ภาพการเสริมกำลังของ ตำรวจ (ลักษณะแต่งกายชุด เครื่องแบบฝึก-ชุดสีเขียว) - มีเสียง "ดันเข้าไป ดันเข้า ไปๆ" แนวปะทะเลยด้านหลัง รถบรรทุกไปแล้ว - ภาพชายใส่แว่นตา สวมเสื้อ คลุมสีอ่อน เดินมาข้างรถ บรรทุกเดินเข้ามาพร้อมผู้ชาย สวมเสื้อเชิ้ตสีเข้ม	ภาพถ่ายไปมา ระหว่างแนว ด้านขวา และ แนวปะทะของ ตำรวจฯ และ ผู้ชุมนุม
๕๑.	๒๒:๐๐:๐๑ - ๒๒:๐๔:๐๐	- ผู้ชุมนุมอยู่ในความสงบ - ไม่มีผู้ชุมนุมอยู่ในถนน/ ภาพบางส่วนผู้ชุมนุมอยู่บริเวณ ทางเท้า - ภาพรถยนต์กระบะที่มาร่วม การชุมนุม กระชกแตกแล้ว	- ตำรวจฯ ตั้งแนวหน้ากระดาน รอบ แนวถนนเกาะกลาง ที่มี ต้นไม้ประดับ บางส่วนยังคง โต้เถียงกับผู้ชุมนุม - ตำรวจฯ เก็บรวบรวมสิ่งของ ที่กีดขวาง ของผู้ชุมนุมใส่รถ บรรทุก/ตำรวจฯ เดินลาด ตระเวนรอบบริเวณชุมนุม - มีนายตำรวจ ๒ คน เข้ามา ใน ภาพ - มีการเรียกกระตมกำลังตำรวจฯ ที่มีปฏิบัติภารกิจ ใต้ปฏิบัติหน้าที่	- ในเวลาที่ปรากฏ บางช่วงไม่มีการ บันทึกภาพไว้ - ในตอนท้ายของ การบันทึกภาพ เป็นการบันทึก ภาพระหว่างเดิน เป็นภาพพื้นถนน และมีเสียงพูด คุยเป็นระยะ
๕๒.	๒๒:๐๔:๐๑ - ๒๒:๐๕:๐๐		- ตำรวจฯ เดินควบคุมตัว ผู้ชายสวมเสื้อสีอ่อน เดินผ่าน - ตำรวจฯ ควบคุมตัวผู้ชาย สวมเสื้อยืดสีแดงภายใน สวมเสื้อก๊าก่อนภายนอก โดยใส่กุญแจมือโพล์หลัง	

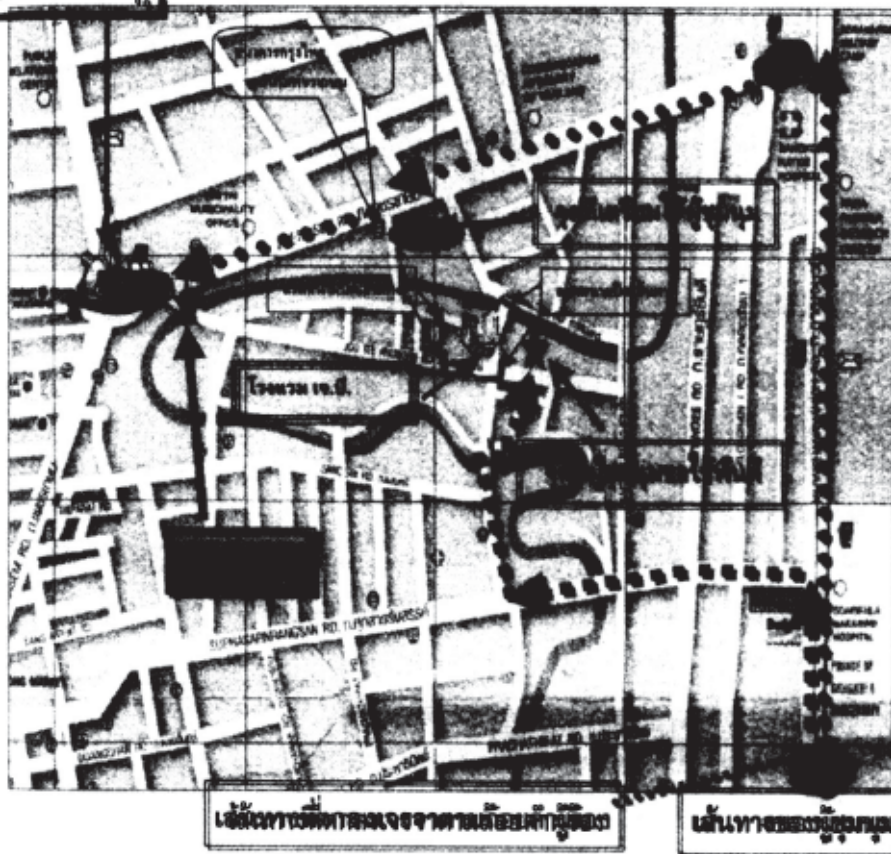
ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๕๓.	๒๒:๐๕:๐๑ - ๒๒:๐๖:๔๕	- ผู้ชุมนุมส่วนหนึ่ง กลับมาที่รถ และถูกกำลังตำรวจ กวูเข้า ไปสลายการชุมนุม/มีเสียง ผู้ชายตะโกน "ให้กลับบ้าน ไป/เดินไป ไม่ต้องมา" พร้อม มีเสียงทุบตี	- ตำรวจฯ ควบคุมตัวผู้ชายคน ดังกล่าวเดินไปในหมู่ตำรวจ - ภาพการเสริมกำลังของ ตำรวจฯ ถือโล่พลาสติก ตั้งแต่่ว พร้อมปฏิบัติหน้าที่ และวิ่งผ่านป้ายต้อนรับ ครม.	- ในเวลาที่ปรากฏ บางช่วง ไม่มีการ บันทึกภาพไว้ - มีเสียงผู้หญิงพูด ถึงการใช้กำลัง สลายการชุมนุม.
๕๔.	๒๒:๐๖:๔๖ - ๒๒:๐๘:๔๕	- ผู้ชุมนุมส่วนหนึ่ง กลับมาที่รถ และถูกกำลังตำรวจกวูเข้าไป สลาย การชุมนุม/มีเสียงผู้ชาย ตะโกน "ให้กลับบ้านไป/เดินไป ไม่ต้องมา" พร้อมมีเสียงทุบตี - มีชายสองคนเดินนำหน้าและ ตำรวจฯ เดินตามมา	- นายตำรวจ ที่สวมหมวกหนีบ เดินนำกองกำลังตำรวจฯ - ภาพการปฏิบัติหน้าที่ของ ตำรวจฯ กวูไปยังกลุ่มผู้ชุมนุม - ภาพการปฏิบัติหน้าที่ของ ตำรวจฯ กวูไปยังกลุ่มผู้ชุมนุม	
๕๕.	๒๒:๐๘:๔๖ - ๒๒:๑๗:๓๒	- มีภาพชาวมุสลิมเดินอยู่ ปะปรายตามแนวอาคารพาณิชย์ ริมถนน พร้อมเสียงนกหวีด เป่าเป็นระยะ - ภาพบริเวณรถยนต์กระบะ สีอ่อนสองคัน คันที่สองมี สัมภาระ อยู่ในกระบะด้านหลัง - ภาพบริเวณรถยนต์กระบะ สีแดง, สีเข้ม อีกสอง สามคัน	- ภาพการเดินกลับของ ตำรวจฯ ที่สวมหมวกนิรภัย ถือโล่ พร้อมกระบองและมี เสียงเป่านกหวีดเป็นระยะ - ภาพตำรวจฯ ปฏิบัติหน้าที่ บริเวณรถยนต์กระบะสองคัน ริมถนน มีเสียงเป่านกหวีด เป็นระยะตอนท้ายเป็นการยื่น ชุมนุมของตำรวจฯ	- ในเวลาที่ปรากฏ บางช่วง ไม่มีการ บันทึกภาพไว้ - ในเวลาที่ปรากฏ บางช่วง ไม่มีการ บันทึกภาพไว้ - มีเสียงโทรศัพท์ เข้ามา และผู้บันทึก ภาพ พุดขณะ เดิน "ดีข้าวบ้าน ไล่เหมือนหมู เหมือนหมาฯ" เวลาที่ปรากฏ มี การข้ามกระโดด ทั้ง ๆ ที่มีเสียง สนทนาต่อเนื่อง

ลำดับ ที่	เวลาใน ภาพ	ภาพการกระทำของผู้ชุมนุม	ภาพการกระทำของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	หมายเหตุ
๕๖.	๒๒:๑๘:๓๓ - ๒๒:๒๑:๐๙	-	- ภาพตำรวจยิงปืนแก๊ปกลุ่ม เป็นจำนวนมาก, มีการเรียกตม กำลัง บริเวณหน้าป้ายคำพูด นายกรัฐมนตรี ตำรวจฯ กำลังเก็บ สิ่งของโยนขึ้นรถบรรทุก - ภาพการแยกย้ายกำลังของ ตำรวจ	ภาพป้ายยินดี ต้อนรับ การ ประชุม ครม.๒ ประเทศ และ บรรยากาศทั่วไป ของบริเวณที่ เหตุการณ์เพิ่ง ผ่านไป
๕๗.	๒๒:๒๑:๔๖ - ๒๒:๒๓:๒๖	-	- ภาพรถบรรทุกผู้ต้องขังที่ถูก ควบคุมของ สภ.อ.หาดใหญ่ มีนายตำรวจ สวมหมวก เบอร์เลย์สีดำ อยู่ในเหตุการณ์ เดินเข้ามา และรถแล่นออกไป จอดเคียงข้างรถบรรทุก ของ ผู้ชุมนุม/ภาพใกล้รถ บรรทุกผู้ต้องขัง เห็นผู้ถูก ควบคุม	
๕๘.	๒๒:๒๓:๔๕ - ๒๒:๒๕:๐๐	-	- พลตำรวจเอกสันต์ คุรุदानนท์ ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน ระบุ ต้องจัดการตามกฎหมาย ตำรวจดูแลอย่างใกล้ชิดแล้ว	

หมายเหตุ เวลาที่ปรากฏในภาพ เป็นเวลาที่ตั้งในกล้องวีดีทัศน์ ซึ่งตั้งเวลาเร็วกว่าเวลาในประเทศไทยประมาณ ๑ ชั่วโมง

วณวียนแผนที่

แผนที่บริเวณชุมชนเทศบาลนครหาดใหญ่

ใช้เส้นทางนี้หากมุ่งจากด้านซ้ายเข้าประตูของ

เส้นทางของประตูของ

**สรุปรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน
กรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย
ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา**

.....

ตามที่ได้มีเหตุการณ์ความรุนแรงสืบเนื่องจากการปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับกลุ่มผู้ชุมนุมคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๕ ระหว่างที่มีการเตรียมการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลมาเลเซีย ณ โรงแรมเจบี อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา นั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อศึกษาและตรวจสอบกรณีเหตุการณ์รุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียขึ้น คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษาและตรวจสอบ พร้อมได้ข้อยุติ และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีมติให้ความเห็นชอบในรายงานผลการตรวจสอบแล้ว จึงขอแถลงมาให้ทราบโดยทั่วกัน ดังนี้

ความเป็นมา

รัฐบาลชุดก่อนได้อนุมัติให้ดำเนินโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ไปโดยมิได้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมีได้มีการจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตลอดจนเปิดโอกาสให้ประชาชน

และชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในสองกระบวนการดังกล่าว ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ ในการนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้ทำการศึกษาคณะเรื่องนี้อย่างรอบด้าน พร้อมทั้งเสนอให้รัฐบาลพิจารณาทบทวนและสั่งการแก้ไขคลี่คลายปัญหาเกี่ยวกับโครงการดังกล่าวถึงสองครั้ง แต่ก็มีได้รับการพิจารณาและชี้แจงถึงเหตุผลในการดำเนินโครงการดังกล่าวต่อไปแต่อย่างใด ดังนั้นเมื่อรัฐบาลได้มีการจัดประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรดังกล่าว กลุ่มผู้คัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ซึ่งได้รวมตัวชุมนุมอย่างต่อเนื่องตลอดมา ณ บริเวณลานหอยเสียบ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จึงได้รวมตัวกันเพื่อมายื่นหนังสือต่อนายกรัฐมนตรี ขอให้ทบทวนโครงการนี้ อีกครั้ง ณ บริเวณโรงแรมเจบี อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ในการเดินทางเข้าพบนายกรัฐมนตรีครั้งนี้ ได้มีการประสานงานระหว่างรัฐบาลกับผู้ชุมนุมคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียดังเช่นที่เคยปฏิบัติกันมา เมื่อครั้งที่รัฐบาลลงไปฟังข้อเท็จจริงจากผู้ชุมนุมคัดค้านดังกล่าว ณ บริเวณลานหอยเสียบ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ก็โดยการประสานงานของนายวัชรพันธุ์ จันทรวงศ์ ในฐานะกรรมการอำนวยการประสานงานและติดตามผลการปฏิบัติราชการ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ในการประสานงานครั้งนี้ ก็เช่นเดียวกัน นายวัชรพันธุ์ จันทรวงศ์ ก็ได้ทำหน้าที่ประสานงานอีกครั้งหนึ่ง ดังเช่นที่เคยปฏิบัติมา หากแต่กลับไม่ได้รับการยอมรับจากรัฐบาล เนื่องจากมิได้มีการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ เป็นเหตุให้ประเด็นการเจรจาเรื่องสถานที่ชุมนุมระหว่างผู้ชุมนุมที่ต้องการไปชุมนุมบริเวณสวนหย่อมริมคลองห่างจากโรงแรมเจบีประมาณ ๑๕๐ เมตร กับฝ่ายรัฐบาลที่ต้องการให้ชุมนุมบริเวณธนาคารกรุงไทย จำกัด สาขาถนนเพชรเกษม จึงไม่อาจเป็นที่ตกลงกันแน่ชัด

ในขณะเดียวกัน ก็ไม่ปรากฏว่าได้มีการมอบหมายจากรัฐบาลให้บุคคล
ผู้อื่นใดเข้ามารับผิดชอบประสานงานตามที่ฝ่ายชุมนุมคาดหวัง สถานการณ์ที่
เริ่มต้น จากการชุมนุมเรียกร้องโดยสันต จึงกลายเป็นการเผชิญหน้าโดยไม่จำเป็น

สรุปข้อเท็จจริงก่อน ขณะเกิด และหลังความรุนแรง

ในระหว่างการเดินทางของผู้ชุมนุมฯ จากบริเวณลานกีฬาโคกสัก อำเภอลำ
ทะเมนชัย จังหวัดสงขลา มายังอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เจ้าหน้าที่ตำรวจได้
ตั้งด่านสกัดขบวนรถยนต์ของผู้ชุมนุมฯ ที่อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา ทำให้
ขบวนผู้ชุมนุมฯ ต้องหยุดอยู่ประมาณ ๒ ชั่วโมง แต่ก็ตกลงกันได้ในที่สุด และให้
เจ้าหน้าที่ตำรวจนำขบวนรถยนต์ผู้ชุมนุมฯ เดินทางมายังอำเภอหาดใหญ่ เมื่อเวลา
ประมาณ ๒๐.๐๐ น. โดยมีให้นำไปยังเส้นทางเดิมที่ตกลงกันได้ไว้ระหว่างผู้ชุมนุมฯ
กับนายวัชรพันธุ์ จันทรวงศ์ แต่ได้นำมาจนถึงบริเวณใกล้แยกวงเวียนน้ำพุ ซึ่ง
รถตำรวจนำขบวนได้หลบไป ส่วนผู้ชุมนุมฯ ต้องหยุดอยู่บนถนนจุดibusสูงอนุสรณ์
(ใกล้วงเวียนน้ำพุ) โดยไม่สามารถเคลื่อนขบวนต่อไปได้เพราะมีแนวรั้วเหล็กและ
เจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่เป็นจำนวนมากหลังแผงรั้วเหล็กดังกล่าว ขบวนผู้ชุมนุมฯ จึง
หยุดพักรับประทานอาหาร และผู้ชุมนุมฯ ที่เป็นชาวมุสลิมได้ทำละหมาด ทั้งนี้
เพื่อรอฟังผลการเจรจาระหว่างนายวัชรพันธุ์ จันทรวงศ์ กับฝ่ายรัฐบาลในกรณี
ของสถานที่ชุมนุมฯ ในระหว่างที่รอฟังผลการเจรจาอยู่นั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ตั้ง
ขบวนบริเวณหน้าแผงเหล็กกัน แล้วให้สัญญาณให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าสลายการ
ชุมนุมฯ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ใช้โล่และกระบองเป็นเครื่องมือในการสลายการ
ชุมนุมฯ ดังกล่าว ทำให้มีผู้บาดเจ็บ ทั้งฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชนที่เข้าร่วม
ชุมนุมฯ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้จับกุมผู้ปฏิบัติงานขององค์กรพัฒนาเอกชนไปจำนวน
๑๒ คน โดยนำไปคุมขังไว้มิให้พบทนายความ และปรึกษา พร้อมร่วมฟังการ
สอบสวน อีกทั้งมิได้แจ้งสถานที่คุมขังให้ญาติทราบ และไม่ยอมให้ญาติเยี่ยมแต่
อย่างใด ในภายหลังเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้แจ้งข้อหาและฟ้องเป็นคดีอาญา

หลายข้อหา กับผู้ถูกจับกุมทั้ง ๑๒ คน โดยอ้างว่าร่วมกับพวกรวม ๓๕ คน ต่อศาลจังหวัดสงขลา

ดังนั้นจากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น คณะอนุกรรมการฯ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีความเห็น ดังนี้

ก. การที่รัฐบาลไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน จากโครงการที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๔๖, มาตรา ๕๖, มาตรา ๕๘, มาตรา ๕๙, มาตรา ๖๐, มาตรา ๗๖ และมาตรา ๗๙

ข. การที่รัฐบาลใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุม ในขณะที่ผู้ชุมนุมใช้สิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ โดยปราศจากหลักฐานและเหตุผลรองรับว่าผู้ชุมนุมได้ใช้หรือจะใช้กำลังบุกฝ่าแนวกันของตำรวจแต่อย่างใด นั้น เป็นการใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุมเกินกว่าความจำเป็น จึงเป็นเหตุทำให้ผู้ชุมนุมได้รับบาดเจ็บ ทรัพย์สินเสียหาย อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๑, มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๘

ค. กรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ได้แจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับ ห้ามผู้ถูกจับกุมมิให้พบและปรึกษาทนายความ รวมทั้งไม่ได้แจ้งให้ญาติผู้ต้องหาทราบในโอกาสแรก และมีให้ญาติเยี่ยมผู้ต้องหา และไม่อนุญาตให้ทนายความร่วมฟังการสอบปากคำผู้ต้องหา นั้น ย่อมเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ถูกจับกุมหรือผู้ต้องหา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๒๓๗, มาตรา ๒๓๙ และมาตรา ๒๔๑

มาตรการแก้ไขปัญหา

๑. เพื่อเป็นการคลี่คลายความเสียหายเฉพาะหน้าให้แก่ผู้ชุมนุม อันเป็นผลจากการละเมิดสิทธิของกลุ่มผู้ชุมนุมตามรัฐธรรมนูญ ขอให้เยียวยาความเสียหาย โดยการชดเชยค่าเสียหาย ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน ตลอดจนยุติการดำเนินคดีต่อผู้ชุมนุม ภายใน ๓๐ วัน

๒. เพื่อเป็นการป้องปรามมิให้เกิดเหตุการณ์อันก่อให้เกิดความรุนแรงและล่วงละเมิดสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ เจกเช่นกรณีนี้ขึ้นอีกในอนาคต คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ขอเรียกร้องต่อรัฐบาลอีกครั้งหนึ่ง ให้รัฐบาลตั้งคณะกรรมการที่เป็นอิสระ เพื่อสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นทั้งหมด เพื่อประกอบเป็นแนวทางที่พึงปฏิบัติโดยชอบต่อประชาชนผู้ใช้สิทธิชุมนุมตามรัฐธรรมนูญ และในการนี้ ขอขอมติให้มีการกำหนดบทบาทความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ตั้งแต่ระดับนโยบาย ระดับสั่งการ และระดับปฏิบัติการ ในการสอบสวนข้อเท็จจริงที่ว่านี้ หนึ่งใน การสอบสวนหากปรากฏผู้กระทำผิด ก็ขอขอมติให้มีการแสดงความรับผิดชอบ และลงโทษตามควรแก่กรณี

ในการทำหน้าที่ตรวจสอบกรณีเหตุการณ์รุนแรงดังกล่าวนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีความตระหนักเป็นอย่างดี ในความสำคัญของภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบในการบริหารประเทศและดูแลความเรียบร้อยภายในบ้านเมืองของรัฐบาล รวมทั้งเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายทุกระดับ แต่ในขณะเดียวกัน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติก็ปรารถนาที่จะได้เห็นการปฏิบัติของรัฐบาลและเจ้าหน้าที่รัฐต่อประชาชนคนไทยเป็นไปอย่างถูกต้อง ชอบธรรม สอดคล้องกับหลักนิติธรรมและเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญของประเทศ เพื่อความสมัคคีปรองดองเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของชนในชาติสืบไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๖

Summary report on the investigation of human rights violation :

The case of violence related to the Thai-Malaysian Gas Pipeline Project

On 20 December 2002, a day before the Thai-Malaysian joint cabinet meeting was held at the JB Hotel in Had-Yai District, Songkhla Province, the violent incident arose from the protest against the Thai-Malaysian Gas Pipeline Project and affected the rights and freedoms guaranteed by the Constitution. The National Human Rights Commission of Thailand (NHRC); therefore, appointed a Sub-Committee to study and investigate the case. The Sub-Committee now concluded its report which was approved by the NHRC. The summary of the report is as follows:

Background

The previous government approved the implementation of the Thai-Malaysian Gas Pipeline Project without the meaningful people's participation in the Environmental Impact Assessment (EIA) and public hearings as stipulated by the Constitution B.E.2540 (1997). In this light, the NHRC conducted the impacts of the project in all aspects, then gave recommendations to the government twice. The NHRC recommended that the project should be reviewed to solve related problems in accordance with the Constitution, but the government has not given any

response or explanation. The protesters, who had assembled long before at Lan-Hoi-Sieb in Jana District, Songkhla Province; therefore, requested to submit a petitioning letter again to Prime Minister at the JB Hotel.

The co-ordination with the protesters who travelled from Jana to meet the Prime Minister was made by Mr.Watcharapun Chankajorn in his capacity as member of the Prime Minister Secretariat's Coordinating and Monitoring Committee. He previously acted as the mediator between the government and the protesters. However, his role was not recognised by the government this time since he was not officially appointed. Subsequently, it was not clearly agreed on the area where the assembly should take place. While the protesters wanted to use a public space, which is 150 metres from the hotel, the authorities demanded that they should stay near the Krung Thai Bank. which was further away. Hence, in the absence of anybody to officially act as a go-between, the originally peaceful demonstration turned into unnecessary confrontation.

Summary of the fact-finding before, during and after the violent incident

On their way from Jana to Had Yai, the protesters were stopped by the police officers at Na-Mom District, Songkhla Province. They had to remain on the spot for 2 hours before a deal was settled. The police officers eventually agreed to accompany the protesters to Had Yai at 20.00 hrs. but not along the route as agreed between the protesters and Mr.Chankajorn, Instead, the protestors were left on Jutiboon-Soong Memorial Road, finding themselves face to face with a line-up of police officers behind the barricades. The protesters then stopped, had their meal and practiced their Muslim ritual of Lamad, while awaiting for the result of negotiation between Mr.Chankajorn and the government

representatives concerning the appropriate place of assembly. During the time, another police batch was deployed in front of the barricades and given signal to disperse the assembly. The officers used their shields and batons in the dispersal, resulting in injuries of both sides. In the clash, the police officers arrested and detained 12 NGOs members, who were denied to meet, consult and have their lawyers attend interrogations according to law. The police officers did not either inform their relatives of the detention place, or allow the visit. Later on, the police charged these 12 people with several criminal offences, and brought the lawsuit against them at the Judicial Court of Songkhla Province.

Considering details of the incident, the Sub-Committee concluded its opinions with the NHRC's approval as follows:

1. The government's denial of people's opportunity to participate in the process of decision-making concerning management, maintenance and sustainable exploitation related to the project with effects on natural resources and environment does not comply with Section 46, 56, 58, 59, 60, 76 and 79 of the Constitution.

2. The government's use of force to disperse the peaceful and unarmed assembly causing injuries and property damages, while failing to provide reasonable evidence to prove the protesters' attempt to force their way through barricades, is considered disproportionate, exceeding to the minimum extent necessary and unjust. Such act contradicts Section 31, 44 and 48 of the Constitution.

3. The police officers' failure to notify the arrested persons of the charge and details of the arrest, the denial of their rights to meet and

consult their lawyers, the failure to inform relatives of the arrested persons at the earliest convenience including the denial of their visit, and the denial of their lawyers to attend the interrogations constitute the violation of the rights of the arrested and accused persons as stipulated under Section 237, 239 and 241 of the Constitution.

Recommendations

1. As an immediate remedial measure for the inflicted protesters whose rights were violated, the government should, within 30 days, give compensation for their injury to body, mind and damaged property and cease any legal action against them.

2. As a measure to prevent the recurrence of the incident which violates the rights and freedoms guaranteed in the Constitution, the NHRC appeals to the government once again to appoint an independent committee to investigate the whole incident, to adopt the basic rules and practices with due respect for people's right to peaceful assembly under the Constitution, to clearly identify the role of officers at policy, commanding and operating levels, and to take due sanction against the responsible officers, if any.

In conducting investigation of the incident, the NHRC well recognises the important role and responsibility of the government, as well as officers at all levels, to keep law and order. Nevertheless, the NHRC earnestly wishes that their performance and treatment to the people be righteous, legitimate, in compliance with the rule of law and the spirit of the Constitution as to preserve the national unity.

National Human Rights Commission of Thailand

11 June B.E. 2546 (2003)

ภาคผนวก ๓

- แดงการณั้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง เหตุการณ์รุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย - มาเลเซีย (๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๕)
- แดงการณั้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง ความก้าวร้าวรุนแรงกับปัญหาวิกฤติรัฐธรรมนูญ (๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๕)
- วิกฤติรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ คือ วิกฤติกรรมของแผ่นดิน (๒ มกราคม ๒๕๔๖)
- คำชี้แจงของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง การตรวจสอบกรณีเหตุการณ์รุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย - มาเลเซีย (๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖)
- คำแถลงประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง เหตุการณ์ความรุนแรงอันเนื่องมาจากการชุมนุมคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย - มาเลเซีย (๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๖)

แถลงการณ์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง เหตุการณ์รุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

.....

(๑) ตามที่ได้เกิดเหตุการณ์ปะทะกันรุนแรงถึงขั้นเสียเลือดเนื้อ ระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจ กับกลุ่มประชาชนผู้ต่อต้านคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อคืนวันที่ ๒๐ ธันวาคม นั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับทราบและติดตามเหตุการณ์ด้วยความห่วงใยและสลดใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นที่น่าห่วงเกรงว่า อาจกลายเป็นชนวนลุกลามก่อความเข้าใจผิด และแตกแยกในหมู่ประชาชนคนไทยด้วยกันเอง ถ้าหากจะมีการฉวยโอกาสกระทำการบิดเบือนข้อมูลความสัจยจริง อย่างที่ปฏิบัติกันตลอดมา เพียงเพื่อเอาชนะให้ได้มาซึ่งลาภ ผลประโยชน์เฉพาะหน้า เฉพาะตัว และถ้ายังปล่อยปลละละเลยให้เป็นไปเช่นนั้นแล้วไซ้ร้ ประเทศไทยอันเป็นที่รักของเราก็จะไม่มีวันได้ มีความสมัคสมานสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันสร้างสรรค์การพัฒนาที่มั่นคง ยั่งยืนเป็นธรรม และสันติสุขได้

(๒) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ขอประกาศอย่างย้่าเสมอมาว่า ไม่มีความประสงค์อันใด ที่จะเข้าไปแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่บริหารบ้านเมืองอันเป็นเอกสิทธิ์โดยเฉพาะของรัฐบาล แต่ด้วยความห่วงใยในสถานการณ์บ้านเมืองและบูรณภาพความมั่นคงสถาพรของการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญเสรีประชาธิปไตย อันเป็นสมบัติของประชาชนคนไทยทั้งชาติ คณะกรรมการ

สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงขอวิงวอนเรียกร้องทั้งต่อรัฐบาลและต่อพี่น้องประชาชนคนไทย ดังนี้

(๒.๑) เพื่อความเป็นธรรม และด้วยความเห็นอกเห็นใจ และห่วงใยในภาวะความรับผิดชอบของรัฐบาล และเพื่อปกป้องศักดิ์ศรีเกียรติภูมิของบรรดาเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ขอให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการอิสระ ตรวจสอบกรณีเหตุการณ์รุนแรงโดยด่วน ประกอบด้วยตัวแทนจากหลายฝ่าย ทั้งภาครัฐ และภาคประชาสังคม ผู้เป็นที่ศรัทธา เชื่อถือในความเที่ยงธรรม เพื่อทำความจริงให้ปรากฏ และเป็นบทเรียน ป้องปราม และป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์และพฤติกรรม พฤติกรรม ทำนองนี้เกิดขึ้นอีก

ในขณะที่เดียวกับบรรดาผู้ต่อต้านคัดค้านโครงการฯ ที่ถูกจับกุม ฟังต้องได้รับการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรม และถูกต้องตามหลักกระบวนการยุติธรรมโดยเคร่งครัด

(๒.๒) โดยที่เหตุการณ์เคลื่อนไหวของกลุ่มประชาชนผู้ต่อต้านคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย มีสมมุติฐานส่วนหนึ่ง สืบเนื่องมาจากการละเลยไม่ยึดถือปฏิบัติตามพันธะ และเจตจำนงแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีหลักการชัดเจนที่สิทธิ เสรีภาพ ตามรัฐธรรมนูญจะพึงต้องได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นๆ ของรัฐ ในข้อนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ก็ได้ทำการศึกษาคณะกรณีก่อการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย พร้อมทั้งได้นำความขึ้นกราบเรียน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีมาแล้ว แต่จนบัดนี้ก็ยังไม่ได้รับความกระจ่างแต่ประการใด

มาบัดนี้ ได้เกิดเหตุการณ์รุนแรงเสียเลือดเนื้อขึ้นอีกเช่นนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงมีความจำเป็นต้องขอเรียกร้องอีกครั้งหนึ่ง ให้รัฐบาลได้ทบทวนกระบวนการดำเนินการที่เป็นมาตั้งแต่ต้น รวมทั้งการประชาพิจารณ์ที่เคยทำกันมาแล้ว เพราะเหตุใด จึงไม่เป็นที่ยอมรับในหมู่คนที่ทำการศึกษาเรื่องนี้มาเป็นอย่างดี

(๒.๓) เพื่อความถูกต้องเที่ยงธรรมในบ้านเมือง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ขอวิงวอนต่อพี่น้องประชาชนคนไทย ได้โปรดให้ความใส่ใจศึกษาติดตาม และพิจารณาเหตุการณั้รุนแรงครั้งนี้ให้ถ่องแท้ ตลอดจนจนสอดส่อง ดูแลเรื่องของนโยบายและโครงการพัฒนาของรัฐอย่างใกล้ชิด กรณีโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย เป็นเพียงหนึ่งในหลาย ๆ กรณีที่เป็นปัญหา รวมทั้งที่จะเกิดขึ้นอีกมากมายต่อไปในอนาคต ซึ่งเป็นเหตุก่อความรุนแรงในบ้านเมือง ข้อนี้นี้มิใช่เป็นการก้าวก่ายอย่างที่กล่าวหากัน หากแต่เป็นสิทธิโดยชอบธรรมของประชาชนคนไทย และทั้งเป็นภาระหน้าที่โดยตรงของรัฐตามรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ

มาตรา ๗๖: "รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ"

(๓) จุดใหญ่ใจความของแถลงการณ์วิงวอนเรียกร้องในครั้งนี้ มีอยู่เพียงประการเดียว คือ การบริหารประเทศตามหลักการและกระบวนการ เปิดเผย โปร่งใส และตรวจสอบได้ เยี่ยงอารยะประชาชาติทั้งหลาย ทั้งนี้ทั้งนั้น เพื่อความถูกต้อง เที่ยงธรรม และสันติสุขในบ้านเมือง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๕

แถลงการณ์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง ความก้าวร้าวรุนแรงกับปัญหาวิกฤติรัฐธรรมนูญ

ตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ออกแถลงการณ์ ๒๒ ธันวาคม วิงวอนขอร้องให้มีการตั้งคณะกรรมการอิสระ เพื่อตรวจสอบทำความเข้าใจให้ปรากฏ เกี่ยวกับกรณีเหตุการณ์รุนแรงอันสืบเนื่องมาจากปัญหาโครงการทอก๊าซไทย-มาเลเซีย ที่อำเภอหาดใหญ่ สงขลา ในคืนวันที่ ๒๐ ธันวาคม นั้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ขอประกาศย้ำอีกครั้งหนึ่งว่า ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นทั้งหมด เป็นไปด้วยความปรารถนาดี เพื่อให้รัฐบาลได้ใช้โอกาสในยามที่ บ้านเมืองกำลังตกอยู่ในภาวะยุ่งยากสับสนนี้ แสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์และสติปัญญาความสามารถในการแก้ไขคลี่คลายปัญหาความผิดพลาด ละเมิดฝ่าฝืนเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญที่เป็นมาแต่อดีต รวมทั้งเพื่อให้ข้อเท็จจริงทั้งหมดได้เป็นที่เปิดเผย เป็นการปกป้องเกียรติภูมิศักดิ์ศรีของบรรดาเจ้าหน้าที่ผู้บริสุทธิ์ ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ

เป็นที่น่าเสียใจอย่างยิ่งว่า แทนที่จะได้มีการพยายามแก้ไขคลี่คลายปัญหาอย่างเปิดเผย โปร่งใส ตรงไปตรงมา เพื่ออำนวยความถูกต้องชอบธรรม และสร้างความสมานฉันท์ภายในชาติ กลับเกิดการสำแดงความก้าวร้าวดูต้นยั่วยุปลุกปั่นให้เกิดบรรยากาศความเกลียดชัง ถูกดูเหยียดหยาม และความหวาดระแวง แดกแยกในหมู่ประชาชนคนไทย

ข้อที่น่าห่วงใยก็คือ พฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งอาจชวนให้เห็นเป็นที่ชื่นชมในความเด็ดขาดในการบริหารบ้านเมืองนั้น กำลังกลายเป็นการส่งสัญญาณให้กระแสเผด็จการ ซึ่งยังคงแผ่ตัวอยู่ กลับฟื้นคืนชีพขึ้นมาอีก ดังจะเห็นได้จากที่เริ่มปรากฏมีสູ່มเสียงคุกคามมาจากแวดวงผู้มีอำนาจหน้าที่คุมกำลังระดับสูงของชาติ สอดประสานร้บกันทั้งรุ่นอดีตและปัจจุบัน ในอันที่จะใช้กำลังของชาติเข้าจัดการปัญหาความขัดแย้งในสังคม อันเท่ากับเป็นการกลบเกลื่อนพฤติกรรมชั่วร้าย และทุจริตคอร์รัปชัน ที่สะสมพอกพูนมาในยุคเผด็จการ และยังมีได้มีการชำระสะสางกันอย่างจริงจัง รวมทั้งเป็นการสยบ ปิดกั้นการใช้สิทธิ์เสียงอันชอบธรรมของประชาชนคนไทยในอันที่จะมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาของรัฐ

พฤติกรรมที่ส่อไปในทางคุกคามของการใช้อำนาจพลการ และกำลังรุนแรงเช่นนี้ ถือเป็นการผิดวินัยร้ายแรง อันจะเป็นชนวนลุกลามไปสู่การละเมิดฝ่าฝืน และถึงขั้นล้มล้างรัฐธรรมนูญได้ในที่สุด จึงเป็นเรื่องที่อยู่ใภาระความรับผิดชอบโดยตรงของรัฐบาล และองค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ในอันที่จะต้องระงับยับยั้ง และปรามมิให้เกิดพฤติกรรมเช่นนี้ขึ้นอีก มิฉะนั้นแล้วการปล่อยปละละเลย ไม่มีทางจะเป็นที่เข้าใจได้เป็นอย่างอื่น นอกจากเท่ากับเป็นการสมยอมร่วมรู้ที่จะสยบสิทธิ์เสียงของประชาชนในอันที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง และตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รวมทั้งการฉ้อฉล ทุจริตคอร์รัปชันในโครงการใหญ่ๆ ของรัฐ ซึ่งปรากฏให้เห็นกันเกลื่อนกลาดอยู่ในขณะนี้ และทั้งที่จะเกิดขึ้นอีกมากมายต่อไปในอนาคต ในสภาพการณ์เช่นนี้ องค์กรอหิปีโดยภายใต้รัฐธรรมนูญ ย่อมจะกลายเป็นแกนร่วมของเผด็จการอันชั่วร้ายไปโดยปริยาย

ด้วยความห่วงใยที่ เหตุการณ์รุนแรงเพียงจุดเดียว จะลุกลามกลายเป็นวิกฤติล้มล้างรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงมีความจำเป็นต้องขอเปิดการแถลงต่อพี่น้องประชาชนในครั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติถือเป็นภาระหน้าที่โดยเคร่งครัดในการส่งเสริมและคุ้มครอง

สิทธิเสรีภาพ อันเป็นเจตนารมณ์และหลักการแนวแน่ของรัฐธรรมนูญเสรี
ประชาธิปไตย มิใช่เป็นการก่อความตระหนกตกตื่นหรือหวาดวิตกกังวลโดยใช่เหตุ
หากแต่เพื่อเป็นการป้องปรามมิให้ต้องเกิดเหตุการณ์ร้ายแรง และเสียเลือด
เสียเนื้อกันอีกครั้งแล้วครั้งเล่า อย่างที่เคยเป็นมาในอดีตไม่นานมานี้เอง

สำหรับในส่วนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินั้น ไม่ว่าจะม
ีการตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อตรวจสอบความจริงกรณีเหตุการณ์รุนแรง
ที่หาดีใหญ่หรือไม่ก็ตาม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติก็จะปฏิบัติกา
รตรวจสอบของตนเองตามภาระหน้าที่โดยปกติตามรัฐธรรมนูญต่อไป และหวัง
ในความเข้าใจร่วมมือร่วมใจจากพี่น้องประชาชนคนไทย ผู้มีใจสำนึกรับผิดชอบ
ชั่วดี โดยทั่วกัน ทุกภาครัฐและภาคสังคม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๕

วิกฤติรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ คือ วิกฤตกรรมของแผ่นดิน

หลังเหตุการณ์รุนแรงที่หาดใหญ่ ๒๐ ธันวาคม อันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ออกแถลงการณ์ต่อสาธารณชนถึงสองครั้งสองครา ติดต่อกันในช่วงเวลาเพียงไม่กี่วันคือ

๒๒ ธันวาคม เสนอให้มีการตั้งคณะกรรมการอิสระทำการตรวจสอบอย่างเที่ยงธรรม ทำความจริงให้ปรากฏ พร้อมทั้งขอให้ทบทวนกระบวนการดำเนินการ เรื่องโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ตั้งแต่ต้น ว่าผิดถูกประการใด และจะพึงปรับแก้ไขกันอย่างไรตามข้อบัญญัติรัฐธรรมนูญ และ

๒๖ ธันวาคม แสดงความห่วงใยในบรรยากาศความก้าวร้าว และคุกคามการใช้พลกำลังเป็นเครื่องมือจัดการปัญหาความขัดแย้งในสังคม ซึ่งสะสมพอกพูนมาตั้งแต่ยุคเผด็จการ ตลอดจนถึงระบอบรัฐธรรมนูญในปัจจุบันนี้ เป็นบรรยากาศอันอาจลุกลามถึงขั้นวิกฤติล้มล้างรัฐธรรมนูญ

ข้อวิตกห่วงใยที่ว่านี้ มิใช่เป็นเรื่องเกินเลยแต่ประการใด เพราะในความเป็นจริงนั้น ทุกวันนี้รัฐธรรมนูญ “ฉบับประชาชน” ก็กำลังตกอยู่ในภาวะวิกฤติอยู่แล้ว เพียงแต่ยังไม่ถึงขั้นล้มล้างรัฐธรรมนูญโดยเปิดเผยเท่านั้น

วิกฤติรัฐธรรมนูญอย่างไร เป็นเรื่องที่จะต้องทำความเข้าใจกัน

ก่อนอื่น ขอให้มาช่วยกันพิจารณาหาคำว่า ระบอบรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ ของเรา ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากที่บ้านเมืองต้องผ่านร้อนผ่านหนาว เสียเลือดเสียเนื้อกัน ในช่วง ๓๐ ปีที่ผ่านมา นั้น เป็นระบอบการปกครองที่มีเจตนารมณ์ และหลักการอะไร อย่างไร

ความจริงใจหทัยคำถามหลักๆ เหล่านี้ รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ ได้มีคำตอบ
เฉลยไว้แล้วชัดเจน ตรงไปตรงมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตามบทมาตรารัฐธรรมนูญ
ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน กับการใช้อำนาจรัฐ ดังต่อไปนี้

อารัมภบท ย้ำถึงสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ เพื่อ "เป็นการส่งเสริม และ
คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง และ
ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้น"

บททั่วไป

มาตรา ๔ : "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลย่อม
ได้รับความคุ้มครอง"

หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

มาตรา ๒๖ : "การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึง
ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้"

มาตรา ๒๗ : "สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดย
ปริยาย หรือ โดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง และ
ผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรง ในการตรา
กฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง"

มาตรา ๕๔ : "บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผล จาก
หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการ
อนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่ อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพ
สิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับ
ตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว
ทั้งนี้ ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ"

มาตรา ๖๐: "บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณา ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรือ อาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ"

หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานของรัฐ

มาตรา ๗๕ : "รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย ค้ำครองสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลจัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ และอำนาจความยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน"

รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้พอเพียงกับการบริหารงานโดยอิสระของ คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง คณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน"

มาตรา ๗๖ : "รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนา ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ"

ฯลฯ

การที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรียกร้องเสนอแนะให้มีการ ทบทวนกระบวนการขึ้นตอนดำเนินการ (ไม่ใช่ประเด็นการตัดสินใจลงมือทำหรือไม่ ทำ) เกี่ยวกับโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย อันเป็นชนวนของเหตุการณ์รุนแรง ที่หาค่าใหญ่ดังกล่าว ก็เพราะการต่อต้านคัดค้านโครงการฯ มีสมมุติฐานส่วนหนึ่ง ที่สำคัญมาจากการละเลยไม่ยึดถือปฏิบัติตามพันธะ และเจตจำนงแห่งรัฐธรรมนูญ อย่างเช่น มาตรา ๕๙ และ ๖๐ ที่นำมาอ้างไว้ข้างต้น ข้อนี้ชัดเจนปราศจาก ข้อเคลือบแคลงสงสัยใดๆ

แล้วใคร ผู้ใดจะพึงเป็นผู้รับผิดชอบ ?

ภายใต้รัฐธรรมนูญเสรีประชาธิปไตย ถ้าเกิดการละเมิดฝ่าฝืนกฎกติการัฐธรรมนูญ แล้วหาคนรับผิดชอบไม่ได้ และแล้วยังปล่อยปละละเลยกันไป เสมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า กรณีเรื่องแล้วเรื่องเล่า และรัฐบาลชุดแล้วชุดเล่า ผลก็คือ เท่ากับรัฐธรรมนูญเองต้องถูกลบล้างไป แม้อาจจะยังไม่ถึงกับล้มล้าง หรือโค่นล้างกันโดยเปิดเผย ซึ่งก็ไม่ใช่จะแตกต่างกันอะไรกันนัก เพราะเจตนารมณ์ และหลักการอันเป็นหัวใจของระบอบรัฐธรรมนูญ กำลังต้องเป็นหมันไปเสียแล้ว ในกระบวนการบริหารประเทศภายใต้ระบอบรัฐสภาเอง

ยิ่งไปกว่านั้น ในยามที่การบริหารบ้านเมืองขาดการเคารพยึดมั่นในกฎกติการัฐธรรมนูญโดยเคร่งครัด ย่อมเป็นชนวนให้เกิดช่องว่างที่กระแสนโยบายเผด็จการจะแทรกซ้อนเข้ามาอย่างง่ายดาย พร้อมด้วยวัฒนธรรมนิยมการใช้กำลังรุนแรงเข้าจัดการปัญหาความขัดแย้งในสังคม ดังที่เคยได้กระทำกันมา และยิ่งความแตกแยกสูญเสียอย่างใหญ่หลวงในอดีตอันไม่นานมานี้เอง

รัฐธรรมนูญ “ฉบับประชาชน” ใช้กันมากกว่า ๕ ปีแล้ว เราได้ยินได้ฟังกันแต่เสียงเรียกร้องที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญในเรื่องอำนาจของฝ่ายนั้นฝ่ายนี้ แต่เจตนารมณ์และหลักการศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิเสรีภาพ ซึ่งถูกละเลยฝ่าฝืนอยู่เป็นกิจวัตร ดูจะไม่ได้อยู่ในความใส่ใจกันอย่างจริงจัง คงได้แต่ปล่อยให้กลุ่มคนเล็กคนน้อยค่อยโอกาส ดินรนกันไปตามมิตตามเกิดอย่างที่เห็นๆ กันอยู่

ทั้งนี้ทั้งนั้น คงจะเป็นเพราะว่า เราพากันประเมินคุณค่าความสำคัญของเรื่องสิทธิมนุษยชนกันต่ำเกินไปนั่นเอง ทุกๆ ครั้งที่เกิดปัญหาความขัดแย้ง เรื่องของสิทธิเสรีภาพก็มักจะถูกวิพากษ์ แปลความไปเป็นเรื่องของความฟุ้งเฟ้อ ก่อความยุ่งยากวุ่นวาย ขัดขวางการพัฒนาก้าวหน้าของบ้านเมือง หรืออะไรๆ ทำนองนั้น

จริงๆ แล้ว สิทธิมนุษยชน ไม่ใช่มีความหมายเพียงเพื่อประโยชน์ส่วนตนของใคร หรือกลุ่มชนใดโดยเฉพาะเท่านั้น หากแต่โดยสาระแล้ว เป็นหลักประกัน

ให้ทุกคน ทุกกลุ่ม ได้ประสานการเรียนรู้รับผิดชอบร่วมกัน และเคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน เพื่อการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคม ในทางกลับกัน อำนาจก็ไม่ใช่จะใช้กันได้ตามอำเภอใจ โดยพลการ หากเป็นอำนาจที่จำกัดอยู่ภายในกรอบกฎกติกาตามรัฐธรรมนูญ และในประการสำคัญ พึงต้องเป็นไปเพื่อคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิเสรีภาพ อันเป็นหลักการรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกัน โดยนัยนี้รัฐธรรมนูญจึงเป็นเสมือน “สัญญาสังคม” ที่ทุกคน ทุกกลุ่มและทุกฝ่ายในสังคมจำเป็นต้องยึดมั่นถือมั่นร่วมกัน

ประเด็นอยู่ที่ว่า สังคมไทยเราจะตัดสินใจเลือกที่จะก้าวเดินไปในทิศทางใด และที่จะดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันและใช้อำนาจอย่างไรเท่านั้น ?

มาในยุคปัจจุบัน เจตนารมณ์และหลักการรัฐธรรมนูญเช่นว่านี้ ยังจะเป็นหลักประกันให้การบริหารบ้านเมืองเป็นไปอย่างเปิดเผยสง่างาม และโปร่งใส สุจริต เทียงธรรม ปลอดจากทุจริตคอร์รัปชัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทุจริตคอร์รัปชัน อันเกิดแต่ตัวนโยบาย และโครงการพัฒนาต่างๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ให้ปลอดจากทุจริตคอร์รัปชันอันเกิดแต่ต้นนโยบายและโครงการที่มุ่งจางจ้วงช่วงชิงทรัพย์สินของแผ่นดินอย่างไม่รู้จักระยับยั้งชั่งใจ สิทธิของชุมชนคนเล็กคนน้อย เท่านั้นที่ดูจะเป็นหลักประกันที่พอจะยังหลงเหลืออยู่ เพื่อป้องกันมิให้การประพฤติใช้อำนาจอันมิชอบ และทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้น หรืออย่างน้อยก็ให้บรรเทาเบาบางลงไปบ้างตามลำดับ

พึงเป็นที่ตระหนักสำนึกกันด้วยว่า การกระทำจางจ้วงต่อฐานทรัพยากรอันมีค่าประมาณมิได้ในบ้านเมืองของเรานั้น ยังผลเป็นการบั่นทอนทำลาย และสูญเสียอย่างเอนกอนันต์ต่อฐานต้นทุนชีวิตของคนทั้งชาติ ต่อวิถีของชุมชนและต้นทุนทางสังคมวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ตลอดจนศักยภาพการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์และมั่นคงและยั่งยืนของผืนแผ่นดินไทย ทั้งนี้ทั้งนั้นเพียงเพื่อผลประโยชน์เชิงธุรกิจการเงินของคนไม่กี่คน

เจตนาธรรมณ์และหลักการรัฐธรรมนูญในเรื่องสิทธิเสรีภาพกิติ และเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครอง รวมทั้งตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐกิติ ล้วนกำหนดขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันป้องปรามการประพฤติปฏิบัติอันไม่ถูกต้อง ทำนองคลองธรรม และการสูญเสียที่ว่านี้ทั้งสิ้น แล้วในประการสำคัญ ต้องไม่ลืม ด้วยว่าล้วนเป็นข้อบัญญัติรัฐธรรมนูญอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากกระแสการตื่นตัว เร็วรู้และต่อสู้ของประชาชนคนไทย จากบทเรียนของการใช้อำนาจไม่เป็นธรรม และทุจริตคอร์รัปชัน ตลอดจนการสูญเสียทั้งชีวิตคนและทรัพย์สินในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา

รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ จึงเป็นเสมือนรอยต่อของการพัฒนาเปลี่ยนผ่าน จาก วัฒนธรรมอำนาจเผด็จการ สู่วัฒนธรรมเสรีประชาธิปไตย เรียกได้ว่าเป็นช่วงของการปรับตัวทั้งในส่วนของอำนาจรัฐ และในส่วนของการเรียนรู้ในหมู่ประชาชนคนไทยทั้งปวง ในอันที่จะประพฤติปฏิบัติใช้สิทธิเสรีภาพกันอย่างเป็นรูปธรรม ตามเจตจำนงแห่งรัฐธรรมนูญ รวมความแล้ว รัฐธรรมนูญและวัฒนธรรมเสรีประชาธิปไตยก็ไม่ใช่สูตรสำเร็จที่จะนิมิตรกันขึ้นมาได้ด้วยตัวบทกฎหมาย หากยังจำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจ ร่วมมือร่วมใจกันปลูกฝัง และพัฒนากันอย่าง ต่อเนื่องและอย่างจริงจังและจริงจิงของทุกๆ กลุ่ม ทุกๆ ฝ่ายในสังคม รวมตลอดไปถึงแวดวงวิชาการปัญญาชน อันเป็นต้นตอทางปัญญาความคิดและสำนึกรับผิดชอบชีวิตของสังคม

คำถามมีอยู่ว่า ตลอดเวลากว่า ๕ ปีที่ผ่านมา เรามีความตระหนักและคิดอ่านทำอะไรกันบ้างหรือไม่ เพียงใด ในเรื่องนี่ที่จะเป็นตัวกำหนดวิถีทางการดำรงชีวิตร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ของมวลชนคนไทยทั้งชาติ ?

แน่นอน การบริหารบ้านเมืองจำเป็นจะต้อง ดำเนินและพัฒนาก้าวหน้ากันต่อไปโดยมีอาจหยุดยั้งได้ โดยเฉพาะสภาวะการณ์อันบีบคั้นของกระแสโลกทุกวันนี้ แต่ทว่า เราจะพัฒนาก้าวหน้ากันอย่างชนิดเห็นแก่ได้ เอาแต่ได้โดย

สถานเดียว อย่างที่เคยประพฤติปฏิบัติกันมาจนเป็นวัฒนธรรม ธรรมเนียมที่ฝังรากลึก และอย่างที่ยังคงคิดอ่านกระทำกันอยู่อย่างนั้นหรือ? และนี่ก็คือวิกฤติรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะยังความวิบากเอนกอนันต์แก่ผืนแผ่นดินไทย และชีวิตของผู้คนและทรัพยากรอันมีค่าอีกเป็นจำนวนมาก ดังที่เห็นๆ กันอยู่

กรณีเหตุการณ์รุนแรงที่หาดใหญ่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๕ และในที่อื่นๆ อีกมากมาย นับเป็นฝันร้ายของสังคมไทย ควรที่ประชาชนคนไทยทุกหมู่เหล่า จักพร้อมใจกันมองออกไปข้างหน้า ด้วยความยึดมั่นศรัทธาในเจตนารมณ์และหลักการรัฐธรรมนูญ เพื่อความมั่นคงสถาพรของผืนแผ่นดินไทย และคุณภาพชีวิตของมวลพี่น้อง ประชาชนคนไทยโดยถ้วนหน้า

เสน่ห์ จามริก

๒ มกราคม ๒๕๔๖

คำชี้แจงของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
เรื่อง การตรวจสอบกรณีเหตุการณ์รุนแรงอันเนื่องมาจาก
โครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

ด้วยปรากฏเหตุการณ์รุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๕ ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ อันเป็นองค์กรอิสระ จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๑๙๙ และ ๒๐๐ โดยมีหน้าที่หลักในการตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเว้นการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือกฎหมายไทย หรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม รวมทั้งการเสนอมาตรการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการเสนอปรับปรุงกฎหมายศึกษา วิจัย และเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ด้วยภาระหน้าที่ดังกล่าว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อศึกษาและตรวจสอบกรณีเหตุการณ์รุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ ดังกล่าว ได้มีหนังสือให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องชี้แจงด้วยลายลักษณ์อักษร และได้เชิญบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ดังกล่าวมาให้ข้อมูลด้วยวาจาประกอบการพิจารณาตรวจสอบดังกล่าว

๑. เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ปราบฏว่ามีผู้ที่เกี่ยวข้องใน เหตุการณ์หลายท่าน ได้แจ้งต่อคณะอนุกรรมการฯ ที่คณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติ ตั้งขึ้นว่า มีเหตุขัดข้องที่ไม่อาจมาให้ข้อเท็จจริงได้ เนื่องจาก เหตุผลทางด้านกฎหมายที่แตกต่างกันดังนี้

๑.๑ นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ไม่ได้ชี้แจงด้วยลายลักษณ์อักษร แต่ขอเลื่อนการชี้แจงด้วยวาจาโดยอ้างว่าติด ภารกิจ ครั้งที่สุดแล้วไม่มาชี้แจงด้วยวาจาอ้างว่ากรณีดังกล่าวฟ้องร้องอยู่ในศาล ซึ่งการมาชี้แจงด้วยวาจาเป็นการละเมิดอำนาจศาล

๑.๒ พลตำรวจเอกสันต์ ศรีตานนท์ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ได้ชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษร แต่มิได้ส่งเอกสารประกอบ และขอเลื่อนการชี้แจง ด้วยวาจาโดยอ้างว่าติดราชการ ครั้งที่สุดไม่มาชี้แจงด้วยวาจาโดยอ้างว่าเรื่อง ดังกล่าวได้มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาล

๑.๓ พลตำรวจเอกชัชชัย ภัยสิทธิ์ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ได้ชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษร แต่มิได้ส่งเอกสารประกอบ และขอเลื่อนการชี้แจง ด้วยวาจาโดยอ้างว่าติดราชการ ครั้งที่สุดไม่มาชี้แจงด้วยวาจาโดยอ้างว่าเรื่อง ดังกล่าวได้มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาล

๑.๔ พลตำรวจตรีสีกันฐาน ชยนนท์ ผู้บัญชาการตำรวจภูธร จังหวัด สงขลา กับพวกรวม ๕ คน ไม่ได้ชี้แจงด้วยลายลักษณ์อักษร แต่ขอเลื่อนการ ชี้แจงด้วยวาจาครั้งแรก โดยอ้างว่าติดภารกิจในการต้อนรับรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทยหลังจากวันนัด ๒ วัน ครั้งต่อมาว่าติดประชุมคณะกรรมการ ชายแดนส่วนภูมิภาค ครั้งสุดท้ายอ้างกรณีเป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็น คดีอยู่ในศาล

๑.๕ นายอำนาจ รุ่งเรือง ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา ไม่ได้ชี้แจง ด้วยลายลักษณ์อักษร และไม่มาชี้แจงด้วยวาจา โดยอ้างว่ากรณีดังกล่าวได้มีการ ฟ้องร้องเป็นคดีความอยู่ในศาล อาจเป็นการละเมิดอำนาจศาล

๒. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขอชี้แจงดังต่อไปนี้

๒.๑ การตรวจสอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มิได้มีจุดมุ่งหมายเข้าไปตรวจสอบการดำเนินคดีที่รัฐฟ้องร้องประชาชน ต่อศาลว่ามีการกระทำความผิดฐานใด ไม่ว่าความผิดในทางอาญา ทางแพ่ง หรือทางปกครองก็ตาม

๒.๒ การตรวจสอบและการรายงานผลของการกระทำหรือละเว้น การกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน มุ่งประสงค์จะเสนอมาตรการแก้ไข ในกรณีดังกล่าว ตั้งแต่ระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ ขึ้นไปถึงระดับสั่งการ และ ผู้รับผิดชอบในระดับนโยบาย รวมทั้งมาตรการป้องกันในอนาคตด้วย และเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมายให้ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๒.๓ ดังนั้น หากมีการฟ้องร้องรัฐเป็นคดีต่อศาล ในคดีที่เกี่ยวกับ สิทธิมนุษยชนที่ผู้ถูกละเมิดเป็นผู้ฟ้องรัฐต่อศาลแล้ว ย่อมแสดงว่าผู้ถูกละเมิด สิทธิมนุษยชนประสงค์จะไปใช้สิทธิทางศาลเพื่อขอความเป็นธรรม รวมทั้ง การเรียกร้องค่าเสียหาย กรณีดังกล่าวคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ไม่อาจก้าวล่วงไปตรวจสอบได้

๒.๔ กรณีที่ประชาชนถูกฟ้องเป็นคดีอาญาเพียงฝ่ายเดียวไม่ว่า ในศาลใด หากไม่เป็นประเด็นสิทธิมนุษยชนโดยตรง แม้จะมีพฤติกรรม บางประการที่เกี่ยวข้องกันในข้อเท็จจริง ย่อมไม่เป็นการตัดสิทธิอำนาจอัน ชอบธรรมตามกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่จะตรวจสอบ กรณีดังกล่าวต่อไป เพราะการกระทำของรัฐดังกล่าวยังมิได้ถูกตรวจสอบ ซึ่งเป็น ไปตามหน้าที่ที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ และพันธกรณีระหว่างประเทศ

๒.๕ การกล่าวอ้างว่าคดีอยู่ในศาลใดแล้ว โดยไม่พิจารณาว่า ประชาชนหรือรัฐเป็นผู้ฟ้องคดีแล้ว ย่อมเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ของรัฐฉวยโอกาส รับนำคดีขึ้นสู่ศาล ซึ่งไม่เป็นธรรมและเอาเปรียบประชาชน เพราะประชาชนยัง มิได้ใช้สิทธิฟ้องร้องรัฐแต่อย่างใด ทั้งที่เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญเป็นไปเพื่อ

ปกป้องสิทธิมนุษยชนของฝ่ายประชาชนด้วย เท่ากับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ยอมรับให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนประชาชนได้

ดังนั้น การที่รัฐใช้สิทธิฟ้องประชาชนในข้อหาใดๆ โดยที่ประชาชนมิได้ฟ้องรัฐในกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงไม่ใช่กรณีที่ต้องถือว่าอยู่ในบังคับของมาตรา ๒๒ ของพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

๓. บนพื้นฐานของเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ เพื่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำเป็นต้องขอยืนยันถึงพันธะหน้าที่ของบุคคล เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตามรายนามข้างต้น ในอันที่จะพึงให้ความร่วมมือชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ เพื่ออำนวยความสะดวกการตรวจสอบได้เป็นไปอย่างสมบูรณ์ และโปร่งใส และในประการสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด เพื่อร่วมกันพิทักษ์รักษาความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายบ้านเมือง ให้ดำรงอยู่อย่างมั่นคงสืบไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖

คำแถลงประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ *
เรื่อง เหตุการณ์ความรุนแรงอันเนื่องมาจากการชุมนุมคัดค้าน
โครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

๑. ก่อนอื่น ขอย้ำถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งพึงต้องเป็นที่ตระหนัก และยึดมั่นร่วมกันของทุกกลุ่ม ทุกฝ่าย และทุกระดับชั้นในสังคม โดย “มีสาระสำคัญเป็นการส่งเสริม ค้ำจุนสิทธิเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้น ตลอดจนปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพ และประสิทธิภาพยิ่งขึ้น”

พึงเป็นที่ตระหนักด้วยเช่นกันว่า เจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศที่ว่าเป็นนี้ เป็นผลสรุปโดยตรงอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ และประสบการณ์ของการใช้อำนาจรัฐโดยพลการ ขาดการควบคุมดูแลรับผิดชอบ เป็นเหตุให้ประชาชนคนไทย ต้องประสบเคราะห์กรรมทุกข์ยาก เดือดร้อน สูญเสียทรัพย์สิน และเลือดเนื้อ บ้านเมืองโดยรวมก็ต้องเสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติภูมิ ในประชาคมนานาชาติ และเหตุการณ์เลวร้ายเหล่านี้ ก็พึงจะผ่านพ้น มาสด ๆ 련 ๆ

* กล่าวเปิดประชุมการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ เรื่อง การดำเนินการการต่อผู้ชุมนุมคัดค้านโครงการท่อก๊าซธรรมชาติ และโรงแยกก๊าซไทย - มาเลเซีย ณ วุฒิสภา ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๖

๒. กรณีเหตุการณ์ความรุนแรงอันเนื่องมาจากการชุมนุมคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ต่างให้ความสนใจทำการศึกษาดูตรวจสอบ จนได้ข้อสรุปถึงขั้นนำเสนอและรับฟังความคิดเห็นสาธารณะร่วมกันในวันนี้ นับเป็นเพียงหนึ่งในอีกมากมายหลายกรณี ทั้งที่เกิดขึ้น และที่กำลังลุกลามแพร่ขยายไปทั่วทั้งแผ่นดิน ดูประหนึ่งว่า บ้านเมืองไทย สังคมไทยของเรา กำลังหวนกลับไปสู่สภาวะการเมืองการปกครอง ในแบบฉบับอันเสื่อมทรามเช่นในอดีต และจะยิ่งเลวร้ายและเหี้ยมโหดกว้างขวาง รุนแรง ขึ้นเป็นทวีคูณ เพราะเหตุที่ได้แรงหนุนจากอำนาจอิทธิพล และผลประโยชน์ทางธุรกิจการเงิน อันแผ่ซ่านไปทั่วดังที่เห็นๆ กันอยู่ในสภาพการณ์เช่นนี้ ทรัพยากร อันเป็นสาธารณสมบัติ และฐานต้นทุนสำคัญของการดำรงชีวิตของประชาชนคนไทยทั้งชาติ กำลังตกเป็นเดิมพันของการแสวงอำนาจผลประโยชน์อันมิชอบ ในหมู่คนส่วนน้อยนิด หากแต่มีกฎหมายของบ้านเมืองไม่อาจเอื้อมไปถึงได้ จะเป็นด้วยเหตุผลกลใดนั้น วิญญูชนย่อมทราบดีอยู่

๓. ด้วยเหตุฉะนี้เอง รัฐธรรมนูญฉบับ "ปฏิรูปการเมือง" ปัจจุบัน จึงได้กำหนดกระบวนการขั้นตอน ในการใช้อำนาจปฏิบัติหน้าที่ของรัฐเอาไว้ ทั้งเพื่อเป็นหลักประกันการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน และในประการสำคัญ ก็เพื่อสร้างความถูกต้องชอบธรรมในการใช้อำนาจของรัฐ เยี่ยงอารยชนทั้งหลายจะพึงกระทำในยุคโลกาภิวัตน์ ที่อังกั้นนักหนาในเรื่องของหลักการธรรมรัฐและกระบวนการที่ "เปิดเผย โปร่งใส และตรวจสอบได้"

แต่เป็นที่ประจักษ์ชัดว่า เจตนารมณ์ และบทบัญญัติรัฐธรรมนูญทั้งใน ส่วนว่าด้วย "สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย" และในส่วนว่าด้วย "แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ" ไม่ได้รับการใส่ใจและนำพาแต่อย่างใด กับทั้งยังแสดงให้เห็นถึงการขาดความสุจริตใจในการเลือกใช้กฎหมาย เพียงเพื่อให้สมประโยชน์ความ

ต้องการส่วนตนเท่านั้น พฤติการณ์ที่เป็นไปเช่นนี้ ยังผลเท่ากับเป็นการงดใช้รัฐธรรมนูญส่วนหนึ่งอย่างที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในประวัติศาสตร์รัฐธรรมนูญไทย แล้วคราวนี้ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบ ?

๔. กล่าวโดยเฉพาะถึงกรณีเหตุการณ์ ความรุนแรงที่เปิดรับฟังความคิดเห็นสาธารณะในวันนี้ ขอย้ำในหลักการความเที่ยงธรรมในการทำหน้าที่ศึกษาดูตรวจสอบ ถ้าจะพิเคราะห์ดูตัวรายงานของทั้งคณะกรรมการการฯ วุฒิสภา และคณะอนุกรรมการฯ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งต่างฝ่ายต่างทำหน้าที่ของตนโดยอิสระ ก็จะได้ชัดเจนนว่า จุดประสงค์หลักมิใช่อยู่ที่การจับผิดจับถูกของใคร ฝ่ายใดในเหตุการณ์เผชิญหน้าจนบานปลายกลายเป็นความรุนแรงไปในที่สุด ยิ่งไปกว่านั้น ในกระบวนการศึกษาดูตรวจสอบ ก็ยังพยายามยกประโยชน์แห่งข้อสงสัยให้กับทางฝ่ายบรรดาเจ้าหน้าที่ที่ต้องเผชิญกับเหตุการณ์โดยตรง แต่ประเด็นหลักจริงๆ อยู่ตรงที่ความรับผิดชอบในระดับเหนือๆ ขึ้นไป ตั้งแต่ระดับการประสานงาน และระดับสั่งการ จนถึงระดับนโยบาย ตรงนี้เป็นกุญแจสำคัญของเรื่องราวทั้งหมด ซึ่งจำเป็นต้องคลี่คลายอธิบายให้เป็นที่กระจ่างแก่สาธารณชนคนไทย ซึ่งเป็นคนละประเด็น คนละเรื่องจากคดีกล่าวหากลุ่มผู้ชุมนุมที่กำลังอยู่ในการพิจารณาของศาล มิฉะนั้นแล้ว ทุกๆ ครั้งที่เกิดเหตุ แพะรับบาปก็จะตกอยู่กับบรรดาเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการชั้นผู้น้อย กับบรรดาชาวบ้านผู้ยากไร้อยู่ร่ำไปอย่างเช่นที่เป็นมา แล้วถ้าเป็นเช่นนั้น กฎหมายบ้านเมือง และรัฐธรรมนูญ ก็นับวันรังแต่จะขาดความศักดิ์สิทธิ์ และศรัทธาของประชาชนลงไปเป็นลำดับ

๕. การศึกษาดูตรวจสอบ และการเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นสาธารณะนี้กระทำด้วยเจตนารมณ์ เพื่อความถูกต้องชอบธรรม ให้เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจ และการประสานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในสังคม ทั้งนี้ด้วยศรัทธาความเชื่ออย่างสุจริตใจว่า ความถูกต้องชอบธรรม และสุจริตธรรม

เท่านั้น ที่จะเป็นเครื่องผดุงศักดิ์ศรี และเกียรติภูมิ ในการใช้อำนาจปฏิบัติหน้าที่
ของรัฐบาล และเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องทุกส่วนทุกระดับ และ

๖. ประการสุดท้ายที่ใครขอเสริมเพิ่มเติม ณ ที่นี้ก็คือ เรื่องของนโยบาย
และกฎหมายจัดการก่อการร้าย ซึ่งกำลังเป็นที่กล่าวขวัญกันกว้างขวาง และ
เป็นที่กังวลสนใจอยู่ในขณะนี้ โดยหลักการแล้ว ย่อมไม่มีใครจะปฏิเสธความสำคัญ
ของปัญหาเรื่องนี้อย่างแน่นอน แต่สังคมไทยเป็นสังคมแห่งศาสนธรรม ซึ่งรักสันติ
อยู่แล้วโดยพื้นฐาน และข้อนี้เป็นต้นทุนสังคมวัฒนธรรมอันมีค่าซึ่งที่ไม่บังควร
จะมองข้ามหรือมาทำอะไรให้เป็นการบั่นทอนทำลายไป ไม่ว่าจะโดยตั้งใจ หรือ
โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ตาม เป็นที่ทราบกันดีว่า รัฐบาลต้องตกอยู่ภายใต้การกดดัน
ของอภิมาหาอำนาจที่กำลังเอาแต่ใจตัวหึกหาญจัดการทุกสิ่งทุกอย่างโดยพลการ
อย่างไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ ดังนั้นเพื่อความเข้าใจและร่วมมือร่วมใจ
ภายในชาติ จึงขอถือโอกาสนี้เรียกร้องให้ได้นำเอาเรื่องนโยบาย กฎหมาย
และมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง และการก่อการร้าย มาสู่การศึกษา
และรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ ก่อนที่จะมีการตัดสินใจใดๆ ของผู้มีอำนาจ
หน้าที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ทั้งนั้น เพื่อจะได้ช่วยกันผดุง และพิทักษ์รักษาอธิปไตยของ
ชาติและสิทธิเสรีภาพ และความเป็นธรรมในสังคม ซึ่งเราได้ร่วมกันเริ่มต้นมาแล้ว
ด้วยดีในระดับหนึ่ง

คำอธิบายความหมายของเครื่องหมาย

รูปทรงดอกบัว คือ ความมีคุณธรรม ความเอื้ออาทรระหว่างเพื่อนมนุษย์ อันเป็นจริยวัตรอันดีงามของคนไทย

รูปคนล้อมเป็นวง คือ การสร้างพลังความร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนให้เป็นส่วนสำคัญในกระบวนการพัฒนาประเทศ

รูปมือ คือ การร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งในระดับประเทศ และระหว่างประเทศ ในการโอบอุ้มคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ ด้วยหลักแห่งความเสมอภาค และภราดรภาพ

สีน้ำเงิน

คือ สีของความเชื่อมั่นของประชาชนและทุกภาคส่วนของสังคม

คือ ความมุ่งมั่น อดทนในการทำงานเพื่อประชาชน

คือ ความสามัคคี และการประสานพลังอย่างหนักแน่นจากทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย

"...สิทธิมนุษยชน ไม่ใช่มีความหมายเพียงเพื่อประโยชน์ส่วนตนของใครหรือกลุ่มชนใดโดยเฉพาะเท่านั้น หากแต่โดยสาระแล้ว เป็นหลักประกันให้ทุกคนทุกกลุ่ม ได้ประสานการเรียนรู้รับผิดชอบร่วมกัน และเคารพในสิทธิซึ่งกันและกันเพื่อการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคม ในทางกลับกัน อำนาจก็ไม่ใช้จะใช้กันได้ตามอำเภอใจโดยพลการ หากเป็นอำนาจที่จำกัดอยู่ภายในกรอบ กฎกติกาตามรัฐธรรมนูญ และในประการสำคัญ ที่จะต้องเป็นไปเพื่อคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิเสรีภาพ อันเป็นหลักการรัฐธรรมนูญเช่นกัน โดยนัยนี้รัฐธรรมนูญจึงเป็นเสมือน "สัญญาสังคม" ที่ทุกคน ทุกกลุ่มและทุกฝ่ายในสังคมจำเป็นต้องยึดมั่นถือมั่นร่วมกัน"

เสน่ห์ จามริก

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔๒๒ ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๓๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๐๔ ๒๔๖๒-๓ ๐ ๒๒๐๔ ๓๕๗๓ โทรสาร ๐ ๒๒๐๔ ๒๔๕๐ หรือโทรสายด่วน ๑๑๗๗

Website: www.nhrc.or.th E-mail: help@nhrc.or.th